

การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุรัชย์ ทองทวี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2550

การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุรัชย์ ทองทวี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**PERCEPTION TO DECENTRALIZATION OF EDUCATION
ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS OF THE OFFICE
OF SURATTHANI EDUCATIONAL SERVICE AREA.**

**AN ABSTRACT
BY
SURACHAI TONGTAVEE**

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Education Administration
at Srinakharinwirot University
May 2007**

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดี เป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่ง จาก ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ราชบัณฑิต ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้ความเมตตาและเสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ และเป็นกำลังใจ ด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี อาจารย์สุนันท์ เทพศรี อาจารย์เดชา พวงงาม และอาจารย์ ดร. พิทักษ์ นิลนพคุณ ที่ให้ความเมตตาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์ และ อำนวยความสะดวกในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ท้ายสุดขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ น้อง และ เพื่อนๆทุกคนที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และทำงานวิจัย คุณค่า และประโยชน์ใดๆ ที่พึงมีจากปริญญานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาต่อพ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุรัชย์ ทองทวี

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิดของวิจัย.....	11
สมมติฐานการวิจัย.....	14
 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้.....	16
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา...	21
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ ศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.....	39
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ผู้บริหารสถานศึกษา.....	47
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อบ่งชี้ ภารกิจและแนวทางการบริหารและการจัด.... การศึกษาของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา.....	53
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบททั่วไปและข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	105
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	113
 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	128
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	128
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	131
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	131
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	132
การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล.....	132

สารบัญ (ต่อ)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	135
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	149
สังเขปวัตถุประสงค์ของการวิจัย	149
สรุปผลการวิจัย.....	151
อภิปรายผล.....	154
ข้อเสนอแนะ.....	157
 บรรณานุกรม.....	 159
 ภาคผนวก.....	 176
ภาคผนวก ก	176
ภาคผนวก ข	196
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 211

1	ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดและสังกัดของสถานศึกษา	130
2	จำนวน และค่าธรรมเนียมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และสังกัดของสถานศึกษา.....	134
3	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 โดยรวมและรายด้าน	136
4	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ในการรับ การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 โดยรวมและ รายด้าน กับการรับรู้ในระดับปานกลาง.....	137
5	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการ บริหารโดยรวม และรายด้าน.....	138
6	เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัด การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารโดยรวม และ รายด้าน.....	139
7	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต1,2 และ 3 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการบริหารโดยรวม และรายด้าน	140

บัญชีตาราง

ตาราง (ต่อ)	หน้า
8 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการ การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุ ราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยรวม และรายด้าน	141
9 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการ การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุ ราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและ รายด้าน...	142
10 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการ การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุ ราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 จำแนกตามสถานที่ตั้งของสถานศึกษาโดยรวม และรายด้าน	143
11 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการ ศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษสุราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 จำแนกตามสังกัดของ สถานศึกษาโดยรวม และราย ด้าน.....	144 145
12 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการ การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุ ราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 จำแนกตามสังกัดของสถานศึกษาโดยรวมและ รายด้าน.	146
13 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1,2 และ 3 จำแนกตามสังกัด ของสถานศึกษาโดยรวม และรายด้าน.....	

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
2 กระบวนการรับรู้	19
3 โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ	41
4 โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	45
5 ขอบข่าย ภารกิจการบริหาร และการจัดการสถานศึกษา.....	57

การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
สุรัชย์ ทองทวี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2550

สุรัชย์ ทองทวี. (2550). การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี. ปริญญาโท กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการการควบคุม ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และ การบริหารทั่วไป และเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาดสถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 230 คน จำแนก เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 169 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 61 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) และ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า Z (Z - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และ ค่า t (t - test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีมีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และ การบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก
2. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการบริหาร มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน เปรียบเทียบตามระดับการศึกษา มีการรับรู้ด้านการบริหารงานวิชาการ และ ด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน เปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ด้านการบริหารทั่วไป มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารงบประมาณมีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน

5. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน เปรียบเทียบตามสถานที่ตั้งของสถานศึกษา มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน เปรียบเทียบตามสังกัดของสถานศึกษา มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

**PERCEPTION TO DECENTRALIZATION OF EDUCATION
ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS OF THE OFFICE
OF SURATTHANI EDUCATIONAL SERVICE AREA.**

**AN ABSTRACT
BY
SURACHAI TONGTAVEE**

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Education Administration
at Srinakharinwirot University
May 2007**

Surachai Tongtavee. (2007). **Perception to Decentralization of Education Administration of Administrators of The Office of Suratthani Educational Service Area.** Master Thesis, M.Ed. (Educational Administration).
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee
: Prof Dr. Sermsak Wisalaporn, Asst. Prof. Dr. Phairojana Klinkularb.

The purposes of this study were to describe and compare the perception to decentralization of education administration of all administrators of The Office of Suratthani Educational Service Area in 4 aspects namely academic, financial, personal administration and general administration. The subject of this study were 230 Administrators of The Office of Suratthani Educational Service Area 1,2 and 3 . The developed questionnaires were applied to collect data. The earned data were analyzed by a computer program to computer percentage, arithmetic mean, standard deviation. Two types of Questionnaires were used to investigate the data Z – test, t-test and one way ANOVA for data analysis.

The results of this study revealed as follows:

1. Concerning the 4 aspects under the study, the perception for decentralization of education administration of all administrators of The Office of Suratthani Educational Service Area at the high level.
2. As compared in terms of experience of education administration of administrators of The Office of Suratthani Educational Service Area. The perception to decentralization of educational administration was significantly different in all aspects at the .001 level.
3. As compared in terms to the readiness for education of all administrators of The Office of Suratthani Educational Service Area. The perception to decentralization of Educational Administration in academic and general administration aspects was significantly different at the .001 level. In financial and personal administration aspects was significantly different at the .01 level.
4. As compared in terms to the school sizes of all administrators of The Office of Suratthani Educational Service Area. The perception to decentralization of Educational Administration in academic aspect was significantly different at the .01

level. In general administration aspect was significantly different at the .001 level, financial and personal administration aspects was not significantly different .

5. As compared in terms of location of the schools of all administrators of The Office of Suratthani Educational Service Area. The perception to decentralization of educational administration was significantly different in all aspects at the .001 level.

6. As compared in terms of The Office of Suratthani Educational Service Area. The perception to decentralization of educational administration was significantly different in all aspects at the .001 level.

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่มั่นคงกันว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ในมาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. 2542 : 18) ส่งผลให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 1,30) และ มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน (สพฐ.) จึงได้รับการจัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัตินี้เช่นกัน นับเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและการกิจของกระทรวงศึกษาธิการครั้งสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ก : 1,4)

การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน เป็นการปฏิรูประบบบริหารและโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญยิ่ง 2 ส่วน คือ 1) การเปลี่ยนแปลงในส่วนกลาง มีการยุบรวมหน่วยงาน และตำแหน่ง ระดับกรม กอง และฝ่ายต่าง ๆ ใน 3 กรมหลักเดิม คือ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมวิชาการ มาเป็น 1 กรม และ 10 สำนัก มีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ระดับพื้นฐานเป็นผู้รับผิดชอบบังคับบัญชาในการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาระดับพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด 2) การเปลี่ยนแปลงในระดับจังหวัด หรือ ระดับภูมิภาค มีการยุบรวมหน่วยงานและตำแหน่งระดับจังหวัด/ อำเภอ จาก 5 หน่วยงานเดิม คือ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 2,400 หน่วยงาน มาเป็น 175 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบและบังคับบัญชาในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด (พนม พงษ์ไพบูลย์ และ คนอื่นๆ. 2546 : 132,154-156) การจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 175 เขต เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 เพื่อทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาระดับพื้นฐานในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา. 2546 : 1) ซึ่งการบริหาร และการจัดการศึกษาในรูปแบบของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ที่กำหนดให้กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาจากส่วนกลาง ทั้งด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และ การบริหารทั่วไป

ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข : 20) โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและท้องถิ่น ซึ่งระดับเขตพื้นที่การศึกษานั้นให้ความสำคัญในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545ก : 3 ; สรุปผลการติดตามการนำนโยบายปฏิรูปสู่การปฏิบัติ. 2546 : 7) ซึ่งในส่วนของสถานศึกษานั้น กำหนดให้มีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบและบังคับบัญชาในการปฏิบัติราชการ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 19)

จากการยุบรวมหน่วยงานและตำแหน่งเดิม แล้วมีการจัดตั้งสำนักงานขึ้นใหม่ และบรรจุแต่งตั้งผู้บริหาร ข้าราชการ ลูกจ้าง เพื่อปฏิบัติภารกิจใหม่ ตามระเบียบกฎหมายใหม่ รวมทั้ง ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยตรง ย่อมส่งผลกระทบต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีกว่า 5 แสนคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป (ประยูร ศรีประสาธน์. 2546 : 26) ซึ่งจะต้องทำเป็นระบบ และทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2540-2541 : 42) ประกอบกับสภาพปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหา และวิกฤตการณ์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งระบบบริหาร และการจัดการศึกษาไม่สามารถตอบสนอง ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพของประชากรยุคใหม่ได้ (ปรัชญา เวสารัชช์. 2545 : 18 ; สรรค์ วรอินทร์ และทิพวัล คำคง. 2545 : 41 ; กรมวิชาการ 2545 : 1-2)

ปัจจุบันถึงแม้ว่าการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของไทยได้เริ่มเป็นจริงเป็นจังอย่างกว้างขวางและได้รับการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขมาตลอด แต่ยังมีสภาพ ทั่ว ๆ ไปของปัญหาและอุปสรรคในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ดังนี้ การศึกษาสมัยใหม่ ทำให้เด็กแยกออกจากชุมชนของตน ไม่มีความภูมิใจในท้องถิ่น เกิดช่องว่างระหว่างพ่อแม่กับลูก ลูกไม่สืบต่ออาชีพของพ่อแม่ ปัญหาการกระจายโอกาส ทางการศึกษาไม่ทั่วถึง ซึ่งรัฐมีความพร้อมไม่เพียงพอ (พระธรรมปิฎก. 2536 : 215) การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ยังไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรอื่นในสังคม มีระบบการบริหารและการจัดการศึกษา ที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้ผลผลิตทางการศึกษาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร (วิทยาการ เชียงกุล. 2541 : 37) ระบบบริหารจัดการศึกษาไทยมีปัญหา มาก อาทิ ขาดการตรวจสอบ ที่มีอิสระและมีคุณภาพสูง ระบบการเงินเพื่อการศึกษาไม่ส่งเสริมการปรับปรุงกิจกรรม ของสถานศึกษาไปในทางบวกทำให้ระบบการศึกษาขาดความเป็นอิสระ ความยืดหยุ่น ความหลากหลาย ความมีนวัตกรรม ความรับผิดชอบ และความมีประสิทธิภาพ ทำให้การศึกษาทั้งระบบอ่อนล้าและขาดวิญญูณ (ประเวศ วะสี. 2541 : 56)

การบริหารสถานศึกษาด้วยวิธีการหรือวิธีคิดแบบดั้งเดิมนั้น สถานศึกษาจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานหรือตัวแทนของส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ นโยบายและแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษามักจะถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง การบริหารและการจัดการศึกษามักจะไม่ตอบสนองหรือไม่ตรงกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา อีกทั้งสมาชิกที่อยู่ในสถานศึกษาและชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษาจะไม่มีอำนาจ ไม่ได้มีส่วนร่วม หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดทิศทางการบริหารและการจัดการสถานศึกษาในฐานะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาโดยตรง (อุทัย บุญประเสริฐ. 2545 : 17)

นอกจากนี้ยังมีผู้สรุปได้อย่างน่าสนใจว่า ปัญหาของการกระจายอำนาจก็คือ การที่รัฐบาลมีรายได้น้อย มีงบประมาณน้อย (Smith & Holdaway. 1995 : บทคัดย่อ ; จรัส สุวรรณมาลา. 2541 : 5 ; สุนันท์ เทพศรี. 2547 : 1) ซึ่งหากไม่มีการกระจายอำนาจในเรื่องงบประมาณยังทำกันอยู่ที่ส่วนกลางก็ยากที่การกระจายอำนาจนั้นจะเป็นจริง (ดุษฎี กิตติโมรากุล. 2536 : 28) อีกทั้งยังพบว่า การบริหารและการจัดการศึกษายังรวมศูนย์อำนาจไว้ส่วนกลาง ขาดเอกภาพทางด้านนโยบายและมาตรฐาน การขาดประสิทธิภาพของการประเมินคุณภาพการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดการพัฒนานโยบายอย่างต่อเนื่อง การขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (Isabel. 1996 : 358 ; ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 1 ; อมรวิรัช นาครทรรพ. 2545 :13) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหาร ภารกิจขององค์กร การปฏิบัติงาน ระเบียบกฎหมายที่ล้าสมัย ทำให้สถานศึกษาขาดความเป็นอิสระ คล่องตัว ในการบริหารจัดการด้วยตนเอง (ณรงค์ พิมสาร. 2545 : 1 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ข : 1) สถานศึกษาส่วนใหญ่บริหารตามนโยบายหรือตามที่ส่วนกลางกำหนด คอยรับฟังและปฏิบัติตาม คำสั่ง กฎ ระเบียบ ของหน่วยงานต้นสังกัดมากกว่าที่จะคิดริเริ่มสร้างสรรค์การปฏิบัติงานขึ้น ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (วิจารณ์ พานิช. 2545 : 3 ; กมล สดประเสริฐ. 2544 : 162 ; ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. 2545 : 3 ; เอกชัย กิสุขพันธ์. 2545 : 10 ; ธีระ รุญเจริญ. 2546 : 66)

ในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น 3 เขต คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา. 2546 : 26) มีภารกิจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวมสถานศึกษา ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต

จากการประชุมสัมมนาปัญหาการจัดการศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ เมื่อวันที่ 24-25 เมษายน พ.ศ. 2545 และการตรวจราชการการเข้าสู่โครงสร้างเขตพื้นที่การศึกษาในเขตตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เขต 11 ประกอบด้วย เขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต เขตพื้นที่การศึกษาพังงา เขตพื้นที่การศึกษากระบี่ เขตพื้นที่การศึกษาระนอง เขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1, 2, 3 และ 4 เขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 1 และ 2 และเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ระหว่างวันที่ 14-15 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 และระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม – 1 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ได้สรุปสภาพปัญหาและอุปสรรคในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ดังนี้ 1) การมีเวลาไม่เพียงพอเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เพราะการบริหารและการจัดการศึกษาแบบนี้ต้องการเวลาจากทุกฝ่าย ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเบื่อหน่ายที่ต้องสละเวลาเพิ่มขึ้น 2) ความคาดหวังที่เกินความเป็นจริงทำให้สถานศึกษาหลายแห่งมักจะโหมทำหลายโครงการ และเร่งเปลี่ยนวิธีการทำงานอย่างมากมายเพียงในระยะเวลา 1-2 ปีแรก ซึ่งความเป็นจริงแล้วควรใช้เวลาทำอย่างเป็นระบบและค่อยเป็นค่อยไป 3) คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ เนื่องจาก ขาดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ขาดทักษะเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม ขาดการทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำให้ขาดความพร้อมที่จะทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ความไม่สอดคล้องระหว่างอำนาจที่ต้องการกับอำนาจที่ได้รับ 5) อุปสรรคเกี่ยวกับการตัดสินใจที่เกิดจากกฎเกณฑ์ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆทั้งจากรัฐบาล กระทรวง จังหวัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 6) การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา แต่ไม่กระจายอำนาจการตัดสินใจให้สถานศึกษาอย่างแท้จริง และไม่สนับสนุนทรัพยากรต่างๆอย่างเพียงพอ 7) การขาดเอกภาพด้านนโยบาย มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับนโยบายบ่อยครั้ง นโยบายของผู้บริหารคนเดิมก็จะถูกยกเลิก หรือสละเลย ผู้บริหารคนใหม่ก็จะกำหนดนโยบายใหม่ ครูก็ต้องเริ่มต้นกันทำงานกันใหม่อย่างไม่มีเวลาสิ้นสุด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2545 :13-16 ; อารีรัตน์ วัฒนสิน. 2546 : 1-5 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ข : 1-8 ; สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2546 : 2-10 ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. 2547 : 8-15 ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. 2547 : 14-20 ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. 2547 : 12-17)

จากสภาพทั่ว ๆ ไปของปัญหาและอุปสรรคในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาตลอดจนสภาพปัญหาและอุปสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

การบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาใดๆก็ตาม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการกำหนดพฤติกรรมในการบริหารและการจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิถีชีวิต และสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนไป ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสารสนเทศได้ก่อให้เกิดโอกาส และการเปลี่ยนแปลงในการบริหารและการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ มีการรับรู้เข้าใจ และติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ทัน มีการเตรียมความพร้อมที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถใช้การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารและการจัดการสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ การรับรู้และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญยิ่ง เพื่อเป็นการรับทราบ

ได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีปัญญา และมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และสังกัดของสถานศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญ และประโยชน์ไว้ ดังนี้

เพื่อใช้เป็นสารสนเทศ ในการสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู - อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป รองรับการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) เป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีปัญญา และมีความสุข

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ
2. ด้านการบริหารงานบุคคล
3. ด้านการบริหารงบประมาณ
4. ด้านการบริหารทั่วไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ในปีการศึกษา 2547 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 595 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 442 คน และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 153 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 234 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 173 คน และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 61 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และ การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาโดยเลือกแบบหลายขั้นตอน

ตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามไว้ ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ
 - 1.1 สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกได้ ดังนี้
 - 1.1.1 ประสบการณ์ในการบริหาร
 - ไม่เกิน 5 ปี
 - 5 -10 ปี
 - เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป
 - 1.1.2 ระดับการศึกษา
 - ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า
 - ปริญญาโทหรือสูงกว่า

1.2 ขนาดของสถานศึกษา

- ขนาดเล็ก
- ขนาดใหญ่

1.3 สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

- ในเขตเมือง
- นอกเขตเมือง

1.4 สังกัดของสถานศึกษา

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2. ตัวแปรตาม

ได้แก่ การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา

4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการนิยามศัพท์ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสรุปเป็นนิยามศัพท์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจหรือการแบ่งอำนาจหรือการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การตัดสินใจสั่งการในการดำเนินงานต่างๆกระจายจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานระดับล่างหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติ ให้เกิดความอิสระ คล่องตัว

2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา หมายถึง การมอบอำนาจหรือการแบ่งอำนาจหรือการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การตัดสินใจสั่งการในการดำเนินงานทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป

3. การรับรู้ หมายถึง การตีความจากสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นแล้วแสดงออกโดยการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกทางความรู้สึก ความตระหนัก และความเข้าใจ ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิม

4. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ หมายถึง การตีความจากสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นแล้วแสดงออกโดยการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกทางความรู้สึก ความตระหนัก และความเข้าใจ ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้บริหารสถานศึกษาในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการงานวิชาการของสถานศึกษา ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การแนะแนว

5. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การตีความจากสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นแล้วแสดงออกโดยการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกทางความรู้สึก ความตระหนัก และความเข้าใจ ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการงานบุคคลของสถานศึกษา ในด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

6. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

ด้านงบประมาณ หมายถึง การตีความจากสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นแล้วแสดงออกโดยการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกทางความรู้สึก ความตระหนัก และความเข้าใจ ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการงานงบประมาณของสถานศึกษา ในด้านการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์

7. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การตีความจากสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นแล้วแสดงออกโดยการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกทางความรู้สึก ความตระหนัก และความเข้าใจ ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ในด้านงานธุรการและสารบรรณ งานพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

8. สังกัดของสถานศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

เขต 1 ,2 และ 3

9. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐ ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

10. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง สภาพทางกายภาพของสถานศึกษาที่กำหนด

ตามจำนวนนักเรียนทั้งหมดในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2547 โดยใช้เกณฑ์การแบ่งขนาด สถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งขนาดของสถานศึกษาออกเป็น 2 ขนาด ดังนี้

สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน

สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่า 300 คน ขึ้นไป

11. สถานที่ตั้งของสถานศึกษา หมายถึง สถานที่ตั้งของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่แต่ละแห่ง แบ่งเป็น 2 ที่ตั้งของสถานศึกษา ดังนี้

11.1 สถานศึกษาในเขตเมือง หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล

11.2 สถานศึกษานอกเขตเมือง หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล

12. การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ในสถานศึกษาของรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

13. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ หรือ ผู้รักษาราชการแทนฯ ที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดจาก หลักการ ทฤษฎี กฎหมายการศึกษา และ ผลการวิจัยซึ่งสรุปได้ ดังนี้ 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข : 20)

2) กระบวนการรับรู้ ของกันยา สุวรรณแสง (2544 : 128) ที่กล่าวว่า การรับรู้เป็นการตีความสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นแล้วแสดงออกโดยการคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ความจำ และการเรียนรู้ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิม 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของวูด (Wood. 1999 : 91-99) ที่กล่าวว่า คนเรามีการรับรู้ที่แตกต่างกันตามบทบาททางสังคม ประสบการณ์ ความรู้ หรือความฉลาดทางสติปัญญา และวัฒนธรรม 4) อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 19) ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบและบังคับบัญชาในการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาโดยตรง 5) ขอบข่ายภารกิจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 1-15,32-73)

6) ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามได้เลือกตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิด และผลการวิจัยที่พบว่า ความสำเร็จของการบริหารและการจัดการสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 135-136 ; จันทราณี สงวนนาม. 2545 : 123 ; กิตติวดี บุญเชื้อ. 2546 : บทสรุป)

7) ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหาร ได้แนวคิดจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสามารถในการบริหารและการจัดการศึกษาต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์มากกว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นนักบริหารที่ดีมากกว่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 29-43)

8) ขนาดของสถานศึกษา

การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

1.การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน

2. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา มีการรับรู้แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี และเพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
 - 1.1 ความหมายของการรับรู้
 - 1.2 ธรรมชาติของการรับรู้
 - 1.3 กระบวนการในการรับรู้
 - 1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้
2. การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ
 - 2.2 ความหมายของการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
 - 2.3 หลักการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
 - 2.4 วิธีการ และรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
 - 2.5 เงื่อนไขความสำเร็จของการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
 - 2.6 ความสำคัญของการรับรู้ความแตกต่างระหว่างการกระจายอำนาจ และการรวมอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
3. รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
 - 3.1 การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาในส่วนกลาง
 - 3.2 การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา
4. บทบาทอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา ตามกฎหมายการศึกษา
 - 4.1 ความหมายของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา
 - 4.2 ความสำคัญของสถานศึกษา
 - 4.3 อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา

5. ขอบข่าย ภารกิจ และแนวทางการรับรู้การบริหาร และการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา

5.1 การบริหารงานวิชาการ

5.2 การบริหารงานบุคคล

5.3 การบริหารงบประมาณ

5.4 การบริหารทั่วไป

6. บริบททั่วไป และข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

1.1 ความหมายของการรับรู้

การรับรู้ (Perception) มีผู้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ ดังนี้

ฮิลการ์ด (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546 : 151 ; อ้างอิงจาก Hilgard. 1971)

กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การสัมผัสที่มีความหมาย เป็นกระบวนการ หรือ การตีความ
แห่งการสัมผัส ที่ได้รับออกมาเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายโดยใช้ความรู้เดิม หรือ
ประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อน

เพจ และโทมัส (Page & Tomas. 1977) การรับรู้ กล่าวว่า หมายถึง กระบวนการซึ่ง
แต่ละบุคคลจัด และทำให้มีความหมายในการรับประสบการณ์จากการสัมผัส เป็นการจัดสภาพ
แวดล้อมให้มีความหมายโดยกระบวนการรับรู้ การรับรู้จึงเป็นกระบวนการที่เกิดแทรกหว่าง
สิ่งเร้า และ การตอบสนอง

โกลเดนสัน และ ลองแมน (Goldenson & Longman. 1984 : 543) ให้ความหมาย
ของการรับรู้ว่า เป็นการรับรู้วัตถุ สิ่งของ ความสัมพันธ์ และ เหตุการณ์ โดยการสัมผัส และ
กิจกรรมเหล่านี้ทำได้โดยใช้อวัยวะสัมผัส และ แปลความหมายสิ่งเร้านั้น

กมลรัตน์ หล้าสุขวงศ์ (2528 : 228) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นการแสดงความคิดเห็น
การตีความหมายสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
ตามความเชื่อของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้
การรับรู้ขึ้นอยู่กับสาเหตุสำคัญ คือ การที่บุคคลมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์
เชาว์ปัญญา หรือความเฉลียวฉลาด เมื่อต่างกันย่อมมีผลในการตีความต่อสิ่งต่าง ๆ ได้แตกต่างกันด้วย

กูราลนิค (Gujralnik.1986) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นการแสดงความคิดเห็น หรือ การ
แสดงออกทางความรู้สึก ความตระหนัก และ ความเข้าใจ ความสามารถที่จะรับรู้ เป็นความ
เข้าใจเกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ หรือ คุณลักษณะของสิ่งต่าง ๆ

กันยา สุวรรณแสง (2544 : 127) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การตีความจากสิ่งต่าง ๆ
ที่เกิดขึ้น แล้วแสดงออกโดยการแสดงความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ การจำ การเรียนรู้
มโนภาพ โดยอาศัยอาศัยความรู้ และประสบการณ์เดิม

สุชา จันท์เอม (2544 : 132) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่คนเรามีประสบการณ์กับวัตถุ หรือ เหตุการณ์ต่างๆ โดยจะอาศัยอวัยวะรับสัมผัส

ถวิล ธาราโกชน และศรัณย์ ดำริสุข. (2545 : 51) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากความรู้สึกอันได้แก่ อวัยวะรับความรู้สึกทั้งภายในและภายนอก ทำหน้าที่รับความรู้สึกส่งเป็นกระแสประสาทไปยังสมอง เพื่อให้มีความหมายแล้วจึงรู้ว่าสิ่งที่ทำให้เกิดการรูสึกนั้นคืออะไร

สุปาณี สุนธิรัตน์ และคนอื่นๆ. (2545 : 143) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การที่บุคคลสำนึก (Aware) มีปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction) ต่อสิ่งเร้าจากการรับสัมผัส (Sensation) และ มีการตีความหมาย

สรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง การตีความจากสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น แล้วแสดงออกโดยการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกทางความรู้สึก ความตระหนัก และความเข้าใจ ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้โดยอาศัยความรู้ หรือประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อน

1.2 ธรรมชาติของการรับรู้

นักจิตวิทยาได้ศึกษาค้นคว้าถึงธรรมชาติของการรับรู้ พบว่า ธรรมชาติของการรับรู้ มีลักษณะดังนี้ (กันยา สุวรรณแสง. 2544 : 138-140 ; จิราภา เต็งไตรรัตน์; และคนอื่นๆ. 2544 : 196-202 ; สุชา จันท์เอม. 2544 : 135-138 ; ถวิล ธาราโกชน และ ศรัณย์ ดำริสุข. 2545 : 55-57 ; สุปาณี สุนธิรัตน์; และคนอื่นๆ. 2545 : 146-148 ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546 : 161-162)

1.2.1 การรับรู้ภาพและพื้น (Figure and Ground) บุคคลจะมองเห็นส่วนที่เด่นชัด หรือเด่นกว่าเป็นภาพ และมองเห็นส่วนที่อยู่เบื้องหลังไกลออกไป หรือส่วนที่เราให้ความสนใจน้อย หรือ ต้อยกว่าเป็นพื้น

1.2.2 การจัดหมวดหมู่ของการรับรู้ (Perceptual Organization)

เมื่อคนเราพบกับสิ่งเร้าหลายๆอย่างในขณะเดียวกัน เราก็มีแนวโน้มที่จะจัดสิ่งเร้าเหล่านั้นออกเป็นกลุ่ม หรือเป็นหมวดหมู่ โดยแบ่งออกได้ ดังนี้

1) ความคล้ายคลึง หรือความคล้ายกัน หรือเหมือนกัน (Similarity) บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าที่มีซึ่ง ลักษณะ รูปร่าง ขนาด หรืออื่น ๆ ที่เหมือนกัน หรือคล้ายกัน ว่าเป็นพวกหรือ กลุ่มเดียวกัน

2) ความใกล้ชิด (Proximity or Nearness) บุคคลมีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งใดที่อยู่ใกล้ชิดกัน ให้เป็นภาพ หรือพวก หรือหมวดหมู่เดียวกัน

3) ความต่อเนื่อง (Continuity) บุคคลจะมีการรับรู้ว่าการรวมกลุ่ม หรือเป็นพวกเดียวกันเกิดจากสิ่งเร้าที่มีทิศทางไปแนวเดียวกัน หรือต่อเนื่องกัน

4) ความสมบูรณ์ (Closure or Simplicity) สิ่งเร้าที่ขาดหายไปบางส่วน บุคคลมักจะรับรู้รูปร่างที่สมบูรณ์ได้

1.2.3 ความคลาดเคลื่อนของการรับรู้ ซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1) ความคงที่ของการรับรู้ การรับรู้วัตถุ หรือ สิ่งของบางอย่างที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน จะทำให้การรับรู้ของคนเราต่างไปจากภาพที่เห็นในขณะนั้น เช่น วัตถุขนาดเท่ากันวางเรียงกันเป็นแถว ตาเราจะมองเห็นภาพที่อยู่ไกลเล็กกว่าภาพที่อยู่ใกล้ แต่เราก็มองเห็นว่าเท่ากัน

2) ภาพลวงตา เป็นการรับรู้ที่ผิดพลาดจากความเป็นจริงเนื่องมาจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

1.3 กระบวนการในการรับรู้

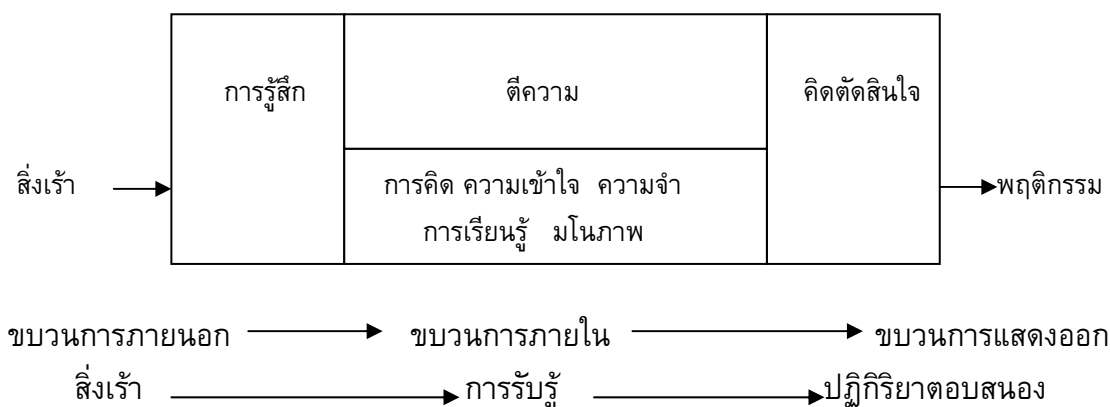
เดวิตโต (Devito. 1995 : 47-49) กล่าวว่า กระบวนการในการรับรู้ของมนุษย์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. สิ่งเร้าต่าง ๆ ปรากฏ หรือกระทบประสาทการรับรู้ กระบวนการรับรู้จะเริ่มขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นอวัยวะความรู้สึก โดยผ่านการเลือกสรรที่จะรับรู้จากกระบวนการเลือกรับ เช่น เพราะความสนใจ หรือ ความใส่ใจที่มีอยู่แล้ว หรือ เพราะความแตกต่าง ๆ ของสิ่งที่มาตกกระทบนำไปสู่การตื่นตัวของประสาทรับรู้พร้อมที่จะทำงาน

2. การประมวลผลความคิดเกี่ยวกับสิ่งเร้า เป็นขั้นตอนที่ต่อจากขั้นแรก คือ เมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า ก็จะเริ่มรวบรวมข้อมูล สังเกตเพิ่มเติม เพื่อหารายละเอียด และวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นไปสู่ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม สังคม ฯลฯ เพื่อจะตีความออกมา

3. ขั้นตีความ และประเมินค่า เป็นการประเมิน และตีความสิ่งที่มากระทบ โดยอาศัยประสบการณ์ ความคาดหวัง ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งนั้น อย่างที่มันควรจะเป็น ทั้งด้านกายภาพ และอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งแต่ละบุคคลก็จะมีภูมิหลังแตกต่างกัน ทำให้การตีความ และประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งหนึ่ง ๆ ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป

กันยา สุวรรณแสง (2544 : 128) ได้กล่าวว่า การรับรู้เป็นการตีความจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วแสดงออกโดยการแสดงความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ การจำ การเรียนรู้ มโนภาพโดยอาศัยอาศัยความรู้ และประสบการณ์เดิม ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการรับรู้ (Process of Perception)

ที่มา : กันยา สุวรรณแสง. (2544). จิตวิทยาทั่วไป. หน้า 128.

1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

กระบวนการรับรู้ของมนุษย์ อย่างน้อยจะมี 3 ขั้นตอน ซึ่งกว่าจะมาถึงขั้นตอนในการตีความ และแสดงออกต่อสิ่งนั้นๆ วิต (Wood. 1999 : 91-99) ได้กล่าวถึงปัจจัยหลายอย่างที่มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการรับรู้ของคนเรา ซึ่งทำให้คนเรามองสิ่งต่างๆ ไม่เหมือนกัน ดังนี้

1) ปัจจัยทางกายภาพ (Physiology) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเรารับรู้ต่างกัน ถ้าคนเรามีความสามารถในการใช้อวัยวะรับสัมผัสไม่เท่ากัน อาจจะโดยบกพร่อง หรือ มาตรการฝึกฝนก็ตาม ย่อมทำให้ความสามารถในการรับสิ่งเร้ามีประสิทธิภาพไม่เท่ากันไปด้วย และการที่มีปริมาณ หรือคุณภาพในการรับเข้ามาไม่เท่ากัน ปริมาณ หรือคุณภาพของข้อมูลที่จะใช้วิเคราะห์ก็ไม่เท่ากัน แม้จะได้ยินเสียง หรือ สัมผัสได้ แต่ก็ไม่สามารถระบุรูปทรงที่ถูกต้องได้ ดังนั้นหากรื่อง ตามอดคลำช้าง ที่คนตาบอดหกคน เห็นช้างเป็นหกแบบ ซึ่งไม่เหมือนกันเลย หรือ หากหูหนวกก็คงไม่รู้ว่า ความไพเราะของเสียงเป็นอย่างไร แม้จะเห็นกิริยาอาการ ฯลฯ

2) ปัจจัยทางอายุ (Age) คนเราเมื่ออายุมากขึ้น ประสบการณ์ก็มากขึ้น มุมมองต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวก็เปลี่ยนไป ตอนอายุน้อยเราอาจจะตัดสินใจทำอะไรง่าย เปลี่ยนใจง่าย แต่พออายุมากขึ้นเราจะมีประสบการณ์รอบคอบมากขึ้น ใช้เหตุผลมากขึ้น คิดถึงความเป็นไปได้ คิดถึงใจเขาใจเรา และสังคมรอบข้างมากขึ้น

3) ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม (Culture) วัฒนธรรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนในสังคม รับรู้ต่างกัน คนต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ต่างวิถีชีวิต ย่อมมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน คนแต่ละยุคแต่ละสมัย และแต่ละลักษณะสังคม ในการอยู่อาศัยก็ทำให้เกิดวัฒนธรรมแตกต่างกันไปด้วย เช่น คนชนบทมีวิถีชีวิตเรียบง่าย ค่อยเป็นค่อยไป ขาดเหลือก็พึงพาอาศัยกันได้ แต่ในสังคมเมือง โดยเฉพาะเมืองใหญ่ๆ วัฒนธรรมการใช้ชีวิตแบบใหม่ที่เรียกว่า Modern Western Culture ได้เข้ามามีบทบาทในการคิด และการกระทำของคนเป็นอย่างมาก ทุกคนยึดติดกับความคิดที่ว่าทุกอย่างต้องสะดวกสบาย ทุกอย่างต้องรวดเร็ว

4) ปัจจัยทางด้านบทบาททางสังคม (Social Roles) โดยปกติคนเรามีบทบาทอะไร ก็มักจะมีหน้าที่ควบคู่กันเสมอ และสังคมโดยทั่วไปก็จะแสดงความคาดหวังในบทบาทนั้นๆ ด้วย อาจจะเป็นบทบาททางอาชีพ หรือบทบาทโดยวิถีชีวิต หรือแม้แต่บทบาททางสังคม ซึ่งโดยปกติ ลักษณะอาชีพที่ต่างกันจะทำให้คนเรามีความสนใจต่างกัน มีอาชีพอะไรก็มักจะสนใจใคร่รู้ในสิ่ง ที่เกี่ยวข้อง และ มีผลกระทบต่ออาชีพของตนมากกว่าเรื่องอื่นๆ ที่ไกลตัว บทบาทในสังคมอื่นๆ ก็ทำให้คนมองต่างกัน คิดต่างกันได้

5) ความสามารถในการรับรู้ (Cognitive Abilities) เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยง และ ตีความสิ่งที่ได้รับรู้อย่างมีความหมาย ซึ่งแต่ละคนมีความสามารถไม่เท่ากัน อาจจะเป็นเรื่องด้วยความฉลาดทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคมไม่เท่ากัน หรือ แม้แต่การได้รับการฝึกฝนพัฒนา ดังจะเห็นว่า บางคนคิดไม่ซับซ้อน แต่บางคนคิดหลายชั้นลุ่มลึก บางคนคิด สุดโต่งแน่วแน่ฟันไม่ยอมเปลี่ยนแปลง บางคนยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ บางคนคิด หรือตีความ เท่าที่เห็น หรือ ที่ปรากฏ บางคนคิดเชื่อมโยงอดีต-ปัจจุบัน-อนาคต มาร้อยเรียงจนเป็นเรื่องราว เดียวกันได้ เช่น บางคนที่มีอายุเท่ากัน คนหนึ่งถูกวิจารณ์ว่า คิดแบบเด็กๆ ในขณะที่อีกคน ได้รับคำชมว่า มีความคิดเป็นผู้ใหญ่ ฯลฯ

วิภาพร มาพบสุข (2543 : 108-112) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านตัวผู้รับรู้ (ตนเอง) ได้แก่

1.1 ประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลของผู้รับรู้ เช่น เคยรู้จักกันมาก่อนย่อม รู้จักกันดี รับรู้ได้ตรงความเป็นจริงมากกว่า เป็นคนชอบคบค้าสมาคม รู้จักคนมากก็จะรับรู้ผู้อื่น ได้ดีถูกต้อง และรวดเร็วกว่า คนที่ปิดตัวเองไม่ชอบสงสัยกับใคร

1.2 ความสามารถในการเรียนรู้จากจิตใจของผู้อื่น เช่น ความเป็นคนช่างสังเกต มีความรอบคอบ มีเหตุมีผล ก็มักจะรับรู้ผู้อื่นได้ถูกต้องกว่า คนที่มองโลกในแง่ดีเกินไป หรือ มองโลกในแง่ร้ายเกินไป

1.3 สภาวะทางอารมณ์ขณะรับรู้ อารมณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการแปล ความหมายในการรับรู้ของมนุษย์ ถ้ามีอารมณ์เป็นบวก หรือ ลบกับบุคคลที่รับรู้ การรับรู้ เกี่ยวกับเขา ก็อาจคลาดเคลื่อนได้

1.4 ความสนใจและความตั้งใจขณะรับรู้ ถ้าเราสนใจมักจะใส่ใจที่จะหาข้อมูล และ ความเป็นไปเกี่ยวกับบุคคลนั้นมากขึ้น ซึ่งทำให้เราได้รู้จักแง่มุมเกี่ยวกับตัวเขาดีขึ้น บางคนรู้จัก และจดจำสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบุคคลที่สนใจได้ดีกว่าเจ้าตัวของเขาด้วยซ้ำไป

1.5 ผู้ใหญ่หรือผู้ผ่านประสบการณ์มาก ย่อมมีวิจารณญาณในการวิเคราะห์ บุคคลอื่นได้ละเอียดรอบคอบมากกว่าเด็ก หรือผู้มีประสบการณ์น้อย เพราะผู้ใหญ่มีทั้งช่วงเวลา

แห่งประสบการณ์ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และมีกลวิธีในการทดสอบให้บุคคลแสดงนิสัยที่แท้จริงของตนออกมา ซึ่งทำให้ผลของการรับรู้ชัดเจนขึ้นและถูกต้องยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยด้านบุคคลที่ถูกรับรู้ ได้แก่

2.1 บุคลิกภาพที่ปรากฏของผู้ถูกรับรู้ เป็นลักษณะของบุคคลทั้งร่างกาย และ อากัปกริยา ซึ่งมีผลต่อความรู้สึก ความเข้าใจ และความคิดเห็นของผู้รับรู้

2.2 ตำแหน่งและบทบาทของผู้ถูกรับรู้ ตำแหน่งและ บทบาทที่สำคัญ ได้แก่ ตำแหน่ง และบทบาทในครอบครัว ในหน่วยงาน ในสังคม เป็นต้น โดยผู้รับรู้จะสร้างภาพของผู้ถูกรับรู้ตามบทบาทที่สอดคล้องกับตำแหน่งที่สังคมโดยทั่วไปกำหนด

2.3 การเปิดเผยตนเองของผู้ถูกรับรู้ ซึ่งถ้าผู้ถูกรับรู้เปิดเผยตนเองมาก ผู้รับรู้ก็มีโอกาสเข้าใจ และรู้จักบุคคลนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น แต่ถ้าเขาเป็นคนปิดตนเอง สงวนท่าทีมาก หรือเสแสร้ง ประดิษฐ์ประดอยมาก โอกาสที่เรารู้จักตัวคนที่แท้จริงของเขาก็มีน้อยลง

3. ปัจจัยด้านบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่

3.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น บรรยากาศ แสง สี เสียง ภาพที่ปรากฏ สถานที่ และเวลา มีผลทำให้การรับรู้บุคคลต่างกัน

3.2 สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ และกฎระเบียบต่าง ๆ ทางสังคม

3.3 สภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงความเป็นไปทางสังคมต่าง ๆ คนในสังคมชนบทจะเอื้ออาทร ใจกว้างใจกันมากกว่าคนในเมืองใหญ่ สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนเห็นแก่ตัวเอาตัวรอดมากขึ้น ขาดความใจกว้างใจกันมากขึ้น มีผลประโยชน์เข้าเกี่ยวข้อง

2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

2.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ มีผู้ให้ความหมายไว้ในหลายประการ พิจารณาได้ดังนี้ สถาบันภาษาศาสตร์ (พิณสุตา สิริรังศรี. 2541 : 29 ; อ้างอิงจาก ดำรงค์ศักดิ์ บุญลา. 2540 : 19) กล่าวถึง ความหมายการกระจายอำนาจว่า มีอยู่ 2 นัย คือ

1) ความหมายตามนัยการปกครอง สถาบันภาษาศาสตร์ ให้ความหมาย

การกระจายอำนาจว่า เป็นหลักการปกครองที่รัฐบาลแห่งชาติ หรือรัฐบาลกลางได้มอบอำนาจทางการปกครองบางอย่าง ซึ่งส่วนกลางได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการไม่ทำลายความมั่นคงของชาติ และเห็นควรให้ท้องถิ่นรับไปดำเนินการ โดยเชื่อว่า เมื่อท้องถิ่นรับอำนาจไปบริหารแล้วจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสนองความต้องการของประชาชนได้เท่ากับรัฐบาลกลาง การดำเนินการมอบอำนาจดังกล่าวให้ นั้น เป็นการมอบอำนาจการปกครองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นนิติบุคคล

2) ความหมายตามนัยการบริหาร สถาบันภาษาศาสตร์ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การมอบอำนาจในการบริหารให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือบุคลากรไปปฏิบัติในทุก ระดับชั้นขององค์การ การกระจายอำนาจในทางราชการนั้น ได้มอบอำนาจการตัดสินใจ สั่งการ จากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้แต่ละท้องถิ่นมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน โดยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานต่างๆทั่วประเทศ

สุทัศน์ ขอบคำ (2540 : 19) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง ความมากน้อยของอำนาจหน้าที่ (Authority) ที่เกิดขึ้นตามกฎหมายในการปฏิบัติงานขององค์การ ได้รับการกระจายลงไป โดยวิธีการมอบอำนาจหน้าที่ หรือ แบ่งอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆในองค์กรตามสายงาน (Line) หรือ คณะกรรมการ (Staff) หรือ โอนอำนาจหน้าที่ให้องค์กรซึ่งตั้งขึ้นใหม่ให้มีอำนาจในการบริหาร และตัดสินใจได้

พิณสุตา สิริธรรังศรี (2541 : 31) กล่าวถึง การกระจายอำนาจว่า การกระจายอำนาจเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจทางการบริหารจากองค์กรบริหารในส่วนกลางไปสู่องค์กรหน่วยงานระดับล่าง หรือส่วนท้องถิ่น

พริสคาเดอ์ (Prescador. 1985 : 1317) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจ และหน้าที่ในสายงานบังคับบัญชา ซึ่งทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนในองค์กร และ เป็นหลักประกันโดยให้ความคุ้มครองทางกฎหมายในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และให้กลุ่มต่างๆที่ได้รับการกระจายอำนาจมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน

บราวน์ (Brown. 1994 : 1407) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การจัดสรร หรือการแบ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารระดับสูงของรัฐบาลไปสู่หน่วยงานระดับล่าง เช่น จากระดับกระทรวง หรือหน่วยบริการการศึกษาท้องถิ่นไปสู่สถานศึกษา โดยมีการมอบอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจด้านบุคลากร การบริการ วัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ เป็นต้น

เคมเมอร์ (Kemmerer. 1994 : 1412) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ เป็นการที่ชุมชนให้การสนับสนุนสถานศึกษา และ ให้ท้องถิ่นกำกับดูแล โดยมีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ หรืออำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลจากส่วนกลาง หรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่ส่วนต่างๆขององค์การ

ชาฟแมน และคนอื่นๆ. (Chapman et al. 1996 : 139, 175) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของอำนาจ และการควบคุมจากศูนย์กลางไปยังส่วนปลาย เป็นการปรับเปลี่ยนอำนาจ และความรับผิดชอบจากส่วนกลางไปยังกลุ่มวิชาชีพ ชุมชน

กล่าวโดยสรุป การกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจ หรือการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และ การตัดสินใจสั่งการ ในการดำเนินงานต่างๆกระจายจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานระดับล่าง หรือหน่วยงานระดับปฏิบัติ ให้เกิดความอิสระ คล่องตัว

2.2 ความหมายของการกระจายอำนาจการบริหาร และ การจัดการศึกษา

ความหมายของการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา มีผู้ให้ความหมายไว้ในหลายประการ พิจารณาได้ ดังนี้

ฟราย; เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และสมคิด เลิศไพฑูรย์ (Fry; Sermsak Wisalaporn & Somkit Lertpaitoon. 1999 : 31) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา หมายถึง การบริหาร และ กระบวนการทางกฎหมายที่จะมอบอำนาจขั้นต้น และความรับผิดชอบให้แก่ท้องถิ่นในการตัดสินใจ เกี่ยวกับหลักสูตร บุคลากร และการใช้งบประมาณ ทั้งนี้จะต้องรวมถึงการวิเคราะห์ระบบ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของการบริหารงานในแต่ละระดับให้ชัดเจน

ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์ (2540 : 7) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา หมายถึง การที่รัฐ หรือรัฐบาลส่วนกลางให้อำนาจการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ กับส่วนราชการในระดับภูมิภาค หรือ ส่วนราชการในระดับท้องถิ่นไปปฏิบัติการตามที่กฎหมายกำหนด หรือ เป็นการให้อำนาจการตัดสินใจให้กับประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้นำไปใช้ในการจัดการศึกษาโดยตรง

สุทัศน์ ขอบคำ (2540 : 19) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา หมายถึง อำนาจหน้าที่ในการบริหาร และ การจัดการศึกษาซึ่งอยู่ที่ศูนย์กลางระดับสูงสุดขององค์การ ได้รับการกระจายลงไปยังระดับต่ำตามระดับชั้นของการบังคับบัญชา โดยให้อำนาจการบริหาร และ การตัดสินใจด้วยตนเองได้

พิณสุตา สิริขันธ์ศรี (2541 : 35) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจทางการบริหาร และ การจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับล่าง หรือ ระดับปฏิบัติ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงาน และ สถานศึกษา

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540 - 2541 : 43) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหาร และ การจัดการศึกษา เป็นการถ่ายโอนอำนาจ อำนาจหน้าที่ และ ความรับผิดชอบจากศูนย์กลาง หรือศูนย์รวมอำนาจไปยังพื้นที่ หรืออาณาเขตรอบๆจากระดับบนไปสู่ระดับล่าง หรือ จากระดับชาติไปสู่ท้องถิ่น เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมด หรือ บางส่วนก็ได้

ประกอบ คุณารักษ์ และคนอื่นๆ (2543 : 13) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหาร และ การจัดการศึกษา หมายถึง การให้สถานศึกษามีอิสระ และความคล่องตัวในการบริหาร และตัดสินใจ ในกิจการของสถานศึกษา รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน และ สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ลดบทบาทหน่วยงานส่วนกลางให้เป็นหน่วยงานกำกับ ประสาน และส่งเสริมด้านนโยบาย แผน มาตรฐานการศึกษา ทรัพยากรการศึกษา การติดตามประเมินผล และ สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานปฏิบัติ

วันชัย ดนัยตโมณฑ และไกร เกษทัน (2543 : 6) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษา เป็นการจัดสรรอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ด้านต่างๆจากส่วนกลางไปสู่ส่วนต่างๆขององค์กร หรือตามระดับชั้นขององค์กร โดยให้ทุก ส่วนขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

กานดา ตัญพพันธ์ (2545 : 18) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และ การตัดสินใจทางการ บริหาร และ การจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับปฏิบัติ อันได้แก่ สถานศึกษา ชุมชน เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 16) ได้ให้ความหมาย การกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษา หมายถึง การกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อให้สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และ หน่วยงานทางการศึกษาอื่นเป็นผู้รับผิดชอบ

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2545 : 63) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษา หมายถึง การที่อำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆกระจายจาก ส่วนกลางไปยังหน่วยงานรองลงไป ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ ทั้งแบบมอบอำนาจบางส่วน หรือ มอบอำนาจแบบเบ็ดเสร็จให้หน่วยงานระดับปฏิบัติ

สรณ์ วรอินทร์ และทิพวัล คำคง (2545 : 2) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา หมายถึง หน่วยงานบริหารในส่วนกลางยอมให้หน่วยงาน ระดับล่าง หรือระดับปฏิบัติ มีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจทางการบริหาร และ การจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยอยู่ในความรับผิดชอบ และการกำกับจากส่วนกลาง

ธีระ รุญเจริญ (2545 : 49) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษา เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือ ศูนย์รวมอำนาจไปสู่ส่วนต่างๆขององค์กร หรือตามระดับชั้นขององค์กร โดยให้ทุกส่วน ขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ความหมายของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาที่นักวิชาการ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความหมาย พอสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา หมายถึง การมอบอำนาจหรือการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจสั่งการ ในการดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป กระจายจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานระดับล่าง หรือหน่วยงานระดับ ปฏิบัติให้เกิดความอิสระ คล่องตัว

2.3 หลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ในหลายลักษณะ เช่น

ประธาน คงฤทธิการ (กานดา ตันตพันธ์. 2545 : 19 ; อ้างอิงจากประธาน คงฤทธิการ. 2536 : 43) กล่าวถึง การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาว่า มีหลักการ ดังนี้

- 1) เป็นการลดขั้นตอน ลดกระบวนการต่างๆของการบริหารในส่วนกลางลง
- 2) ต้องเพิ่มอำนาจ หรือโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่จังหวัดหรือท้องถิ่นนั้นๆ ให้มีอิสระในการตัดสินใจ ส่วนกลางคอยช่วยเหลือสนับสนุน แนะนำ กำกับให้มาตรฐาน คุณภาพการศึกษาเป็นไปตามที่รัฐต้องการ และ ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น

ปรัชญา เวสารัชช์ (ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์. 2540 : 25 ; อ้างอิงจากปรัชญา เวสารัชช์. 2537) กล่าวว่า หลักการของการกระจายอำนาจ ได้แก่

- 1) มีการกระจายอำนาจการวินิจฉัยสั่งการและการบริหารลงไปยังหน่วยงาน ซึ่งรับผิดชอบบริการใกล้ชิดประชาชนให้มากที่สุด

- 2) ต้องสร้างดุลยภาพระหว่างหน้าที่และความรับผิดชอบกับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น

- 3) การกระจายอำนาจต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรยาภาสการทำงาน และ ประโยชน์ต่อประชาชน สังคมโดยรวม

- 4) มีเป้าหมายชัดเจน ประเมินได้ มีระบบขั้นตอนในการดำเนินงาน เสริมศักดิ์ วิชาการณ์ และคนอื่นๆ (2541 : 93 –94) กล่าวว่า หลักการของการกระจายอำนาจ มีดังนี้

- 1) การกระจายอำนาจควรคำนึงถึงความยืดหยุ่น (Flexibility) ความมีอิสระ (Autonomy) ในการจัดการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการจะต้องมีความโปร่งใส (Transparency) และอยู่ในวิสัยที่จะตรวจสอบได้ (Accountability)

- 2) การกระจายอำนาจเป็นการลดขั้นตอนการบังคับบัญชาและการประสานงาน ดังนั้น จึงควรแยกระบบบริหาร ออกเป็นระดับอำนวยการ ได้แก่ หน่วยงาน ส่วนกลางหรือตัวแทนส่วนกลางที่ไปถึงในเขตพื้นที่ และ ระดับปฏิบัติการ ได้แก่ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรที่ตั้งขึ้น เพื่อการจัดการศึกษาในท้องถิ่น

- 3) การกระจายอำนาจควรเน้นการเพิ่มอำนาจ (Empowerment) แก่ท้องถิ่น

ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา (Stakeholder) มีส่วนร่วม (Participation) และ เป็นหุ้นส่วน (Partnership) ในการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษา มีอำนาจเบ็ดเสร็จ การจัดการศึกษา ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นได้ การบริหาร ควรจะใช้แบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

- 4) การกระจายอำนาจการบริหาร และ การจัดการศึกษานั้น ควรตระหนัก ในเรื่องของเอกภาพด้านนโยบาย และแผน มาตรฐานการศึกษา และ ควรกระจายอำนาจ

สู่หน่วยปฏิบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยกระจายอำนาจในการบริหารคน บริหารเงิน และบริหารหลักสูตร

5) การกระจายอำนาจควรมีหลายวิธีทั้งการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) การมอบอำนาจ (Delegation) การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) และ การให้เอกชนดำเนินการ (Privatization)

6) การกระจายอำนาจจำเป็นจะต้องมีการประกันคุณภาพ มีการติดตาม และตรวจสอบ โดยมีการตรวจสอบภายในจากหน่วยปฏิบัติเอง และ ตรวจสอบจากภายนอก โดยหน่วยงานกลางที่เป็นอิสระเป็นผู้ตรวจสอบ และ ควรกระจายอำนาจทั้งตามโครงสร้างภารกิจ และ ตามอาณาเขต

ลิปพิท (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคนอื่นๆ. 2541 : 26 ; อ้างอิงจาก Lippit. 1982) เสนอว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาได้นั้น ควรจะต้องอยู่บนพื้นฐานหลักการ ดังนี้

1) การกระจายอำนาจนั้น ควรจะกระจายให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจที่มีความรู้ความเข้าใจในภารกิจ และอยู่ใกล้ภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2) ผลของการกระจายอำนาจจะบังเกิดผลดี ถ้าอำนาจหน้าที่ที่แท้จริงถูกมอบหมายไปยังทุกระดับขององค์การ และ การกระจายอำนาจจะไม่บังเกิดผลดี ถ้าผู้ได้รับการมอบอำนาจจะต้องรายงานกลับมายังศูนย์รวมอำนาจในทุกภารกิจที่ปฏิบัติ

3) ผู้บริหารทุกระดับควรจะมีเชื่อมั่นว่า เมื่อกระจายอำนาจแล้วผู้ได้รับมอบอำนาจมีความสามารถในการตัดสินใจในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และ การตัดสินใจของผู้ที่อยู่ใกล้ภารกิจที่ปฏิบัติจะต้องดีกว่าการตัดสินใจจากส่วนกลาง

4) การกระจายอำนาจควรมีวัตถุประสงค์ นโยบาย และ มาตรการที่ชัดเจน แต่การนำนโยบายไปปฏิบัติในแต่ละท้องถิ่นไม่จำเป็นจะต้องมีวิธีการปฏิบัติที่เหมือนกัน

มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา (2544 : 28-29) ได้เสนอหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ดังนี้

- 1) ต้องช่วยลดปัญหาการรวมศูนย์อำนาจไว้ส่วนกลาง
- 2) ต้องช่วยแก้ปัญหา การขาดเอกภาพ และ ประสิทธิภาพในการบริหาร การขาดประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษา การขาด

การมีส่วนร่วมของประชาชน การขาดการพัฒนา นโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และ การขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น

3) ต้องเป็นฐานเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอย่างรอบด้าน การพัฒนาเด็ก และครู การพัฒนาการบริหาร และการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับความสามารถทางการบริหารและการจัดการ การปรับเปลี่ยนสถานภาพของสถานศึกษาจากการมีการปกครองตนเอง (Self – Governing School) ไปเป็นการมีการ

จัดการด้วยตนเอง (Self – Managing School) การพัฒนาการมีส่วนร่วมและศักยภาพของชุมชน และการพัฒนานโยบายอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

กมล สุตประเสริฐ (2544 : 171-172) ศึกษารูปแบบ และ การจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ พบว่า การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา มีหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่

- 1) หลักการนิติบัญญัติ หมายถึง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ต้องมีกฎหมายรองรับ เพื่อเป็นหลักประกันในการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล
- 2) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการการศึกษา (Board of Education)
- 3) หลักความเป็นกลางทางการเมือง หมายถึง ความเป็นอิสระปลอดการแทรกแซงทางการเมือง คณะกรรมการการศึกษาจะต้องประกอบด้วยบุคคลที่ไม่อยู่ในพรรคการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป
- 4) หลักความเป็นมืออาชีพ หมายถึง บุคคลที่เข้ามามีบทบาททางการศึกษา ต้องมาจากบุคคลที่มีประสบการณ์ และมีทักษะทางอาชีพ ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา
- 5) หลักความเป็นอิสระ หมายถึง การบริหารและการจัดการศึกษาต้องอิสระ และมอบอำนาจการตัดสินใจให้กับคณะกรรมการการศึกษา เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด
- 6) หลักการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายใน และจัดให้มีองค์กรภายนอกเข้ามาประเมินคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา และจัดทำรายงานประจำปีไปยังผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สรศักดิ์ วรอินทร์ และทิพวัล คำคง (2545 : 5-8) กล่าวว่า หลักการของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา มีหลักการดำเนินการ ดังนี้

- 1) การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- 2) มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ

งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 3) ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น
- 4) ยึดหลักการประหยัด คุ่มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถตรวจสอบได้
- 5) ยึดหลักความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล

ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

กานดา ตัณฑพันธ์. (2545 : 19-20) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ต้องมีหลักการ ดังนี้

- 1) ต้องถ่ายโอนอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบจากส่วนกลางไปสู่ระดับ ปฏิบัติการ ได้แก่ สถานศึกษา หรือชุมชน ให้มีอิสระในการบริหาร และ การจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านบุคคล และ ด้านการเงิน
- 2) กระบวนการบริหาร และการจัดการศึกษาต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้
- 3) เน้นการเพิ่มอำนาจและให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับการ ศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการ

โดยสรุปการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ควรยึดหลักการ ดังนี้ ต้องกระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ และ การตัดสินใจไปสู่หน่วยปฏิบัติให้มากขึ้น ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหาร ทั่วไป ให้มีความอิสระ คล่องตัว และยืดหยุ่น โดยการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง และเขต พื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการ เสริมสร้างศักยภาพในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับสถานศึกษา

2.4 วิธีการและรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

วิธีการและรูปแบบของการกระจายอำนาจการบริหาร และ การจัดการ ศึกษา

จากแนวคิดของนักวิชาการที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

ดีห์ตัน (กานดา ตัณฑพันธ์. 2545 : 24 ; อ้างอิงจาก Deighton. 1973 : 13) ได้เสนอว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นใน 2 รูปแบบ ดังนี้

- 1) เป็นการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการ ซึ่งอำนาจจะถูกส่งต่อจากระดับบนของระบบราชการไปสู่หน่วยปฏิบัติ แต่การเลือกผู้บริหารท้องถิ่นและการกำหนดนโยบายยังคงมาจากตัวแทนของส่วนกลาง
- 2) เป็นการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการในรูปแบบการควบคุมจากชุมชนโดยหน่วยท้องถิ่นนั้นมีได้มีเพียงอำนาจทางการบริหารและการจัดการแต่เป็นอำนาจทางกฎหมายด้วย ผู้บริหารถูกเลือกจากท้องถิ่นหรือจากคณะกรรมการซึ่งเป็นไปตามกฎหมายของท้องถิ่น

มินซ์เบิร์ก (Brown. 1990 : 38) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาว่า มี 2 รูปแบบ ดังนี้

- 1) การกระจายอำนาจตามแนวดิ่ง เป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจจากหัวหน้าไปยังระดับล่างตามลำดับขั้นของการบังคับบัญชา
- 2) การกระจายอำนาจตามแนวนอน เป็นการกระจายอำนาจให้แก่สมาชิกใน

องค์กรทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

บราวน์ และไนท์ (เสริมศักดิ์ วิชาการณ์. 2541 : 45-46 อ้างอิงจาก Brown. 1994 & Knight. 1992) ได้แบ่งรูปแบบของการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1) การกระจายอำนาจในองค์กร (Organizational Decentralization)

การกระจายอำนาจในองค์กรเป็นการให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจในเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียน เป็นการกระจายอำนาจตามแนวตั้ง (Vertical Decentralization) ไปให้แก่สถานศึกษา มากกว่าจะเป็นการกระจายอำนาจตามแนวนอน (Horizontal Decentralization) ไปให้เขตการศึกษา การกระจายอำนาจในองค์กรคล้ายๆกับประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน (Representative Democracy) มีกฎระเบียบในการมอบหน้าที่ การตัดสินใจให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา เช่น สถานศึกษาของรัฐ ในนครเอดมันตัน รัฐแอลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา

2) การกระจายอำนาจทางการเมือง (Political Decentralization)

การกระจายอำนาจทางการเมืองเป็นการให้ผู้ปกครองในสถานศึกษาของรัฐตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่บุตรหลานของตนกำลังศึกษาอยู่ การกระจายอำนาจทางการเมืองนั้นแต่ละสถานศึกษาจะต้องมีคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งครูใหญ่ คณะกรรมการสถานศึกษาจะประกอบด้วยตัวแทนครูและตัวแทนของบุคคลที่จะได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจของคณะกรรมการสถานศึกษา การดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานศึกษา คล้ายกับแนวคิดของลักษณะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participative Democracy)

3) การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจ (Economic Decentralization)

การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นการให้ผู้ปกครองมีสิทธิในการเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน จากนั้นงบประมาณการศึกษา จะถูกจัดสรรไปให้สถานศึกษาที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานของตนเข้าศึกษา ในการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจนั้น นอกจากจำเป็นจะต้องมีคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ภาษีการศึกษา (School Revenues) จะต้องผูกพันกับจำนวนนักเรียนในแต่ละสถานศึกษาด้วย การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจถือว่าผู้ปกครองคือผู้บริโภคและสถานศึกษาคือผู้จำหน่ายหรือผู้จัดบริการทางการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาในประเทศอังกฤษ และเวลส์ ในช่วง ค.ศ. 1988 – 1993

รอนดีเนลลี (พิณสุตา สิริรังศรี. 2541 : 32-33 ; อ้างอิงจาก Rondinelli. 1983) การกระจายอำนาจแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบตามระดับของอำนาจหน้าที่ (Degree of Authority and Power) และขอบข่ายของหน้าที่ (Scope of Function) ซึ่งส่วนกลางได้แบ่งสรรความรับผิดชอบให้กับองค์กรต่างๆโดยความชอบธรรมตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

1) การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) หมายถึง การถ่ายโอนบทบาทหน้าที่

ของส่วนกลางให้กับส่วนท้องถิ่นตามลำดับขั้นตอนของการบังคับบัญชา จากระดับกระทรวงสู่ส่วนท้องถิ่นหรือการแบ่งมอบอำนาจจากระดับเบื้องต้นไปสู่ระดับล่างๆตามลำดับสายการบริหารในองค์กรนั้นๆ

2) การให้อำนาจอิสระ (Delegation) หมายถึง การถ่ายโอนความรับผิดชอบในหน้าที่ให้กับหน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น หรือ หน่วยงานเฉพาะกิจให้รับผิดชอบดำเนินการโครงการพิเศษ ซึ่งมีอิสระจากส่วนกลางในการกำหนดขั้นตอนในการบริหารและจัดการต่างๆได้ด้วยตนเอง เช่น ในด้านการรับคนเข้าทำงาน การทำสัญญา การจัดสรรงบประมาณ การจัดหาจัดซื้อ และด้านอื่นๆ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐบาลที่ได้รับมอบหมายจากส่วนกลาง ในขณะที่ความรับผิดชอบสูงสุดก็ยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง

3) การมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างเต็มที่ (Devolution) หมายถึง การถ่ายโอนความรับผิดชอบในหน้าที่ หรืออำนาจในการตัดสินใจ ให้กับหน่วยงานรัฐบาลในท้องถิ่นภายใต้ขอบข่ายที่กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานระดับท้องถิ่น จังหวัด อำเภอ หรือองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆ การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ดังกล่าวหน่วยงานในระดับท้องถิ่นจะอยู่นอกเหนือการควบคุมโดยตรง (Direct Control) ของส่วนกลาง คือ มีความเป็นตัวของตัวเอง มีกฎหมายรองรับในความชอบธรรม ส่วนที่มีความแตกต่างจากส่วนกลาง ก็คือ ส่วนกลางจะทำหน้าที่ในการสนับสนุนให้ข้อเสนอแนะ และควบคุมในทางอ้อม ในทางปฏิบัติโดยทั่วไปแล้ว หน่วยงานระดับท้องถิ่นจะมีสิทธิในการจัดการเกี่ยวกับงบประมาณ เช่น การจัดเก็บภาษีและเงินคงคลังของตนเอง เพื่อจะได้นำมาพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและความเร่งด่วนของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

4) การให้เอกชน องค์กรเอกชนดำเนินการ (Privatization Non – Government Institution) หมายถึง การให้ภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนรับผิดชอบกิจกรรมที่รัฐบาลเคยทำให้แก่ภาคเอกชน องค์กรเอกชน หรือ องค์กรประชาชนไปดำเนินการ เช่น หอการค้า สมาคมนักธุรกิจ สมาคมวิชาชีพ สหภาพแรงงาน สหกรณ์ หรือองค์กรประชาชน เป็นต้น

เคมเมอร์ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2540 - 2541 : 45-46 ; อ้างอิงจาก Kemmerer. 1994 : 1412) ได้เสนอรูปแบบในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) การมอบอำนาจ (Delegation)

การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) และการให้เอกชนดำเนินการ (Privatization) ซึ่ง เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ได้ขยายความถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) การแบ่งอำนาจ (Deconcentration)

การแบ่งอำนาจเป็นการจัดสรร หรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลาง หรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่หน่วยงานระดับล่างในสายการบังคับบัญชาของรัฐบาล

กลางเพื่อสะดวกในการดำเนินการ เช่น การถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค จังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่ ผู้ได้รับการแบ่งอำนาจเป็นผู้รับผิดชอบในผลของการตัดสินใจในเรื่องที่ได้รับการแบ่งอำนาจ

2) การมอบอำนาจ (Delegation)

การมอบอำนาจ เป็นการที่ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุดในหน่วยงาน หรือในส่วนกลาง จัดสรร หรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่างขององค์กรเพื่อตัดสินใจได้รวดเร็วมากขึ้น โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนตามลำดับขั้นขึ้นไป เป็นการถ่ายโอนอำนาจไปยังหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานในการควบคุมของรัฐ เช่น อธิการบดี มอบอำนาจให้รองอธิการบดี ผู้อำนวยการสถานศึกษา มอบอำนาจให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษา อธิบดีมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นต้น ผู้มอบอำนาจยังคงเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจที่ได้รับมอบอำนาจไปแล้ว

3) การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution)

การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลาง หรือระดับบนไปยังระดับล่างอย่างสมบูรณ์ โดยมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการโอนอำนาจอย่างชัดเจน ผู้บริหารระดับล่างจึงมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และการควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย เช่น การโอนอำนาจให้เทศบาลจัดการศึกษา ผู้โอนอำนาจได้ตัดตัวเองออกจากอำนาจที่โอนแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีอำนาจหรือมีแต่เพียงเล็กน้อยในการควบคุมการดำเนินการในภารกิจที่ได้โอนอำนาจไปแล้ว

4) การให้เอกชนดำเนินการ (Privatization)

การให้เอกชนดำเนินการ เป็นการถ่ายโอนอำนาจให้เอกชนที่เป็นบุคคล หรือ คณะบุคคลดำเนินการแทนรัฐ เป็นการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างใดอย่างหนึ่งของทางราชการไปให้เอกชนดำเนินการแทน หรือสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ข่ายกิจการของรัฐให้เอกชน สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

กมล สุตประเสริฐ (2544 : 172) ศึกษารูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ พบว่า การบริหารและการจัดการศึกษารูปแบบการกระจายอำนาจ มีอยู่ 2 รูปแบบ ดังนี้

- 1) รูปแบบที่กระจายอำนาจลงไปยังองค์กรบริหารการศึกษาท้องถิ่น เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการกระจายไปยังเขตการศึกษา (School District)
- 2) รูปแบบที่กระจายลงไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ในประเทศญี่ปุ่น จะกระจายไปยังจังหวัดและเทศบาล ในประเทศเกาหลีจะกระจายอำนาจไปยังมหานคร จังหวัด และเทศบาล

ทั้งนี้ การกระจายอำนาจทั้ง 2 รูปแบบ จะต้องมีความกรรมการการศึกษา ประกอบ บุปรัดน์ (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 47-49 ; อ้างอิงจาก ประกอบ

คุปรัตน์. 2536 : 2-4) การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา อาจแบ่งได้เป็น 6 รูปแบบ ตามระดับของอำนาจหน้าที่และขอบข่ายของหน้าที่ ซึ่งส่วนกลางได้แบ่งสรรความรับผิดชอบให้กับองค์กรต่างๆ โดยความชอบธรรมตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

1) การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) หมายถึง การถ่ายโอนบทบาทหน้าที่ของส่วนกลางให้กับส่วนท้องถิ่นตามลำดับขั้นตอนของการบังคับบัญชา จากระดับกระทรวงไปสู่ส่วนท้องถิ่นหรือกล่าวอีกในหนึ่งก็คือ การแบ่งมอบอำนาจระดับเบื้องต้นไปสู่ระดับล่างๆ ตามลำดับสายการบริหารในองค์กรนั้นๆ เป็น “ การลดความแออัดหรือหนาแน่นลงไป ” แทนที่จะเกิดการกระจุกตัวของกิจกรรม เฉพาะในส่วนหนึ่งส่วนใดก็ให้มีการกระจายออกไปยังส่วนอื่นๆ

2) การให้อำนาจอิสระ (Delegation) หมายถึง การถ่ายโอนความรับผิดชอบในหน้าที่ให้กับหน่วยงานในระดับภูมิภาค หรือ ระดับท้องถิ่น หรือ หน่วยงานเฉพาะกิจให้รับผิดชอบดำเนินการโครงการพิเศษ ซึ่งมีอิสระจากส่วนกลางในการกำหนดขั้นตอนในการบริหารจัดการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ในด้านการจัดคนเข้าทำงาน การทำสัญญา การจัดสรรงบประมาณ การจัดหา สื่อ และด้านอื่นๆ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐบาลที่ได้รับมอบหมายจากส่วนกลาง ในขณะที่ความรับผิดชอบสูงสุดก็ยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง การให้อำนาจอิสระ หรือ “ การมอบอำนาจ ” นั้น เป็นการปฏิบัติที่สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องแก้ไขในเชิงกฎหมาย หรือการแก้ไขโครงสร้างขององค์กรเป็นอันมาก สามารถทำได้ภายใต้ดุลยพินิจของผู้บริหารระดับสูง

3) การมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างเต็มที่ (Devolution) ได้แก่ การถ่ายโอนความรับผิดชอบในหน้าที่ หรืออำนาจในการตัดสินใจให้กับหน่วยงานรัฐบาลในท้องถิ่นภายใต้ขอบข่ายที่กฎหมายกำหนด ให้หน่วยงานระดับท้องถิ่น จังหวัด อำเภอ หรือองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จะอยู่นอกเหนือการควบคุมโดยตรง (Direct Control) ของส่วนกลาง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีกฎหมายรองรับในความชอบธรรม ส่วนที่มีความแตกต่างจากส่วนกลาง

ก็คือ ส่วนกลางจะทำหน้าที่ให้ความสนับสนุน ให้ข้อเสนอแนะ และควบคุมในทางอ้อม ในทางปฏิบัติทั่วไปแล้วหน่วยงานระดับท้องถิ่น จะมีสิทธิในการจัดการเกี่ยวกับงบประมาณ เช่น การจัดเก็บภาษี และเงินคงคลังของตนเอง เพื่อจะได้นำมาพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและความเร่งด่วนของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

4) การให้ออกชนหรือองค์กรเอกชนดำเนินการ (Privatization or Non – goverment Institution) คือการให้ออกชนในรูปของบุคคล องค์กรผลประโยชน์ บริษัท ห้างร้าน หรือ บริษัทมหาชนเข้าดำเนินการในกิจการที่รัฐบาลเอง ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินกิจการหลายอย่างของรัฐที่เมื่อต้องการมีการรวมศูนย์อำนาจใหญ่โตจนเกินไปและกลายเป็นกิจการผูกขาด ในที่สุดก็มีปัญหาด้านประสิทธิภาพในการ

ดำเนินการ จึงต้องมีการตัดปล่อยกิจการนั้นๆ ให้เอกชนเข้าดำเนินการ โดยปล่อยให้กลไกตลาดเป็นตัวกำกับ และป้องกันไม่ให้เป็นการผูกขาดโดยบริษัทใดบริษัทหนึ่ง ให้กิจการนั้นครอบคลุมด้วยตลาดเสรีให้มากที่สุด ปรากฏการเหล่านี้มีให้เห็นในกิจการธนาคาร การก่อสร้าง สถานศึกษา มหาวิทยาลัย การขนส่งโดยสาร ระบบโทรคมนาคม หอการค้า สหกรณ์ เป็นต้น

5) การปรับโครงสร้างขององค์กร (Restructuring) ใช้กันมากในวงธุรกิจ ในระยะหลังมีบริษัทขนาดใหญ่ในต่างประเทศ และรวมถึงในประเทศไทยได้มีการเติบโตมาจนเกิดความไม่คล่องตัวในวงธุรกิจได้ จึงต้องมีการจัดโครงสร้างการบริหารกันใหม่ มีการแตกตัวออกเป็นบริษัทหลายบริษัทที่มีความเป็นนิติบุคคล สามารถตัดสินใจดำเนินการได้อย่างคล่องตัวในกรอบที่กว้างขวางขึ้น โดยไม่ต้องรอการอนุมัติจากบริษัทแม่ ซึ่งอาจจะตั้งอยู่ในประเทศอื่นที่ห่างไกลออกไป และไม่อยู่ใกล้ชิดกับสถานการณ์พอที่จะตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) การใช้กระบวนการทางประชาธิปไตย (Democratization) เป็นการกระจายอำนาจที่มีความแตกต่างจากที่กล่าวมาแล้วนั้น คือ “ การใช้กระบวนการทางประชาธิปไตยที่จะทำให้อำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาได้อยู่ในความรับผิดชอบของประชาชนด้วย ” ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ตามแนวคิดประชาธิปไตยอย่างง่ายที่สุด และในเชิงอุดมคตินั้นคือ การทำให้การศึกษาเป็นไปเพื่อประชาชน และเป็นของประชาชนจากแนวคิดวิธีการ และ รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาที่กล่าวมา สรุปได้ว่า วิธีการ และรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหาร และการจัดการศึกษาเกิดความคล่องตัว กล่าวคือ การกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจจากส่วนกลาง หรือ ศูนย์รวมอำนาจ ไปสู่ส่วนต่างๆ ขององค์กร หรือตามระดับชั้นขององค์กร โดยให้ทุกส่วนขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งนี้ การให้บุคคล คณะบุคคล หรือ ท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการบริหาร และ การจัดการศึกษานั้น เป็นรากฐานที่สำคัญของสังคมประชาธิปไตย การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจะทำให้บางส่วนขององค์กรมีความเป็น

อิสระ (Autonomy) จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา คือ การปรับปรุงหรือพัฒนาสถานศึกษาซึ่งมีวิธีการและรูปแบบได้หลายรูปแบบตามลักษณะของการจำแนก

2.5 เงื่อนไขความสำเร็จของการกระจายอำนาจการบริหาร และ การจัดการศึกษา

ความสำเร็จของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่สำคัญหลายประการ ดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2540-2541 : 46-47)

1. บริบททางวัฒนธรรม

บริบททางวัฒนธรรมของประเทศเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ หรือ ความล้มเหลวของการกระจายอำนาจ เช่น ค่านิยมของชุมชนที่มีต่อการสนับสนุนโรงเรียน ค่านิยมของชุมชนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของสังคม

2. การสนับสนุนทางการเมือง

การกระจายอำนาจ มักจะได้รับการต่อต้าน ในหลายลักษณะ เช่น ผู้มีอำนาจจากส่วนกลางจะดำเนินการอย่างล่าช้าในการมอบอำนาจ การให้ข้อมูล การจัดสรรทรัพยากร หรือ สร้างข้อขัดแย้งในเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย หากผู้มีอำนาจทางการเมืองส่งเสริม และ สนับสนุนการกระจายอำนาจ และถือว่าการกระจายอำนาจเป็นความสำคัญอันดับสูง ๆ ของการบริหาร ก็จะช่วยให้การกระจายอำนาจประสบความสำเร็จ

3. การวางแผนและการจัดการ

การกระจายอำนาจนั้นไม่ว่าจะเป็นในมิติ หรือรูปแบบใดก็ตามจำเป็นต้องกำหนดเป็นนโยบาย นำนโยบายจัดทำแผน และปฏิบัติตามนโยบาย และแผนที่กำหนด ในการดำเนินการกระจายอำนาจนั้นจำเป็นต้องมีระบบ และ เครือข่ายการสื่อสารที่ดี ด้วยเหตุนี้ การมี การวางแผน และมีการจัดการที่ดีจึงเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ และ ความล้มเหลวของการกระจายอำนาจ

4. การตระหนักของผู้เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้

- 4.1 ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจควรอยู่ใกล้กับภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้มากที่สุด
- 4.2 ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจควรมีความรู้ และความเข้าใจในภารกิจนั้นๆ
- 4.3 มีความเชื่อว่าผู้รับมอบอำนาจมีความสามารถในการตัดสินใจในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

4.3 การมีวัตถุประสงค์ นโยบาย และมาตรการที่ชัดเจน แต่การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นแต่ละท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องทำเหมือนกัน

5. การเพิ่มอำนาจให้แก่ท้องถิ่น (Local empowerment)

การกระจายอำนาจเป็นการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น และ โรงเรียน ดังนั้น ชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียนจึงควรมีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสม มีทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเพียงพอ มีอำนาจในการบริหาร และจัดการกับทรัพยากรทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความสำเร็จของการกระจายอำนาจ แต่หากส่วนกลางมอบแต่ความรับผิดชอบให้แก่ ชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจที่เหมาะสม ลักษณะเช่นนี้ ความสำเร็จของการกระจายอำนาจ ก็จะเกิดขึ้นได้โดยยาก นอกจากนี้เงื่อนไขในด้านสภาวะของชุมชนที่เข้มแข็ง สภาวะของ องค์การทั้งภายในและภายนอก ลักษณะของกิจกรรม รวมทั้งความเข้มแข็ง และ ความเป็นอิสระของสถานศึกษา ความมีเอกภาพในเชิงนโยบาย และมาตรฐาน

การศึกษาก็เป็นเงื่อนไขหนึ่งของความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา (จรัส สุวรรณมาลา. 2541 : 14-17 ; นิตยา เงินประเสริฐศรี. 2545 : 124)

2.6 ความสำคัญของการรับรู้ความแตกต่างระหว่างการกระจายอำนาจ และการรวมอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

เซง (ประสิทธิ์ เขียวศรี. 2544 : 26-30; อ้างอิงจาก Cheng. 1996 : 45-51) ได้กล่าวเปรียบเทียบความสำคัญของการรับรู้ความแตกต่างระหว่างการกระจายอำนาจ และการรวมอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไว้ 10 ด้าน ดังนี้

2.6.1 ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา

การบริหารการกระจายอำนาจเชื่อว่าการศึกษามีหลายเป้าหมาย สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้องการการปฏิรูปการศึกษา เน้นประสิทธิภาพ สนับสนุนความเปลี่ยนแปลง และ มุ่งแสวงหาคุณภาพ

การบริหารโดยการรวมอำนาจเชื่อว่าการศึกษามีเป้าหมายจำกัด สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาไม่ซับซ้อน และ ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ไม่ต้องการให้ปฏิรูปการศึกษา เน้นมาตรฐานเดียวกัน มุ่งรักษาเสถียรภาพ และ มุ่งปริมาณ

2.6.2 ด้านทฤษฎีที่ใช้บริหารโรงเรียน

การบริหารโดยการกระจายอำนาจยึดหลักความหลากหลาย เห็นว่ามีหลายวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย เน้นความยืดหยุ่น ยึดหลักการกระจายอำนาจ ไม่เสี่ยงปัญหา หากมีปัญหาคงได้รับการแก้ไข ณ จุดเกิดเหตุอย่างทันการ มุ่งแก้ปัญหา และแสวงหาประสิทธิภาพ ยึดหลักบริหารตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง รับผิดชอบ และ ตรวจสอบง่าย เห็นความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรการ สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

การบริหารโดยการรวมอำนาจยึดหลักการมีโครงสร้างงานที่เป็นมาตรฐาน มีวิธีการ และกระบวนการเพื่อบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนด เน้นความมีหลักเกณฑ์ ยึดหลักการรวมอำนาจ ทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือใหญ่ต้องมีการควบคุม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา มุ่งควบคุมวิธีแก้ปัญหา ยึดหลักการปฏิบัติตามคำสั่ง ถูกควบคุมจากภายนอก รับคำสั่งมาปฏิบัติ ไม่ค่อยสมเหตุสมผล ตรวจสอบยาก ใช้การควบคุมตามโครงสร้าง มีการตรวจสอบจากภายนอก และใช้การควบคุมเข้มงวดแบบราชการ

2.6.3 ด้านภารกิจของโรงเรียน

การบริหารโดยการกระจายอำนาจมีภารกิจชัดเจน สมาชิกในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจ เน้นความร่วมมือในการพัฒนาภารกิจ วัฒนธรรมองค์กรเข้มแข็งและเป็นเอกภาพ

การบริหารโดยการรวมอำนาจภารกิจไม่ชัดเจน และถูกมอบหมายมาจากภายนอก สมาชิกไม่มีส่วนร่วมกำหนด และไม่ยอมรับ เน้นการปฏิบัติตามภารกิจที่มอบหมายจากภายนอก วัฒนธรรมองค์กรไม่ชัดเจน และไม่เข้มแข็ง

2.6.4 ด้านธรรมชาติของกิจกรรมในโรงเรียน

การบริหารโดยใช้การกระจายอำนาจ บริหารโดยยึดความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียนเป็นหลัก

การบริหารโดยการรวมอำนาจ บริหารโดยยึดความต้องการของหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก

2.6.5 ด้านกลยุทธ์การบริหาร

กลยุทธ์การบริหารสามารถจำแนกรายละเอียดออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) มโนทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์

การบริหารโดยการกระจายอำนาจเชื่อในทฤษฎี Y มองมนุษย์ในหลายมิติ เน้นการร่วมมือกันเพื่อพัฒนา

การบริหารโดยการรวมอำนาจเชื่อในทฤษฎี X มองมนุษย์ในมิติเดียว เห็นว่าเป็นต้นทุนการผลิต เน้นการตรวจสอบและควบคุม

2) มโนทัศน์เกี่ยวกับโรงเรียน

การบริหารโดยการกระจายอำนาจเห็นว่า โรงเรียนเป็นที่อยู่ของนักเรียน ครู และผู้บริหาร ทุกคนมีสิทธิได้รับการพัฒนา

การบริหารโดยการรวมอำนาจเห็นว่า โรงเรียนเป็นเครื่องมือครูเป็นลูกจ้าง เมื่อยังจำเป็นต้องใช้งานก็จ้าง และ จะเลิกจ้างก็ได้หากหมดความจำเป็น

3) รูปแบบการตัดสินใจ

การบริหารโดยการกระจายอำนาจมีผู้บริหารตัดสินใจโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

การบริหารโดยการรวมอำนาจมีผู้บริหารตัดสินใจฝ่ายเดียว

4) รูปแบบภาวะผู้นำ

การบริหารโดยการกระจายอำนาจใช้แบบภาวะผู้นำหลายระดับ และหลายด้านทั้งภาวะผู้นำด้านเทคนิคด้านมนุษย์ ด้านสัญลักษณ์ ด้านวัฒนธรรม และด้านการศึกษา

การบริหารโดยการรวมอำนาจใช้แบบภาวะผู้นำระดับพื้นฐานเพียงระดับเดียว โดยเน้นภาวะผู้นำเพียง 2 ด้าน คือ คน กับ งาน เท่านั้น

5) การใช้อำนาจ

การบริหารโดยการกระจายอำนาจส่วนใหญ่จะใช้อำนาจอ้างอิง (reference power) และอำนาจโดยความเชี่ยวชาญ (expert power)

การบริหารโดยการรวมอำนาจมักใช้อำนาจตามกฎหมาย การให้รางวัล(reward power) และการบังคับ (coercive power)

6) เทคนิคการบริหารจัดการ

การบริหารโดยการกระจายอำนาจใช้การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ แนวใหม่ บริหารงบประมาณเอง

การบริหารโดยการรวมอำนาจใช้เทคนิคง่าย ๆ ใช้ประสบการณ์ และถูกควบคุมจากส่วนกลางอย่างเคร่งครัด

2.6.6 การใช้ทรัพยากร

การบริหารโดยการกระจายอำนาจมีการใช้ทรัพยากรตามความต้องการของโรงเรียน จัดหาได้ทันการ แสวงหาทรัพยากรใหม่ ๆ เสมอ

การบริหารโดยการรวมอำนาจการใช้ทรัพยากรขึ้นอยู่กับที่ได้รับจัดสรร ต้องขออนุญาต และรอการอนุญาต ไม่แสวงหาแหล่งทรัพยากร เพราะเกรงจะเกิดปัญหา

2.6.7 บทบาท

สำหรับบทบาท จำแนกได้ ดังนี้

1) บทบาทของสถานศึกษา

การบริหารโดยการกระจายอำนาจใช้รูปแบบการทำงานที่พัฒนาขึ้นเอง เพื่อพัฒนาทั้งสถานศึกษา และ นักเรียน มุ่งแก้ปัญหา เป็นผู้สนับสนุน หรือที่ปรึกษา

การบริหารโดยการรวมอำนาจใช้รูปแบบการทำงานตามกระบวนการที่กำหนดจากส่วนกลาง หลีกเลี่ยงความผิดพลาด เป็นผู้ตรวจสอบ หรือผู้ควบคุมที่เคร่งครัด

2) บทบาทของหน่วยงานกลาง

การบริหารโดยการกระจายอำนาจต้องการให้หน่วยงานกลางเป็นผู้แนะนำ และช่วยพัฒนาเป้าหมาย

การบริหารโดยการรวมอำนาจต้องการให้หน่วยงานกลางเป็นผู้ดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

3) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารโดยการกระจายอำนาจผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กระตุ้นประสานให้ทุกคนปฏิบัติงาน และเป็นผู้พัฒนาทรัพยากร

การบริหารโดยการรวมอำนาจผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นิเทศ กำกับ ติดตาม และเป็นผู้ควบคุมทรัพยากร

4) บทบาทของครู

การบริหารโดยการกระจายอำนาจ ครูเป็นผู้ร่วมงาน ผู้ตัดสินใจ ผู้ริเริ่ม และผู้ปฏิบัติ

การบริหารโดยการรวมอำนาจ ครูเป็นลูกจ้าง ผู้ตาม ผู้รับคำสั่ง และผู้ปฏิบัติ

5) บทบาทของผู้ปกครอง

การบริหารโดยการกระจายอำนาจผู้ปกครองเป็นผู้รับบริการ เชิงคุณภาพ ผู้ร่วมงานที่มีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือ และ ผู้สนับสนุนโรงเรียน

การบริหารโดยการรวมอำนาจผู้ปกครองเป็นผู้รับบริการ เชิงปริมาณ เป็นบุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนร่วม หรือ ให้ความร่วมมือทางการบริหาร

2.6.8 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การบริหารโดยการกระจายอำนาจ เน้นการร่วมมือกันทำงาน เน้นการทำงานเป็นทีม เปิดกว้าง และร่วมมือ มีการกิจร่วมกัน บรรยาการสององค์การเป็นแบบเกื้อหนุน

การบริหารโดยการรวมอำนาจเน้นการบังคับบัญชาแบบหัวหนากับลูกน้อง บรรยาการแบบปิด และปกป้องตนเอง ผลประโยชน์ขัดกัน บรรยาการทำงานเป็นแบบควบคุม

2.6.9 คุณภาพของผู้บริหาร

การบริหารโดยการกระจายอำนาจผู้บริหารมีความรู้และเทคนิคการบริหารทันสมัย เรียนรู้ ค้นหา พัฒนา แก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง เปิดใจกว้างพร้อมรับฟังผู้อื่น

การบริหารโดยการรวมอำนาจผู้บริหารใช้ประสบการณ์ในการบริหาร ทำงานตามขั้นตอน และคำสั่ง หลีกเลี่ยงปัญหา เคยชินกับการรับฟังเฉพาะผู้ใกล้ชิด

2.6.10 ปัจจัยบ่งชี้ความมีประสิทธิภาพ

การบริหารโดยการกระจายอำนาจ มีปัจจัยบ่งชี้ความมีประสิทธิภาพหลายประการ และหลายระดับ (มองครอบคลุมทั้งระบบได้แก่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเป็นเพียงตัวบ่งชี้หนึ่งในหลายๆประการ การประเมินผลเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงโรงเรียน

การบริหารโดยการรวมอำนาจสนใจเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ละเลยปัจจัยบ่งชี้ด้านปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ การประเมินผลเป็นวิธีการในการตรวจสอบการบริหาร

3. รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ในสถานการณ์ที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการบริหารและการจัดการศึกษาของไทย จำเป็นต้องปรับตัวให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา ตลอดจนการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ และระบบการบริหารและจัดการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545ก : 1 ; วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. 2545 : 6 – 12 ; ปัญญา แก้วกียูร และ สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. 2545 : 3 ; ประยูร ศรีประศาสน์. 2546 : 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาขึ้นใหม่ที่ไม่เคยดำเนินการในบริบทการจัดการศึกษาของไทยมาก่อน เพื่อนำไปสู่ “ ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม ” ทั้งนี้ ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจจะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 2 , 24) การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นการกระจายภารกิจอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจในการบริหารและการจัดการศึกษาจากกระทรวงลงไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติที่จะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน โดยยึดหลักการสำคัญในการจัดรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไว้ 3 ประการ คือ 1) ความมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ 2) กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 6–7) นอกจากหลักการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นไปตามกรอบหลักในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แต่เพื่อให้การจัดโครงสร้างองค์กรเป็นไปตามเจตนารมณ์ ที่ต้องการจะกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาให้มากที่สุด จึงได้แบ่งสรรอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจนระหว่างหน่วยงานนโยบาย และหน่วยปฏิบัติ กล่าวคือ กระทรวงมีอำนาจหน้าที่กำกับ ดูแลการศึกษาทุกระดับ กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบ และ ประเมินผลการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 18) สำหรับการบริหาร และการจัดการในท้องถิ่นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่ และ สถานศึกษา กล่าวคือ เขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ในการกำกับ สนับสนุน ส่งเสริม และ ประสานการดำเนินงานของหน่วยงาน สถานศึกษา จัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย และ ได้มาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 23) ส่วนสถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 3)

ทั้งนี้ ให้จัดรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

3.1 การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาในส่วนกลาง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

(กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546. 2546ก : 4) กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง
ดังนี้

3.1.1 สำนักงานรัฐมนตรี

3.1.2 สำนักงานปลัดกระทรวง

3.1.3 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

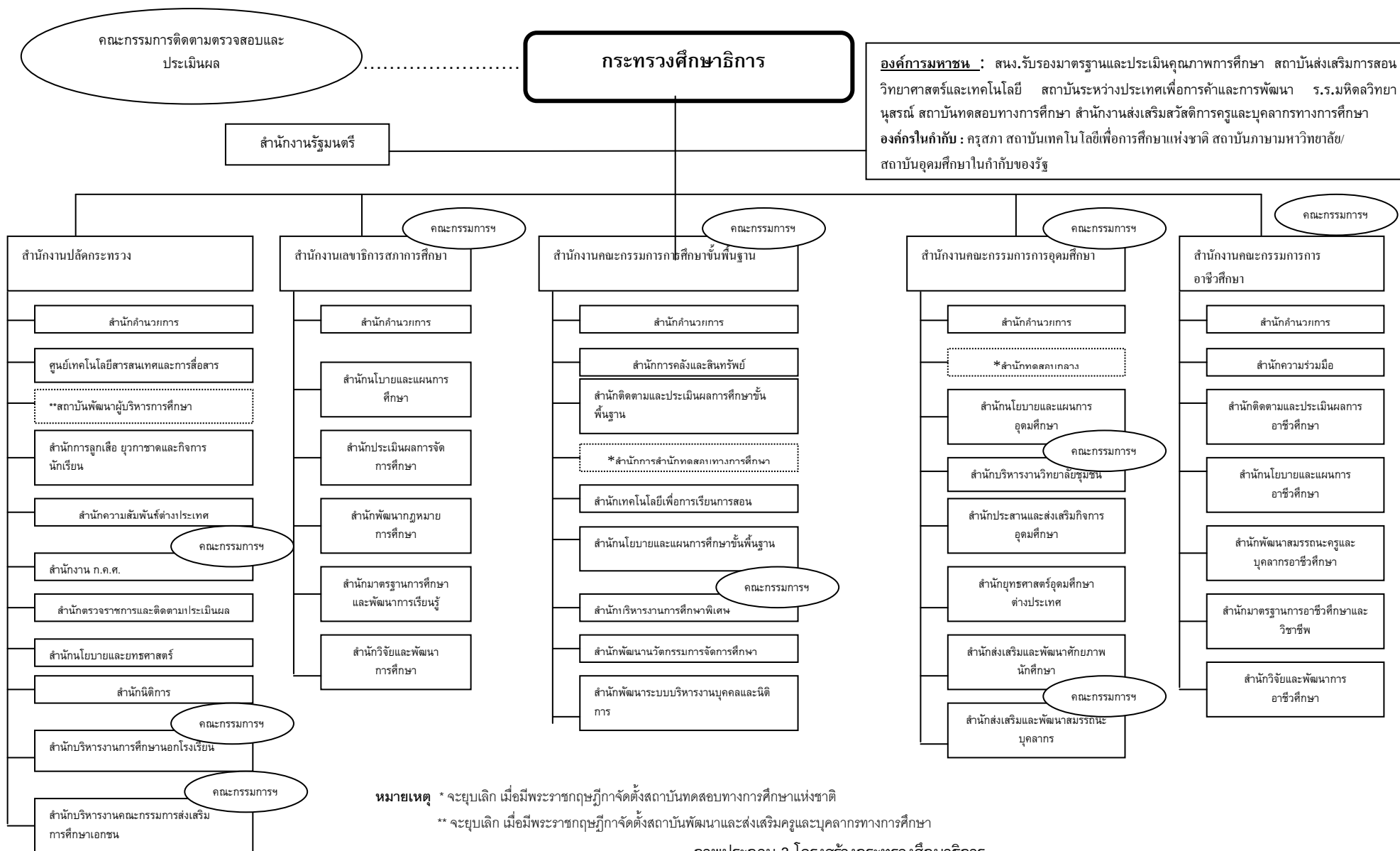
3.1.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.5 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

3.1.6 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ส่วนราชการตาม 3.1.2. - 3.1.6 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ดังภาพประกอบ 3 โครงสร้าง
กระทรวงศึกษาธิการ

ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวรายละเอียดเฉพาะ การกระจายอำนาจการบริหาร และการ
การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หมายเหตุ * จะยุบเลิก เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

** จะยุบเลิก เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษา

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ

3.2 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษา

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีรูปแบบการกระจายอำนาจทางการศึกษา ดังนี้

คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 กำหนดให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือ เลิกสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริม และ สนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน และ ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐาน การศึกษา ส่งเสริม และ สนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่นที่ จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา และ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง

คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครอง และ ครู และ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2545ก : 23-24)

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มีกรรมการจำนวนสิบห้าคน ตามกฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือก ประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และ การพ้นจากตำแหน่งของ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการ
2. กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวนหนึ่งคน
3. กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนหนึ่งคน
4. กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนสองคน

โดยให้ผู้แทนจากเทศบาลจำนวนหนึ่งคน เว้นแต่ในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีเมืองพัทยาอยู่ในเขต ให้มีผู้แทนจากเมืองพัทยา จำนวนหนึ่งคน และ เขตพื้นที่การศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีผู้แทนจากกรุงเทพมหานคร จำนวนสองคน

5. กรรมการที่เป็นผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพครู จำนวนหนึ่งคน

6. กรรมการที่เป็นผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพบริหารการศึกษา
จำนวนหนึ่งคน
7. กรรมการที่เป็นผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการ และครู ซึ่งต้องไม่เป็นครู
ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา หรือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวนหนึ่งคน
8. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จำนวนหก
คน
9. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อาจแต่งตั้งรองผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ช่วยเลขานุการได้

การสรรหาและการเลือกประธานกรรมการ ให้กรรมการตามข้อ 2- 9
ร่วมกันเลือกประธานกรรมการจากผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำชื่อเสนอ
ประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ก : 21)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ประกอบ
กับ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พ.ศ.2546 และ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งส่วนราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พ.ศ. 2546 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการบริหาร และการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระของ
หลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการ และจัดให้มีระบบประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา
3. รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของ
สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้
 - 4.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่
การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษา
ขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น
 - 4.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา
และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงาน
ข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
 - 4.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และ พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษา

4.4 กำกับ ดูแล ติดตาม และ ประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา

4.5 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และ รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ด้าน การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4.6 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้ง ทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัด และ พัฒนาการศึกษในเขตพื้นที่การศึกษา

4.7 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และ ประเมินผลสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

4.8 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

4.9 ดำเนินการ และประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการ ศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4.10 ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และ คณะทำงานด้านการศึกษา

4.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวง ศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

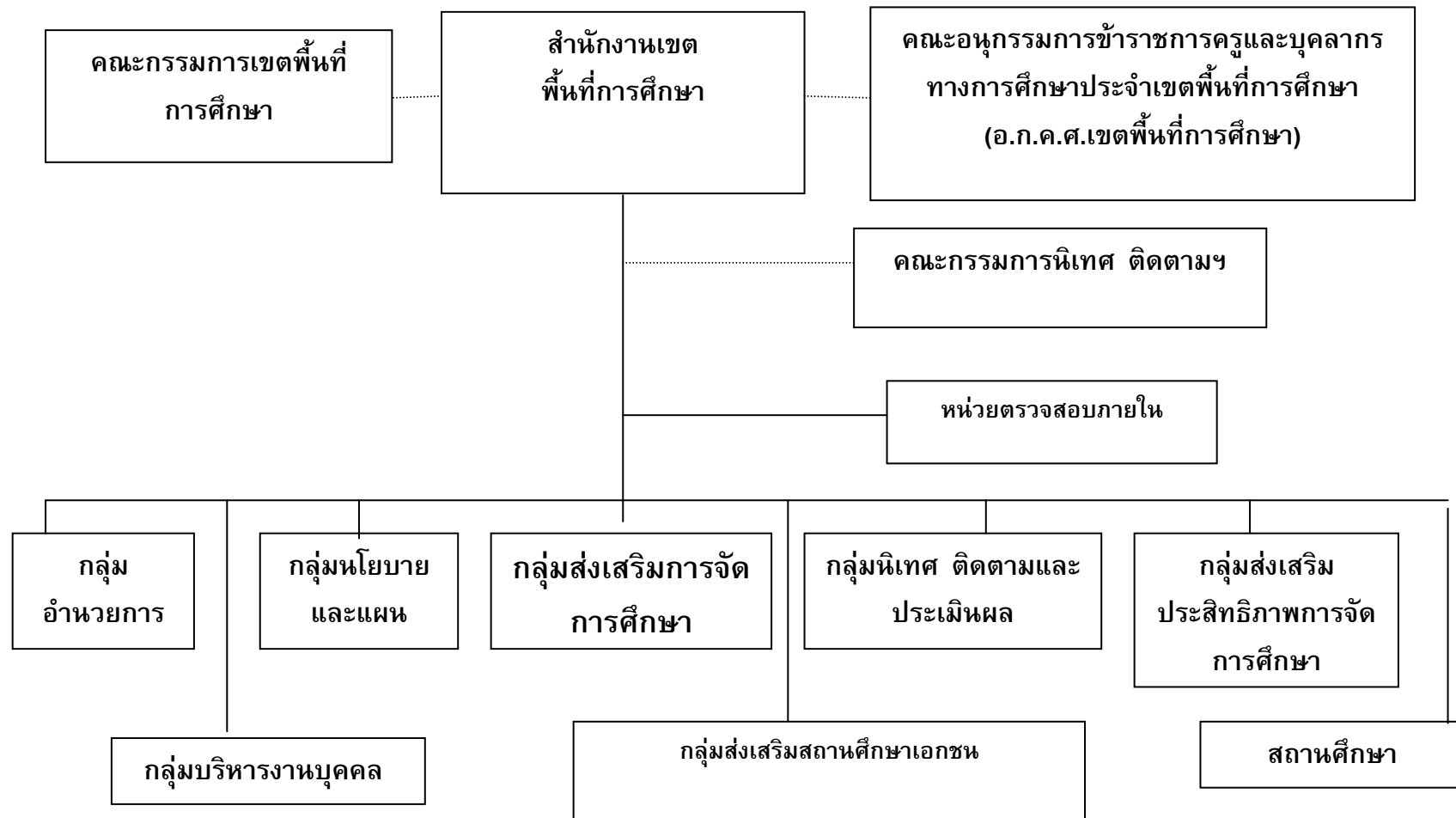
4.12 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้มอบหมาย

สำนักงานเขตอาจมีอำนาจหน้าที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในวรรค หนึ่งก็ได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มบริหารงานบุคคล
3. กลุ่มนโยบายและแผน
4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
5. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
6. กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
7. กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน

ส่วนราชการตาม 7 ให้มีเฉพาะในบางสำนักงานเขต ในกรณีที่ไม่มีส่วน ราชการตาม 7 ให้ส่วนราชการตาม 4 มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการตาม 7 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ก : 22, 120- 123) ดังภาพประกอบ 4 โครงสร้างสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ที่มา : พนม พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่นๆ. (2546). รวมกฎหมายเข้าสู่โครงสร้างใหม่กระทรวงศึกษาธิการ. หน้า 8.

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษา
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ประกอบกับ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546. กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547ค : 10-11)

1. กำกับการดำเนินงานกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่างๆของสถานศึกษา
3. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครู และ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการและบุคลากร ทางการศึกษากำหนด
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวน 9 คน สำหรับ สถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวน 15 คน สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 24-25 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547ค : 10-11) ประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการ
2. กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง จำนวนหนึ่งคน
3. กรรมการที่เป็นผู้แทนครู จำนวนหนึ่งคน
4. กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวนหนึ่งคน
5. กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนหนึ่งคน
6. กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวนหนึ่งคน
7. กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพี จำนวนหนึ่งรูป หรือหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวนสองรูปหรือสองคนสำหรับ สถานศึกษาขนาดใหญ่
8. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และ จำนวนหกคนสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่
9. ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

การสรรหา และการเลือกประธานกรรมการ ให้ผู้ได้รับเลือกให้เป็น กรรมการตาม 2 -9 ร่วมกันเลือกประธานกรรมการจากผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้พิจารณา แต่งตั้งประธานกรรมการและ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ประกอบกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการ และขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.2546 ได้ กำหนดอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. บริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และของสถานศึกษา หรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา หรือส่วนราชการ
2. ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษา หรือส่วนราชการให้เป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ
3. เป็นผู้แทนของสถานศึกษา หรือส่วนราชการในกิจการทั่วไป รวมทั้ง การจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษา หรือส่วนราชการตามวงเงินงบประมาณ ที่สถานศึกษา หรือส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบอำนาจ
4. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
5. อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิบัตรของสถานศึกษาให้ เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
6. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้น พื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา หรือ คณะกรรมการสถานศึกษามอบหมายหรือกฎหมายกำหนด

4. บทบาทอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารสถานศึกษาตาม กฎหมายการศึกษา

4.1 ความหมายของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษาและผู้บริหาร สถานศึกษา

4.1.1 ความหมายของสถานศึกษา

1) สถานศึกษา หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานทางการศึกษา หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 2 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 3)

2) ความหมายของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ก.สถานศึกษาขั้นพื้นฐานหมายถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข : 3)

ข. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียน วิทยาลัย สถาบัน หน่วยงานทางการศึกษา หรือ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐ หรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ หรือ มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ง : 2)

สรุป สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐ และเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1.2 ความหมายขนาดของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขนาดของสถานศึกษา ไว้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ง : 2)

1) สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300คน

2) สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่า300คน

4.1.3 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

1) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน (พนม พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่นๆ. 2546 : 165)

2) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่รักษาราชการแทน ที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 19)

สรุป ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่รักษาราชการแทน ที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

4.2 ความสำคัญของสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก ที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและสังคม ภายใต้บทบาทของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคม

ได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 5) ซึ่งถือว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการ ผลของการจัดการศึกษา จะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหาร สถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2545 : 123)

รุ่ง แก้วแดง (2543 : 244) ศึกษา พบว่า ถ้าต้องการปรับปรุงคุณภาพ ของนักเรียนให้ดีขึ้น จุดที่ต้องปฏิวัติ คือ โรงเรียน หรือสถานศึกษา การปฏิวัติใน ระดับสถานศึกษาเท่านั้นจะทำให้การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของคนทั้งประเทศ ประสบความสำเร็จ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคนอื่นๆ (2541 : I - iii) ศึกษาการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พบว่า การพัฒนาปรับปรุงการบริหารระดับสถานศึกษามีผล สำคัญต่อความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน

ธีระ รุญเจริญ (2545 : 135 - 136) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารและการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผลงานของโรงเรียนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับ การพัฒนาโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ หากจะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะต้องพัฒนาการบริหารและการ จัดการสถานศึกษาเป็นสำคัญ

4.3 อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารสถานศึกษา ในการรับการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป

อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารสถานศึกษา ในการรับการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป ดังนี้

4.3.1 อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 9-38 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 12-13) ดังนี้

- 1) จัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง 3 รูปแบบ (มาตรา 15 วรรคสอง)
- 2) จัดกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24)
- 3) จัดการประเมินผู้เรียน (มาตรา 26)

4) จัดทำสาระหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (มาตรา 27 วรรคสอง)

5) ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน (มาตรา 29)

6) พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (มาตรา 30)

7) บริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจมาให้ (มาตรา 39)

8) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 40)

9) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 40 วรรคสี่)

10) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน (มาตรา 48)

11) ให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา(มาตรา 50)

12) ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ ยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (มาตรา 57)

13) ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดแย้งกับนโยบายวัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา (มาตรา 59 วรรคหนึ่ง)

14) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตรา 65)

15) พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียน (มาตรา 66)

4.3.2 อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ค : 4-6 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 14) ดังนี้

1) การผ่อนผันให้นักเรียนเข้าเรียนก่อนหรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด (มาตรา 6)

2) จัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือเด็ก ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม (มาตรา 12)

4.3.3 อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 14 – 15) ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา (มาตรา 39 วรรคหนึ่ง)

2) บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษา รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา (มาตรา 39 (1))

3) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 39 (2))

4) เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรม สัญญา ของสถานศึกษาตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับตามที่ได้รับมอบอำนาจ (มาตรา 39 (3))

5) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ เขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 39 (4))

6) อนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปัตร์ของสถานศึกษาตามระเบียบที่คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด (มาตรา 39 (5))

7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย(มาตรา 39)

8) ดำเนินงานตามที่ได้รับมีการกระจายอำนาจและมอบอำนาจ (มาตรา 44 และมาตรา 45)

4.3.4 อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (2547 : 14)

1) ควบคุม ดูแลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา กำหนด

2) พิจารณาเสนอความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา

3) ส่งเสริม สนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4) จัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

5) ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

4.3.5 อำนาจหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 (2546 : 1–4) ดังนี้

1) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ข้อ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้แทนของนิติบุคคลสถานศึกษา (ข้อ 5)

2) ปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา การจำหน่ายสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้อุทิศให้สถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายงานผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ข้อ 6)

3) จัดทะเบียนสิทธิ ขึ้นทะเบียน หรือดำเนินการทางทะเบียนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา (ข้อ 7)

4) ถูกฟ้องร้องคดีให้รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่งตั้งผู้รับผิดชอบคดี (ข้อ 8)

5) มีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณตามวงเงินที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามอบอำนาจ (ข้อ 9)

6) บริหารจัดการพัสดุตามที่ได้รับมอบอำนาจ (ข้อ 10)

7) รับบริจาคเงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ตามระเบียบคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ข้อ 11)

8) บริหารจัดการการเงินและบัญชีตามระเบียบคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (ข้อ 12)

9) จัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายเงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ข้อ 13)

10) บริหารงานบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ข้อ 14)

โดยสรุปแล้วอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานทั้งภาครัฐ และเอกชนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เป็นกรรมการ และเลขานุการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและ
คณะกรรมการบริหารของสถานศึกษาเอกชน
3. เป็นผู้บังคับบัญชาครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ
ของทางราชการและของสถานศึกษารวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือ
หน่วยงาน
5. ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน
การพัสดุ สถานที่และทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือหน่วยงาน ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ
และข้อบังคับของทางราชการ
6. เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือหน่วยงานในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรม
สัญญาของสถานศึกษา หรือหน่วยงาน ตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาหรือหน่วยงาน
ได้รับมอบ
7. จัดทำรายงานกิจการประจำปีเกี่ยวกับกิจกรรมของสถานศึกษาหรือหน่วยงาน
เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
8. อนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปัตร์ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
9. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

5. ขอบข่ายภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด
การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาในด้านวิชาการ การบริหารงาน
บุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป ประกอบกับการกำหนดอำนาจหน้าที่
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามที่กำหนดใน
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและ
ขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่
การศึกษา พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายภารกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการ
บริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาไว้แต่ละด้าน
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 32 – 73) ดังนี้

5.1 งานวิชาการ

งานวิชาการควรมีขอบข่ายภารกิจ ดังนี้

- 5.1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 5.1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 5.1.3 การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
- 5.1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5.1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 5.1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 5.1.7 การนิเทศการศึกษา
- 5.1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 5.1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 5.1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 5.1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 5.1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

5.2 การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลควรมีขอบข่ายภารกิจ ดังนี้

- 5.2.1 การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง
- 5.2.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 5.2.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 5.2.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 5.2.5 การออกจากราชการ

5.3 งานงบประมาณ

งานงบประมาณควรมีขอบข่ายภารกิจ ดังนี้

- 5.3.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ
 - 1) การวิเคราะห์และการพัฒนานโยบายทางการศึกษา
 - 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
 - 3) การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ
- 5.3.2 การจัดสรรงบประมาณ
 - 1) การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
 - 2) การเบิกจ่ายและอนุมัติงบประมาณ
 - 3) การโอนเงินงบประมาณ
- 5.3.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการ

ดำเนินงาน

- 1) การตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน
- 2) การประเมินผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน
- 5.3.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 1) การจัดการทรัพยากร
 - 2) การระดมทรัพยากร
 - 3) การจัดหารายได้และผลประโยชน์
 - 4) กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 5) กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา
- 5.3.5 การบริหารการเงิน
 - 1) การเบิกเงินจากคลัง
 - 2) การรับเงิน
 - 3) การเก็บรักษาเงิน
 - 4) การจ่ายเงิน
 - 5) การนำส่งเงิน
 - 6) การกักเงินไว้เบิกเหลือมปี
- 5.3.6 การบริหารบัญชี
 - 1) การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 2) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - 3) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์ บัญชี ทะเบียน และรายงาน
- 5.3.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
 - 1) การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
 - 2) การจัดหาพัสดุ
 - 3) การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ และการจัดซื้อจัดจ้าง
 - 4) การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ
- 5.4 งานบริหารทั่วไป

งานบริหารทั่วไปควรมีขอบข่ายภารกิจ ดังนี้

 - 5.4.1 การดำเนินงานธุรการ
 - 5.4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 5.4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 5.4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 5.4.5 การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 5.4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 5.4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป

5.4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

5.4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

5.4.10 การรับนักเรียน

5.4.11 การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย

5.4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

5.4.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

5.4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

5.4.15 การส่งเสริมสนับสนุนและการประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน

องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

5.4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

5.4.17 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

5.4.18 งานบริการสาธารณะ

5.4.19 งานที่ไม่ได้ระบุในงานอื่น ดังภาพประกอบ 5 ขอบข่าย การกิจการบริหาร

และ การจัดการสถานศึกษา

ภาพประกอบ 5 ขอบข่าย การกิจการบริหาร และการจัดการสถานศึกษา

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. หน้า 32.

5.1 การบริหารงานวิชาการ

5.1.1 แนวคิดของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือ เป็นภารกิจหลักของการศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้ โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหาร และการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545ข : 111)

5.1.2 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

บุญญ์ สาทร (2526 : 324) กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน นักเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2529 : 105) กล่าวว่า งานบริหารวิชาการ เป็นงาน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และ พัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 16) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2537ก : 3) ได้ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจการทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่ง ได้แก่ งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดตารางการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผลการเรียน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2537ข : 3) ได้ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียน การสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานส่งเสริมการสอน งานวัด และ ประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผน และกำหนดวิธีการดำเนินงาน งาน ประชุมอบรมวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 163) ได้ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา

5.1.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 33)

- 1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
- 2) เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
- 3) เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และ ท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

5.1.4 ขอบข่าย/ภารกิจของการบริหารงานวิชาการ

งานด้านวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุด ในการบริหาร และ การจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในขอบข่ายของเนื้อหา และ หลักการบริหารงานด้านวิชาการอย่างลึกซึ้ง ในขอบข่ายของงานวิชาการ ต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545ข : 111-141 ; สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 12-13 ; จันทราณี สงวนนาม. 2545 : 239-257 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ก : 4-27 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ข : 1-62 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 33-38)

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 7) การนิเทศการศึกษา
- 8) การแนะแนวการศึกษา
- 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ได้มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางเพื่อให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ (ธวัชชัย ชัยจิตยากุล ปราณี สังฆะตะวรรชนี และ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิตร. 2545 : 4-39 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 34)

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 จัดทำโครงการสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเรียนของผู้เรียน และวิธีการสอนของครู ซึ่งครูจะต้องสอนโดยยึดผู้เรียน

เป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ (นวลจิตต์ เชาวกิตติพงศ์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัตเจน ไทยแท้. 2545 : 3-39, 44-48 ; ปรัชญา เวสารัชช. 2545 : 20)

2.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกัน และ แก้ไขปัญหา การเรียนรู้ จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และ ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และ คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้ โดยจัดบรรยากาศ และ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้น การนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3. การวัดผล ประเมินผล และ เทียบโอนผลการเรียน

การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีแนวทางการปฏิบัติที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ดังนี้ (นวลจิตต์ เชาวกิตติพงศ์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัตเจน ไทยแท้. 2545 : 40-43 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 1-62)

3.1 กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และ ประเมินผล ของสถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และ ประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัด กิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการ ประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน

3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และ ผลการเรียน จากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.5 พัฒนาเครื่องมือวัด และประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลจากการประเมินผู้เรียน ทำให้ครูรู้ข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคน และ คิดหาวิธีการที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งการนำเอาการวิจัยมาใช้เพื่อแก้ปัญหา ที่เรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เป็นวิธีการหนึ่ง que ครูสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ (ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสมุทร. 2545 : 1-20)

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มาควอดท์ (Marquadt. 1996 : 174 - 178) ศึกษาพบว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ถือว่าเป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญ สำหรับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ (นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอำนาจ เดชไชยศรี. 2545 : 5-32 ; ปรัชญา เวสารัชช์. 2545 : 22)

5.1 ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อ และ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2 ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และ นวัตกรรมการเรียนการสอน

5.3 จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และ การพัฒนางานด้านวิชาการ

5.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษา และกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจะต้องจัดทำสารของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทาง

การปฏิบัติ ดังนี้ (นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอำนาจ เดชไชยศรี . 2545 : 33-52 ;
ปรัชญา เวสารัชช. 2545 : 36)

6.1 สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน
สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และ เขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น
บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้
และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคม
อื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน
ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การนิเทศการศึกษา

เซอร์จิโอวันนี และสตาร์เลตต์ (Sergiovanni & Starratt. 1993 : 4, 23 - 24) ได้ให้
ความเห็นว่าการนิเทศเป็นกุญแจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ทำอย่างไรจะให้ครูทราบ
ความสำคัญนี้ และจะเกิดผลอะไรบ้างกับนักเรียน จากความตระหนักของผู้นิเทศที่ให้ความสำคัญกับ
บุคลากร สภาพแวดล้อมการทำงาน สภาพจิตใจของบุคลากร เชื่อว่าจะทำให้กระบวนการทำงาน
หรือกระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางการนิเทศภายใน
สถานศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545ข : 123-128 ;
จันทราณี สงวนนาม. 2545 : 153-154 ; สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. 2546 : 117-136)

7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และ การเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และ การเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และ
เหมาะสมกับสถานศึกษา

7.3 ประเมินผลการจัดระบบ และ กระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา

7.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการ
นิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษา
ภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

8. การแนะแนวการศึกษา

ภาวะของสังคมในยุคปัจจุบัน การจัดการศึกษาในสถานศึกษาจำเป็นต้องช่วยเหลือ
ผู้เรียนให้รู้จักปรับตัวเข้ากับสภาพการต่างๆได้อย่างเหมาะสม กระบวนการแนะแนวจะเป็นกลไก
สำคัญในการป้องกัน ช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545ข : 154-159)

8.1 จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบ และกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา

8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดอย่างเต็ม

ศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ (พฤทธิ์ ศิริบรรณ พิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. 2545 : 7-26 ; วิทยา วงศ์ศิลปกรรม และชนาธิป หุ้ยแป. 2545 : 30-71)

9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา

9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

9.3 วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผน และติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน และ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

9.6 ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติการ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาภารกิจของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ (สรรรค์ วรอินทร์ และทิพวัล คำคง. 2545 : 17-28)

10.1 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน คือ

10.1.1 การศึกษา สสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการ แก่ชุมชน

10.1.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น

10.1.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และจัดโดยบุคคล ครอบครัวยุติการ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

10.1.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุติการ ชุมชนท้องถิ่น

10.2 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น คือ

10.2.1 ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

10.2.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

10.3 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติการ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา คือ

10.3.1 สสำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวยุติการ หน่วยงาน และ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

10.3.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

10.3.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

จากขอบข่ายภารกิจ และ แนวทางปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหาร และ การจัดการศึกษาด้านวิชาการไปยังสถานศึกษาตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องพบว่า การบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษา และ ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่แล้ว จึงไม่มีการมอบอำนาจ หรือ กระจายอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการตามแนวคิด วัตถุประสงค์ ขอบข่ายภารกิจ และ แนวทางการปฏิบัติ ดังที่กล่าวมาแล้ว

5.2 การบริหารงานบุคคล

5.2.1 แนวคิดของการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลคือปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีคือ ผู้ที่ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงานบุคคลให้ทุกคนร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นแนวคิด ในการบริหารงานบุคคลพอสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545ข : 177-181 ; สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 33-34 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 51)

1. บรรดาปัจจัยทางการบริหารทั้งหลาย คนถือเป็นปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญที่สุด
2. การบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และ มีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล
3. การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถมีส่วนทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องจะทำให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ กระตือรือร้นพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น
5. การบริหารงานบุคคล เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร และ ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) เป็นสำคัญ
6. การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรจะมีประโยชน์ต่อการพิจารณาปรับปรุงประสิทธิภาพของงานและการพิจารณาความดีความชอบ

5.2.2 ความหมายของการบริหารงานบุคคล

เสนาะ ดิเียว (2534 : 8) กล่าวว่า การบริหารบุคลากรเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้คน ใช้คน และบำรุงรักษาคนที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสม มีหน้าที่ทางด้านการรับสมัคร การคัดเลือก การฝึกอบรม การพัฒนาตัวบุคคล การรักษาระเบียบบวินัย การให้สวัสดิการ และการโยกย้าย เปลี่ยนแปลงตำแหน่งงาน

ไอลีย์ (Riley. 1993 : 4) กล่าวว่า การบริหารงานบุคลากร หมายถึง กระบวนการ ในการได้มา และการพัฒนาทักษะบุคลากร รวมไปถึงการสร้างเงื่อนไขของหน่วยงาน ให้ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพสูงสุดในการทำงาน

ฟิลิปโป (Flippo. 1976 : 4 - 5) กล่าวว่า การบริหารงานบุคลากร คือ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ และการควบคุมงานของฝ่ายจัดหา การพัฒนา การให้ค่าตอบแทน การบริหารในภาพรวม และการบำรุงรักษาบุคลากรเพื่อให้เขาได้สร้างสรรคงานตามวัตถุประสงค์ ให้กับองค์การ บุคคล และสังคม

นิโกร (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 105 ; อ้างอิงจาก Nigro. 1959) กล่าวว่า การบริหารงานบุคลากร หมายถึง ศิลปะในการคัดเลือกบุคลากรใหม่ และ ใช้ประโยชน์จากบุคลากรที่มีอยู่เดิม เพื่อให้เกิดผลผลิต และบริการทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2537ข : 3) ให้ความหมายการบริหารงานบุคลากรว่า “การดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน นับตั้งแต่การสรรหา การมอบหมายงาน การพัฒนา การบำรุงขวัญ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาความดี ความชอบ การลงโทษ และการให้ออกจากงาน”

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2537ก : 3) ให้ความหมาย การบริหารงานบุคคล หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานบุคลากรให้เป็นระบบการปฐมนิเทศ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโรงเรียน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร แต่ละคนให้ชัดเจน การมอบหมายงานตามความสามารถของบุคลากร การควบคุมกำกับติดตามและนิเทศบุคลากรให้ปฏิบัติงานเต็มความสามารถ และเป็นไปตามจุดประสงค์ของโรงเรียน การส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร การดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการของบุคลากร การประเมินให้เป็นระยะๆ ตามลักษณะงาน การดำเนินการเกี่ยวกับการเข้ารับราชการ และออกจากราชการของบุคลากร ในโรงเรียน

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผน อัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและ การบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และ การออกจากราชการ

5.2.3 ระบบการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลของประเทศไทย ที่สำคัญมีอยู่ 2 ระบบคือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545ข : 178 ; ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒน์ กุล. 2545 : 34)

1) ระบบอุปถัมภ์ (Patronage System) มีลักษณะสำคัญอยู่ 3 ประการคือ

- การสืบสายโลหิต
- การแลกเปลี่ยนตอบแทน
- การชอบพอเป็นพิเศษ

2) ระบบคุณธรรม (Merit System) เป็นระบบการบริหารงานบุคคลที่นำมาใช้ในภาคราชการ และได้รับการยอมรับว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด บางครั้งใช้คำว่า ระบบคุณความดี ระบบคุณวุฒิ ระบบความรู้ความสามารถ ระบบความดี และความสามารถ ซึ่งมีหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- หลักความสามารถ (Competence)
- หลักความเสมอภาค (Equality)
- หลักความมั่นคง (Security)
- หลักความเป็นกลางทางการเมือง (Political neutrality)

5.2.4 วัตถุประสงค์ของการบริหารงานบุคคล

วัตถุประสงค์ของการบริหารงานบุคคล มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 51)

1) เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

2) เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จ ตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

3) เพื่อส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

4) เพื่อให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.3.4 ขอบข่าย ภารกิจของการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการ

ยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมี ความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล ตามขอบข่าย ภารกิจดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษา แห่งชาติ. 2545ข : 180 ; พรศรี ฉิมแก้ว. 2545 : 16-20 ; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ มยุรี จารุปาน และกรรณิการ์ บารมี. 2545 : 1-21 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 51-63 ; วีระ บุญเจริญ. 2546 : 80-89)

- 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 4) วินัยและการรักษาวินัย
- 5) การออกจากราชการ

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

1.1 การวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลังคน

แนวทางการปฏิบัติ

1.1.1 วิเคราะห์ภารกิจ และประเมินสภาพความต้องการกำลังคนกับภารกิจ ของสถานศึกษา

1.1.2 จัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

1.1.3 นำเสนอแผนอัตรากำลังเพื่อขอความเห็นชอบต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา

1.1.4 นำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

1.2 การกำหนดตำแหน่ง

แนวทางการปฏิบัติ

1.2.1 สถานศึกษาจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา

1.2.2 นำแผนอัตรากำลังมากำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากร ทาง การศึกษาของสถานศึกษาเพื่อนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณออนุมัติ

1.3 การขอเลื่อนตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาและวิทยฐานะข้าราชการครู

แนวทางการปฏิบัติ

1.3.1 สถานศึกษาขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง/ ขอเลื่อนวิทยฐานะ/ ขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่ง/ ขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.3.2 ประเมินเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะ/ ขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่ง/ขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักที่ ก.ค.ศ. กำหนด

1.3.3 ส่งคำขอปรับปรุงกำหนดตำแหน่ง/ เพื่อเลื่อนวิทยฐานะ/ ขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่ง/ ขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณีพิจารณาอนุมัติ และเสนอผู้มีอำนาจแต่งตั้ง

2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

2.1 ดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากรณีได้รับมอบอำนาจจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

2.1.1 การสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก และการคัดเลือกในกรณีจำเป็น หรือมีเหตุพิเศษ ในตำแหน่งครูผู้ช่วย ครู และ บุคลากรทางการศึกษาอื่นในสถานศึกษา ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

2.1.2 การบรรจุแต่งตั้งผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญระดับสูง

1) ให้สถานศึกษาเสนอเหตุผล และ ความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียน การสอนของสถานศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และขออนุมัติต่อ ก.ค.ศ.

2) เมื่อ ก.ค.ศ. อนุมัติแล้วให้สถานศึกษาดำเนินการบรรจุ และ แต่งตั้งในตำแหน่งวิทยฐานะ และให้ได้รับเงินเดือนตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

2.2 การจ้างลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว

แนวทางการปฏิบัติ

2.2.1 กรณีการจ้างลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวโดยใช้เงินงบประมาณให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงการคลัง หรือตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

2.2.2 กรณีการจ้างลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวกรณีอื่น นอกเหนือจาก 2.2.1) สถานศึกษาสามารถดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวของสถานศึกษาได้ โดยใช้เงินรายได้ของสถานศึกษา ภายใต้หลักเกณฑ์ และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด

2.3 การแต่งตั้ง ย้าย โอนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.3.1 การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น

แนวทางการปฏิบัติงาน

1) เสนอคำร้องขอย้ายไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาอนุมัติของผู้ประสงค์ย้าย และผู้รับย้ายแล้วแต่กรณี

2) บรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่รับย้ายมาจากสถานศึกษาอื่นในเขตพื้นที่การศึกษา หรือเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น สำหรับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3) รายงานการบรรจุแต่งตั้ง และ ข้อมูลประวัติส่วนตัวไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติต่อไป

2.3.2 การโอน หรือการเปลี่ยนสถานะของข้าราชการ หรือ พนักงานส่วนท้องถิ่น

แนวทางการปฏิบัติ

1) เสนอคำร้องขอโอนของข้าราชการพนักงานส่วนท้องถิ่นไปยังเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการต่อไป

2) บรรจุแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์ และ วิธีการที่ ก.ค.ศ.หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษากำหนด

2.4 การบรรจุกลับเข้ารับราชการ

การบรรจุกลับเข้ารับราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรณีออกจากราชการ ออกจากราชการตามมติคณะรัฐมนตรี ออกจากราชการเพื่อรับราชการทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร และลาออกจากพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นที่ไม่ใช่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

กรณีออกจากราชการ เสนอคำขอของผู้ขอกลับเข้ารับราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขออนุมัติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาสำหรับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง กรณีออกจากราชการเพื่อรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ให้ยื่นเรื่องขอกลับเข้ารับราชการภายในกำหนด 180 วันนับแต่วันพ้นจากราชการทหาร ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

กรณีออกจากพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือราชการอื่นที่ไม่ใช่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามักรับราชการเป็นข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และแต่งตั้งที่ตรงการจะรับเข้ารับราชการ เสนอเรื่องไปให้ ก.ค.ศ. หรือผู้ที่ ก.ค.ศ. มอบหมายพิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

2.5 การรักษาราชการแทนและรักษาการในตำแหน่ง

แนวทางการปฏิบัติ

กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษารักษาราชการแทน ถ้ามีรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหลายคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาคนใดคนหนึ่งรักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้สถานศึกษาเสนอข้าราชการที่เหมาะสม ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งข้าราชการในสถานศึกษาคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

กรณีตำแหน่งข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งใดว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารักษาการในตำแหน่ง

3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ครูคือผู้สร้างคน สร้างชาติ สร้างศาสตร์ สร้างภูมิปัญญา และศักดิ์ศรีของชาติ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพ จึงมีความจำเป็นและมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องคำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นเพื่อให้การพัฒนาวิชาชีพครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและการศึกษาของชาติในที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรปฏิบัติดังนี้

3.1 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.1.1 การพัฒนาก่อนมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่

แนวทางการปฏิบัติ

- 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาดำเนินการปฐมนิเทศแก่ผู้ที่ได้รับการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
- 2) แจ้งภาระงานมาตรฐานคุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงาน ฯลฯ แก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ก่อนการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงาน
- 3) ดำเนินการติดตาม ประเมินผลและจัดให้มีการพัฒนาตามความเหมาะสมและต่อเนื่อง

3.1.2 การพัฒนาระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการ

แนวทางการปฏิบัติ

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา
- 2) กำหนดหลักสูตรการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3) ดำเนินการพัฒนาตามหลักสูตร
- 4) ติดตาม ประเมินการพัฒนา
- 5) รายงานผลการดำเนินงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.1.3 การพัฒนาก่อนเลื่อนตำแหน่ง

แนวทางการปฏิบัติ

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ลักษณะงาน ตามตำแหน่งที่ได้รับการปรับปรุงกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
- 2) ดำเนินการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม
- 3) ติดตาม ประเมินการพัฒนา

3.1.4 การพัฒนากรณีไม่ผ่านการประเมินวิทยฐานะ

แนวทางปฏิบัติ

- 1) ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด
- 2) รายงานผลการดำเนินงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.2 การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.2.1 การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีปกติและกรณีพิเศษ

แนวทางปฏิบัติ

- 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
- 2) คณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบ พิจารณาจากกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาพิจารณาสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรณีสั่งไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ต้องชี้แจงเหตุให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวทราบ กรณีเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถึงแก่ความตายเนื่องมา

จากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้รายงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

4) รายงานการส่งเลื่อน และไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อจัดเก็บข้อมูลลงในทะเบียนประวัติต่อไป

3.2.2 การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการ ปฏิบัติหน้าที่ราชการ

แนวทางการปฏิบัติ

1) แจ้งชื่อผู้ตายและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติราชการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการขอความเห็นชอบไปยังคณะรัฐมนตรี

2) ส่งเลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ผู้ตายเป็นกรณีพิเศษเพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญ

3) รายงานผลการดำเนินการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่เพื่อดำเนินการต่อไป

3.2.3 การเลื่อนขั้นเงินเดือนในกรณีไปศึกษาต่อ ฝึกอบรม ดูงานหรือปฏิบัติงานวิจัย

แนวทางการปฏิบัติ

1) ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อมูลของผู้ไปศึกษาต่อ ฝึกอบรม ดูงานหรือปฏิบัติงานวิจัยจากสถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรม ฯลฯ

2) ดำเนินการพิจารณาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

3) ส่งเลื่อนขั้นเงินเดือนสำหรับผู้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนด

4) รายงานผลการดำเนินการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.3 การเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว

แนวทางการปฏิบัติ

กรณีการเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวโดยใช้เงินงบประมาณให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังหรือตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

กรณีการเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวกรณีอื่นนอกเหนือจากสถานศึกษาสามารถดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของสถานศึกษาได้ โดยใช้เงินรายได้ของสถานศึกษา ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด

3.4 การดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีถือจ่ายเงินเดือน

แนวทางการปฏิบัติ

ดำเนินการตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

3.5 เงินวิทยฐานะและค่าตอบแทนอื่น

แนวทางการปฏิบัติ

ดำเนินการตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

3.6 งานทะเบียนประวัติ

3.6.1 การจัดทำและเก็บรักษาทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา และลูกจ้าง

แนวทางการปฏิบัติ

1) สถานศึกษาจัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 ฉบับ

2) สถานศึกษาเก็บไว้ 1 ฉบับ ส่งไปเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 ฉบับ

3.6.2 การแก้ไข วัน เดือน ปีเกิด ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และลูกจ้าง

แนวทางการปฏิบัติ

1) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้างประสงค์ขอแก้ไข วัน เดือน ปีเกิด ยื่นคำขอตามแบบที่กำหนดโดยแนบเอกสารต่อผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ประกอบด้วย สุนัขบัตร ทะเบียนราษฎร หลักฐานทางการศึกษา

2) ตรวจสอบความถูกต้อง

3) นำเสนอไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขออนุมัติการแก้ไขต่อ

ก.ค.ศ.

4) ดำเนินการแก้ไขในทะเบียนประวัติ

5) แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.7 งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

แนวทางการปฏิบัติ

3.7.1 ตรวจสอบผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนสมควรได้รับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.7.2 ดำเนินการในการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญจักรพรรดิมาลาแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

3.7.3 จัดทำทะเบียนผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญจักรพรรดิมาลาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดิเรกคุณาภรณ์ และผู้คืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.8 การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

แนวทางการปฏิบัติ

3.8.1 ผู้ขอมีบัตรกรอกรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคลต่างๆ โดยมีเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

3.8.2 ตรวจสอบเอกสารความถูกต้อง

3.8.3 นำเสนอผู้มีอำนาจลงนามในบัตรประจำตัว โดยผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับ โดยคุมทะเบียนประวัติไว้

3.9 งานขอหนังสือรับรอง งานขออนุญาตให้ข้าราชการไปต่างประเทศ งานขออนุญาตลาอุปสมบท งานขอพระราชทานเพลิงศพ การลาศึกษาต่อ ยกย่องเชิดชูเกียรติและให้ได้รับเงินวิทยพัฒน์ และการจัดสวัสดิการ ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้อง

4. วินัยและการรักษาวินัย

4.1 กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

แนวทางการปฏิบัติ

4.1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริง และความยุติธรรมโดยไม่ชักช้า เมื่อมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง

4.1.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งยุติเรื่องในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วพบว่าไม่ได้กระทำผิดวินัย หรือสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ตามที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วพบว่ามีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

4.1.3 รายงานการดำเนินงานทางวินัยไม่ร้ายแรงไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4.2 กรณีความผิดวินัยร้ายแรง

แนวทางการปฏิบัติ

4.2.1 ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และแต่งตั้ง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีอันมีมูลว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

4.2.2 ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง เสนอผลการพิจารณา ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาลงโทษ

4.2.3 ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และแต่งตั้ง สั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ตามผลการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

4.2.4 รายงานการดำเนินงานทางวินัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4.3 การอุทธรณ์

การอุทธรณ์กรณีความผิดวินัย

แนวทางการปฏิบัติ

กรณีการอุทธรณ์ความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายื่นเรื่องขออุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ ได้รับแจ้งคำสั่งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

กรณีอุทธรณ์ความผิดวินัยร้ายแรง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายื่นเรื่องขออุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ ได้รับแจ้งคำสั่ง ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

4.4 การร้องทุกข์

แนวทางการปฏิบัติ

กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกสั่งให้ออกจากราชการ ให้ ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ ได้รับแจ้งคำสั่ง

กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือ มีความคับข้องใจ เนื่องมาจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

4.5 การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย

แนวทางการปฏิบัติ

4.5.1 ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

4.5.2 ดำเนินการให้ความรู้ ฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจการจงใจ ฯลฯ ใน อันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา

4.5.3 หมั่นสังเกตตรวจสอบดูแลเอาใจใส่ ป้องกันและขจัดเหตุเพื่อมิให้ ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยตามควรแก่กรณี

5. งานออกจากราชการ

5.1 การลาออกจากราชการ

แนวทางการปฏิบัติ

5.1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาพิจารณาอนุญาตการลาออกจากราชการของครูผู้ช่วย ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น

5.1.2 รายงานการอนุญาตการลาออกไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การให้ออกจากราชการ กรณีไม่พ้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือไม่ผ่านการเตรียมความพร้อม และพัฒนาอย่างเข้มต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

แนวทางการปฏิบัติ

5.2.1 ดำเนินการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเข้ารับการพัฒนาย่างเข้มตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. กำหนด

5.2.2 ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

5.2.3 ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ผู้ที่ไม่ผ่านการประเมินการทดลองปฏิบัติราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มออกจากราชการ

5.2.4 รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

5.3 การออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป

แนวทางการปฏิบัติ

5.3.1 สถานศึกษาดูสอบคุณสมบัติครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น

5.3.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการหากภายหลังปรากฏว่าขาดคุณสมบัติทั่วไป

5.3.3 รายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

5.4 การให้ออกจากราชการไว้ก่อน

แนวทางการปฏิบัติ

5.4.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในกรณีครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดทางอาญา (เว้นแต่ได้กระทำผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ)

5.4.2 รายงานการสั่งพักราชการหรือการให้ออกจากราชการไว้ก่อนไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

5.3 การให้ออกจากราชการ เพราะเหตุรับราชการนาน หรือทดแทน หย่อนความสามารถบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือ ประพฤติตัวไม่เหมาะสม มีมลทินมัวหมอง

แนวทางการปฏิบัติ

ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดและรายงานการออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จากขอบข่ายภารกิจและแนวทางปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา พบว่าตั้งแต่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลใช้บังคับเมื่อ 7 กรกฎาคม 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มีผลใช้

บังคับเมื่อ 24 ธันวาคม 2547 ประกอบด้วยกฎ ก.ค. กฎ ก.พ.และหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจไปแล้วจำนวน 15
เรื่อง ดังนี้

- 1.การเสนอความต้องการจำนวนและอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547ฉ : 19)
- 2.การบรรจุและแต่งตั้งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา โดย
อนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
พ.ศ. 2547. 2547 : 42)
3. การย้ายและแต่งตั้งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา โดย
อนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา พ.ศ. 2547. 2547 : 46)
4. การบรรจุและแต่งตั้ง การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการของ
ลูกจ้างประจำในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 8)
5. การสั่งจ้าง เลิกจ้าง การอนุญาตการลาของลูกจ้างชั่วคราวในสถานศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 31,56)
- 6.การสั่งจ้าง เลิกจ้าง การอนุญาตการลาของลูกจ้างชาวต่างประเทศในสถานศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 99)
7. การมอบอำนาจการบังคับบัญชาลูกจ้างประจำของสถานศึกษาในฐานะ
ผู้อำนวยการกอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 9)
- 8.การกำหนดและมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน
สถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547ฉ : 19)
9. การดำเนินการจัดสวัสดิการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2547ฉ : 60)
10. การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในรูปคณะกรรมการ โดยยึดหลักคุณธรรม มีความ
เที่ยงตรง เปิดเผย และโปร่งใส (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
พ.ศ. 2547. 2547 : 50)
11. การส่งเลื่อนขั้นเงินเดือนผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาของสถานศึกษาโดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547. 2547 : 50)

12. การอนุมัติหลักสูตรการฝึกอบรม และหรือการไปทัศนศึกษาดูงานภายในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 9)

13. การพิจารณาอนุญาตการลาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งในสถานศึกษา (อนันต์ จินดารัตน์. 2541 : 310)

14. การอนุมัติไปราชการสำหรับการเดินทางไปราชการของตนเองและข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 6,38)

15. การพิจารณาสั่งลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง (อนันต์ จินดารัตน์. 2541 : 340)

สรุปจากข้อบ่งชี้ ขอบข่าย ภารกิจ และแนวทางการรับรู้การบริหารและการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคล จะมีขอบข่ายและภารกิจที่สำคัญ ดังนี้ 1) การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย 5) การออกจากราชการ ซึ่งมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาไปแล้ว 15 เรื่องดังกล่าว

5.3 การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณหรือที่เรียกว่า การบริหารงานการเงิน และพัสดุสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ได้ดำเนินการโดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ มติครม. และ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการสำหรับราชการที่เป็นสถานศึกษาในทุกสังกัด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด ขอบข่ายของเนื้อหา และแนวปฏิบัติในขอบข่ายของการบริหารงบประมาณ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545ข : 170-177 ; ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. 2545 : 38-51 ; สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 19-21 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 39-50 ; วีระ ฤทธิเจริญ. 2546 : 74-80)

5.3.1 แนวคิดการบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management : RBM) และ บริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting : PBB) ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหา

รายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

5.3.2 ความหมายของการบริหารงบประมาณ

ณรงค์ สักพันโรจน์ (2539 : 2) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จที่แสดงออกในรูปตัวเงินที่แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการกะประมาณบริหารกิจกรรม โครงการ และค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามแผน ประกอบด้วยการกระทำ 3 ชั้น คือ 1) การจัดเตรียม 2) การอนุมัติ 3) การบริหาร

วิศิษฐ์ กมลานนท์ (2540 : 13) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชี การใช้จ่ายเงิน และการควบคุมตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534ข : 9) ได้ให้ความหมาย การบริหารงบประมาณ หมายถึง แผนการใช้เงินเพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลการดำเนินงานได้อีกด้วย

กล่าวโดยสรุป การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน การบริหารงานการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุ และ สินทรัพย์ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีความคล่องตัว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

5.3.3 วัตถุประสงค์การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณ มีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
- 2) เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
- 3) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการทรัพยากรได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

5.3.4 ขอบข่ายภารกิจการบริหารงบประมาณ

ขอบข่ายภารกิจการบริหารงบประมาณ มีดังนี้

- 1) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ
 - การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
 - การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
 - การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของงบประมาณ

2) การจัดสรรงบประมาณ

- การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
- การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
- การโอนเงินงบประมาณ

3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

- การตรวจสอบติดตามการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน
- การประเมินผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

4) การระดมทรัพยากร และ การลงทุนเพื่อการศึกษา

- การจัดการทรัพยากร
- การระดมทรัพยากร
- การจัดหารายได้ และผลประโยชน์
- กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
- กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

5) การบริหารการเงิน

- การเบิกเงินจากคลัง
- การรับเงิน
- การเก็บรักษาเงิน
 - การจ่ายเงิน
- การนำส่งเงิน
- การกันเงินไว้เบิกเหลือมปี

6) การบริหารบัญชี

- การจัดทำบัญชีการเงิน
- การจัดทำรายงานทางการเงิน และงบการเงิน
- การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

- การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
- การจัดหาพัสดุ
- การกำหนดแบบรูปรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
- การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

การบริหารงบประมาณรัฐบาลได้เลือกใช้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting : PBB) โดยกระจายอำนาจการบริหารจัดการงบประมาณ ให้องค์กรที่มีอิสระ คล่องตัว ในการใช้งบประมาณให้คุ้มค่า เป็นระบบงบประมาณที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรที่ได้ใช้ไปกับผลงานที่เกิดขึ้นว่า มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ

1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติงาน

1.1.1 วิเคราะห์ทิศทางและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเหนือสถานศึกษา ได้แก่ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนปฏิบัติการของกระทรวงศึกษาธิการ และ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.2 ศึกษาข้อตกลงผลการปฏิบัติงาน และเป้าหมายการให้บริการสาธารณะทุกระดับ ได้แก่ เป้าหมายการให้บริการสาธารณะ (Public Service Agreement : PSA) ข้อตกลงการจัดทำผลผลิต (Service Delivery Agreement : SDA) ข้อตกลงผลการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่ และผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุข้อตกลงที่สถานศึกษาทำกับเขตพื้นที่การศึกษา

1.1.3 ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยการจัด และพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษา และ ตามความต้องการของสถานศึกษา

1.1.4 วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามข้อตกลงที่ทำกับเขตพื้นที่การศึกษาด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา ตลอดจนต้นทุน ซึ่งต้องคำนวณต้นทุนผลผลิตขององค์กร และผลผลิตงาน/ โครงการ

1.1.5 จัดทำข้อมูลสารสนเทศผลการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบ ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1.1.6 เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศให้เขตพื้นที่การศึกษา และสาธารณะชนรับทราบ

1.2การจัดแผนกลยุทธ์ หรือแผนพัฒนาการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และ ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการดังนี้

1.2.1 ทบทวนภารกิจจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ ศึกษารายงานข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา (SWOT) และประเมินสถานภาพของสถานศึกษา

1.2.3 กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าประสงค์ (Corporate Objective) ของสถานศึกษา

1.2.4 กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา

1.2.5 กำหนดผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators : KPIs) โดยจัดเป็นข้อมูลสารสนเทศ

1.2.6 กำหนดเป้าหมายระยะปานกลางของผลผลิตในเชิงปริมาณ คุณภาพ และผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่จะทำร่องข้อตกลงกับเขตพื้นที่การศึกษา

1.2.7 จัดทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน งาน/โครงการ และกิจกรรมหลัก

1.2.8 จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุง และ นำเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

1.2.9 เผยแพร่ประกาศต่อสาธารณชน และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของงบประมาณ

แนวทางการปฏิบัติ

1.3.1 จัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน งานโครงการ ให้มีความเชื่อมโยงกับผลผลิตและผลลัพธ์ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา พร้อมกับวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน งาน/โครงการ เมื่อเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจัดตั้งงบประมาณให้สถานศึกษาดำเนินการ

1.3.2 จัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง (Medium Term Expenditure Framework : MTEF) โดยวิเคราะห์นโยบายหน่วยเหนือที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม วิเคราะห์ผลการดำเนินงานปีงบประมาณที่ผ่านมาของสถานศึกษา เพื่อปรับเป้าหมายผลผลิตที่ต้องการดำเนินการใน 3 ปีข้างหน้า พร้อมกับปรับแผนงาน งานโครงการ และ กิจกรรมหลักให้สอดคล้องกับประมาณรายได้ของสถานศึกษาทั้งจากเงินงบประมาณ และ เงินนอกงบประมาณ

1.3.3 จัดทำคำขอของงบประมาณของสถานศึกษา และกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) เสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องเชิงนโยบาย

1.3.4 จัดทำร่างข้อตกลงบริการผลผลิต (ร่างข้อตกลงผลการปฏิบัติงาน) ของสถานศึกษาที่จะต้องทำกับเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อได้รับงบประมาณ โดยมีเป้าหมายการให้บริการที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การจัดสรรงบประมาณ

2.1 การจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

2.1.1 จัดทำข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษา กับเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อได้รับงบประมาณ

2.1.2 ศึกษาข้อมูลการจัดงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แจ้งผ่านเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งให้สถานศึกษาทราบในเรื่องนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และ วิธีการจัดสรรงบประมาณ

2.1.3 ตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจากหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรที่ เขตพื้นที่การศึกษาแจ้ง ตลอดจนตรวจสอบวงเงินนอกงบประมาณที่ได้จากแผนการระดมทรัพยากร

2.1.4 วิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงาน ที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐาน โครงสร้างสายงาน และตามแผนงาน งานโครงการของสถานศึกษา เพื่อจัดลำดับความสำคัญ และ กำหนดงบประมาณ ทรัพยากรของแต่ละสายงาน งานโครงการ ให้เป็นไปตามกรอบวงเงิน งบประมาณที่ได้รับ และวงเงินนอกงบประมาณตามแผนระดมทรัพยากร

2.1.5 ปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) ให้สอดคล้องกับ กรอบวงเงินที่ได้รับ

2.1.6 จัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ซึ่งระบุแผนงาน งาน/ โครงการที่สอดคล้องวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอกงบประมาณที่ได้ตามแผนระดม ทรัพยากร

2.1.7 จัดทำขอร่างตกลงผลผลิตของหน่วยงานภายในสถานศึกษา และกำหนด ผู้รับผิดชอบ

2.1.8 นำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และ ร่างข้อตกลงผลผลิต ขอความเห็นชอบคณะกรรมการสถานศึกษา

2.1.9 แจ้งจัดสรรวงเงินและ จัดทำข้อตกลงผลผลิตให้หน่วยงานภายในสถานศึกษา รับไปดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ

2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ

แนวทางการปฏิบัติ

2.2.1 จัดทำแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส โดยกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานราย เดือนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ แล้วสรุปแยกเป็นรายไตรมาสเป็นบ บุคลากร งบอุดหนุน งบลงทุน (แยกเป็นค่าครุภัณฑ์ และค่าก่อสร้าง) และ งบดำเนินการ (ตาม นโยบายพิเศษ)

2.2.2 เสนอแผนการใช้งบประมาณวงเงิน รวมเพื่อขออนุมัติเงินประจำงวดเป็นรายไตรมาส ผ่านเขตพื้นที่การศึกษาไปยังคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวบรวมเสนอต่อสำนักงานงบประมาณ

2.2.3 เบิกจ่ายงบประมาณประเภทต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี และอนุมัติการใช้งบประมาณของสถานศึกษาตามประเภทและรายการตามที่ได้งบประมาณ

2.3 การโอนเงินงบประมาณ

แนวทางการปฏิบัติ

การโอนเงิน ให้เป็นไปตามขั้นตอน และ วิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

3. การตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน

3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน

แนวทางการปฏิบัติ

3.1.1 จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายเงินทั้งเงินงบประมาณ และ เงินนอกงบประมาณของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส

3.1.2 จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานตามข้อตกลง การให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส

3.1.3 จัดทำแผนการกำกับตรวจสอบติดตามและป้องกันความเสี่ยง สำหรับโครงการที่มีความเสี่ยงสูง

3.1.4 ประสานแผนและดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศให้เป็นไปตามแผนการตรวจสอบ ติดตามของสถานศึกษา โดยเฉพาะโครงการที่มีความเสี่ยงสูง

3.1.5 จัดทำข้อสรุปผลการตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศ พร้อมทั้งเสนอข้อปัญหาที่อาจทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้สถานศึกษาเร่งแก้ปัญหาได้ทันสถานการณ์

3.1.6 รายงานผลการดำเนินการตรวจสอบ ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

3.1.7 สรุปข้อมูลสารสนเทศที่ได้ และจัดรายงานข้อมูลการใช้งบประมาณผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นรายไตรมาสต่อเขตพื้นที่การศึกษา

3.2 การประเมินผลกรใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน

แนวทางการปฏิบัติ

3.2.1 กำหนดปัจจัยหลักความสำเร็จ และตัวชี้วัด (Key Performance Indicators : KPIs) ของสถานศึกษา

3.2.2 จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตที่กำหนดตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษา

3.2.3 สร้างเครื่องมือเพื่อการประเมินผล ผลผลิตตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษา

3.2.4 ประเมินแผนกลยุทธ์ และ แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปี

3.2.5 รายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา

4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

4.1 การจัดการทรัพยากร

แนวทางการปฏิบัติ

4.1.1 ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภายในสถานศึกษา และ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาทราบรายการสินทรัพย์ของสถานศึกษา เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน

4.1.2 วางระบบการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับบุคคล และ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

4.1.3 สนับสนุนให้บุคลากร และ สถานศึกษาร่วมมือกันใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

4.2 การระดมทรัพยากร

แนวทางการปฏิบัติ

4.2.1 ศึกษา วิเคราะห์กิจกรรมและภารกิจ งาน/โครงการ ตามกรอบประมาณการระยะปานกลาง (MTEF) และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีความจำเป็นต้องใช้วงเงินเพิ่มเติมจากประมาณการรายได้งบประมาณไว้ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมให้เป็นไปตามความเร่งด่วน และช่วงเวลา

4.2.2 สำรวจข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการ ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาตามเกณฑ์การรับทุนทุกประเภท ตั้งกรรมการพิจารณาคัดเลือกนักเรียนได้รับทุนการศึกษา โดยตรวจสอบข้อมูลเชิงลึก พร้อมกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน

4.2.3 ศึกษา วิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กร และ ท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ตลอดจนติดต่อประสานความร่วมมือ อย่างเป็นรูปธรรม

4.2.4 จัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษา โดยกำหนดวิธีการ แหล่งการสนับสนุน เป้าหมาย เวลาดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบ

4.2.5 เสนอแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และดำเนินการในรูปคณะกรรมการ

4.2.6 เก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายไปใช้ตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่ต้องใช้วงเงินเพิ่มเติมให้เป็นไปตามระเบียบของทุนการศึกษา และระเบียบว่าด้วยเงินนอกงบประมาณ ทั้งตามวัตถุประสงค์ และไม่กำหนดวัตถุประสงค์

4.2 การจัดการรายได้และผลประโยชน์

แนวทางการปฏิบัติ

4.3.1 วิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการรายได้ และสินทรัพย์ในส่วนที่จะนำมาซึ่งรายได้ และผลประโยชน์ของสถานศึกษา เพื่อจัดทำทะเบียนข้อมูล

4.3.2 จัดทำแนวปฏิบัติ หรือระเบียบของสถานศึกษาเพื่อจัดการรายได้ และบริหารรายได้และผลประโยชน์ตามแต่ละสภาพของสถานศึกษาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4.3.3 จัดหารายได้และผลประโยชน์ และจัดทำทะเบียนคุม เก็บรักษาเงิน และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4.3 กองทุนกั๊ยมเพื่อการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

4.4.1 สํารวจประเภทกองทุน และ จัดทำข้อมูลยอดวงเงินและหลักเกณฑ์ของแต่ละกองทุน

4.4.2 สํารวจความต้องการของนักเรียน และ คัดเลือกเสนอให้กั๊ยมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4.4.3 ประสานการกั๊ยมกับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

4.4.4 สร้างความตระหนักแก่ผู้กั๊ยม

4.4.5 ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และ รายงานผลการดำเนินงาน

4.5 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

4.5.1 จัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้อง และเป็นไปตามกฎหมายทั้งการจัดหา และ การใช้สวัสดิการเพื่อการศึกษา

4.5.2 วางระเบียบการใช้เงินสวัสดิการ

4.5.3 ดำเนินการจัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบ

4.5.4 กำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบ

5. การบริหารการเงิน

การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การโอนเงิน การกั๊นเงินไว้เบิกเหลื่อมปี ให้เป็นไปตามขั้นตอน และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

6. การบริหารการบัญชี

6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน

แนวทางการปฏิบัติ

6.1.1 ตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณ ทั้งการตั้งยอดภายหลังการปิดบัญชีงบประมาณปีก่อน และการตั้งยอดก่อนปิดบัญชีปีงบประมาณปีก่อน

6.1.2 จัดทำกระดาดำทำการโดยปรับปรุงบัญชีเงินงบประมาณ โอนปิดบัญชีเงินนอกงบประมาณเข้าบัญชีทุน และบัญชีเงินรับฝากและเงินประกัน ตั้งยอดบัญชีสินทรัพย์ที่เป็นบัญชีวัสดุ หรือ บัญชีสินค้าคงเหลือ และบัญชีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน พร้อมทั้งจัดทำใบสำคัญการลงบัญชีทั่วไป โดยใช้จำนวนเงินตามรายการหลังการปรับปรุง

6.1.3 บันทึกเปิดบัญชีคงค้าง (พึงรับพึงจ่าย : Accrual Basis) โดยบันทึกรายการด้านเดบิตในบัญชีแยกประเภท (สินทรัพย์และค่าใช้จ่าย) และบันทึกรายการด้านเครดิตในบัญชีแยกประเภท (หนี้สิน ทุน รายได้)

6.1.4 บันทึกบัญชีประจำวัน ให้ครอบคลุมการรับเงินงบประมาณ การรับรายได้จากการขายสินค้าหรือการให้บริการ การรับเงินรายได้ การจ่ายเงินงบประมาณ การจ่ายเงินงบประมาณ ให้ยืม การจ่ายเงินนอกงบประมาณให้ยืม การซื้อวัสดุหรือ สินค้าคงเหลือ เงินทดลองจ่าย เงินมัดจำและค่าปรับ รายได้จากเงินกู้ของรัฐ สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน การรับเงินบริจาค การรับเงินรายได้แผ่นดิน การถอนเงินรายได้แผ่นดิน การเบิกเงินงบประมาณแทนกัน การจ่ายเงินให้หน่วยงานที่ปฏิบัติตามระบบควบคุมการเงิน การรับเงิน ความรับผิดชอบทางละเมิด

6.1.5 สรุปรายการบันทึกบัญชีทุกวัน ทำการสรุปรายการรับหรือจ่ายเงินผ่านไปบัญชีแยกประเภทเงินสด เงินฝากธนาคาร และเงินฝากคลัง สำหรับรายการอื่น และรายการในสมุดรายวันทั่วไปให้ผ่านรายการเข้าบัญชีแยกประเภท ณ วันทำการสุดท้ายของเดือน

6.1.6 ปรับปรุงบัญชี เมื่อสิ้นปีงบประมาณ โดยปรับรายการบัญชีรายได้จากงบประมาณค้างรับ ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย / รับที่ได้รับล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า/รายได้ค้างรับ วัสดุหรือสินค้าที่ใช้ไประหว่างงวดบัญชี ค่าเสื่อมราคา/ ค่าตัดจำหน่าย ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ

6.1.7 ปิดบัญชีรายได้ และค่าใช้จ่ายเพื่อบันทึกบัญชีรายได้สูงกว่า (ต่ำกว่า) ค่าใช้จ่ายในงวดบัญชี และปิดรายการรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายงวดบัญชี เข้าบัญชีรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม แล้วให้ออนบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลัง เข้าบัญชีรายได้แผ่นดิน หากมียอดคงเหลือให้ออนเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง

6.1.8 ตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสดและเงินฝากธนาคารตามรายงานคงเหลือประจำวัน และงบพิสูจน์ยอดฝากธนาคาร ตลอดจนตรวจสอบ ความถูกต้องของบัญชีแยกประเภททั่วไปและการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีย่อย และทะเบียน

6.1.9 แก้ไขข้อผิดพลาดจากการบันทึกการผิดบัญชี จากการเขียนข้อความผิด หรือตัวเลขผิด จากการบันทึกตัวเลขผิดช่องบัญชีย่อยแต่ยอดรวมถูก โดยการขีดฆ่าข้อความหรือตัวเลขผิด ลงลายมือชื่อยกกำกับพร้อมวันเดือนปีแล้วเขียนข้อความหรือตัวเลขที่ถูกต้อง

6.2 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

แนวทางการปฏิบัติ

6.2.1 จัดทำรายงานประจำเดือนส่งหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และกรมบัญชีกลางภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป โดยจัดทำรายงานรายได้แผ่นดิน รายงาน รายได้และค่าใช้จ่าย รายงานเงินประจำงวด

6.2.2 จัดทำรายงานประจำปี โดยจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน จัดทำงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบกระแสเงินสดจัดทำโดยวิธีตรง จัดทำหมายเหตุประกอบ งบการเงิน และจัดส่งรายงานประจำปีให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน ผ่านเขตพื้นที่การศึกษา และจัดส่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และกรมบัญชีกลางตามระยะเวลาที่กำหนด

6.3 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

แนวทางการปฏิบัติ

จัดทำและจัดหาแบบพิมพ์ขึ้นใช้เองเว้นแต่เป็นแบบพิมพ์กลางที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อจำหน่ายแจก

7.การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

7.1.1 ตั้งคณะกรรมการหรือบุคลากรขึ้นสำรวจวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างทั้งหมดเพื่อทราบสภาพการใช้งาน

7.1.2 จำหน่าย บริจาค หรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามระเบียบในกรณีที่เหมาะสมหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์

7.1.3 จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน ทั้งที่ซื้อหรือจัดหาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ตลอดจนที่ได้จากการบริจาคที่ยังไม่ได้บันทึกมูลค่าไว้โดยบันทึกทะเบียนคุมราคา วันเวลาที่ได้รับสินทรัพย์

7.1.4 จัดทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุสำหรับที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างในกรณีที่ยังไม่ดำเนินการ และที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ประสานกับกรมธนารักษ์ หรือสำนักงานธนารักษ์จังหวัด เพื่อดำเนินการให้เป็นปัจจุบัน และให้จัดทำทะเบียนคุมในส่วนของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน

7.1.5 จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินของสถานศึกษา ซึ่งอาจใช้โปรแกรมระบบทะเบียนคุมสินทรัพย์ก็ได้ ถ้าสถานศึกษามีความพร้อม

7.1.6 จัดทำระเบียบการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากการจัดหาของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

7.2 การจัดหาวัสดุ

แนวทางการปฏิบัติ

7.2.1 วิเคราะห์แผนงาน งาน/ โครงการ ที่จัดทำกรอบรายจ่ายล่วงหน้า ระยะปานกลางเพื่อตรวจดูกิจกรรมที่ต้องใช้พัสดุที่ยังไม่มีตามทะเบียนคุมทรัพย์สิน และ เป็นไปตามเกณฑ์ความขาดที่กำหนดมาตรฐานกลาง

7.2.2 จัดทำแผนระยะปานกลางและจัดหาพัสดุทั้งในส่วนที่สถานศึกษาจัดหาเองและที่ร่วมมือกับสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นจัดหา

7.3 การกำหนดแบบรูปรายการ หรือ คุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง

แนวทางการปฏิบัติ

7.3.1 จัดทำเอกสารแบบรูปรายการ หรือ คุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างในกรณีที่เป็นแบบมาตรฐาน

7.3.2 ตั้งคณะกรรมการขึ้นกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ หรือแบบรูปรายการในกรณีที่ไม่เป็นแบบมาตรฐาน โดยดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ

7.3.3 จัดซื้อจัดจ้าง โดยตรวจสอบงบประมาณ รายละเอียด เกณฑ์ คุณลักษณะเฉพาะประกาศ จ่าย/ ขยายรูปรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะ พิจารณาของโดยคณะกรรมการจัดทำสัญญา และเมื่อตรวจรับงานให้มอบเรื่องแก่เจ้าหน้าที่การเงินวางฎีกาเบิกเงินเพื่อจ่ายแก่ผู้ขาย/ ผู้จ้าง

7.3 การควบคุม บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

แนวทางการปฏิบัติ

7.3.1 จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน

7.3.2 กำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สิน

7.3.3 กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุม และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระบบและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี

7.3.4 ตรวจสอบสภาพและบำรุงรักษาและซ่อมแซมทั้งก่อนและหลังการใช้งาน สำหรับทรัพย์สินที่มีสภาพไม่สามารถใช้งานได้ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาและจำหน่าย หรือขอ รื้อถอนกรณีเป็นสิ่งปลูกสร้าง

จากข้อบ่งชี้ ภารกิจ และแนวทางปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านงบประมาณไปยังสถานศึกษา พบว่า ตั้งแต่มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลใช้บังคับ เมื่อ 7 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นมานั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการมอบอำนาจ หรือ

กระจายอำนาจ ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับครอบคลุมการบริหาร งบประมาณให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 เรื่อง ดังนี้

1.การดำเนินการจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุม การจำหน่าย และการดำเนินการอื่นๆ ที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า การพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เดิมวง ที่ได้รับมอบอำนาจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 24)

2.การรับรองการใช้สิทธิเบิกจ่ายเงินค่าเช่าบ้านของตนเอง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 27)

3.การอนุมัติการเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้เบิกเงินตรงกับสำนักงานคลังจังหวัดให้เป็นไปอย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 63)

4.การลงนามในใบแจ้งการเบิกจ่ายเงินงบประมาณแทนกัน และใบแจ้งการโอนกลับเงินงบประมาณเบิกแทนกันของสถานศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 63)

5.การจัดหาพัสดุตามหลักเกณฑ์การใช้พัสดุที่ผลิตจากต่างประเทศ ดังนี้

5.1 เป็นการจัดหาอะไหล่ซึ่งมีความจำเป็นต้องระบุยี่ห้อและความจำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ หรือ

5.2 เป็นการจัดหาครั้งหนึ่งที่มีวงเงินไม่เกิน 2 ล้านบาท หรือราคาพัสดุที่นำเข้าจากต่างประเทศมีราคาต่อหน่วยไม่เกิน 2 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 89)

6.การรับรองการใช้สิทธิ ออกหนังสือรับรองการมีสิทธิการอนุมัติการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา และของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 26,32,92,158)

7. การอนุมัติการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตรของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 90)

8. การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยศึกษาบุตรในการแจ้งการใช้สิทธิ การตอบรับการใช้สิทธิ การอนุมัติการเบิกจ่ายเงิน และการออกหนังสือรับรองการใช้สิทธิของตนเอง ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 53,91)

9.การอนุมัติการเบิกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานภายในประเทศของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 93)

10.การอนุมัติจ่ายเงินค่ารับรองประเภทค่าอาหารว่าง และเครื่องดื่มในการประชุมราชการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 101)

11. การอนุมัติค่าใช้จ่ายในการเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ต (Internet) ของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 103)

12. การอนุมัติจ่ายเงินรางวัลกรรมการดำเนินการสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก หรือ การคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 105)

13. การอนุมัติเบิกจ่ายค่าดอกไม้เพื่อมอบให้กับบุคคลต่างๆ ค่าพวงมาลา และพานประดับพุ่มดอกไม้ของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 107)

14. การอนุมัติจ่ายในการจัดงานต่างๆของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 109)

15. การอนุมัติเบิกจ่ายในการจัดรายการ ผลิตรายการ และถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 111)

16. การอนุมัติเบิกจ่ายในการจ้างเหมาเอกชนดำเนินงานของสถานศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 115)

17. การอนุมัติจ่ายเกี่ยวกับค่าบริการและใช้สถานที่ของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 117)

18. การอนุมัติเบิกจ่ายค่าตกแต่งและระดับไฟฟ้าบริเวณอาคารที่ทำการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 119)

19. อนุมัติเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายเครื่องแบบและเครื่องนอนของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 121)

20. อนุมัติจ่ายค่าใช้บริการวิทยุโทรศัพท์เคลื่อนที่ของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 123)

21. การพิจารณาอนุญาตเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆและกำหนดผูกพันหนี้หมวดค่าตอบแทนใช้สอย วัสดุ หรือหมวดอื่นที่เบิกจ่ายในลักษณะเดียวกันของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 125)

22. การอนุมัติเบิกจ่ายค่าจ้างทำเครื่องหมายตอบแทนผู้ช่วยเหลือราชการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 127)

23. การอนุมัติเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายเครื่องถ่ายเอกสารของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 129)

24. การอนุมัติให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาปฏิบัติราชการนอกเวลาราชการปกติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 131)

25. การอนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าโทรศัพท์ โทรสาร ค่าส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่เดินทางไปราชการต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 133)

26. การใช้สำเนาเอกสารการจ่ายเงินกรณีที่ไปเสร็จรับเงินสูญหายในการเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 135)

27. การอนุญาตให้เก็บเงินไว้ใช้จ่ายเพื่อบูรณะทรัพย์สินในสถานศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 138)

28. การขอเจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาการณ์และเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมเงินของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 139)

29.การอนุมัติค่าใช้จ่ายการดำเนินคดีตามคำพิพากษาศาลของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 140)

30. การพิจารณาแก้ไขปัญหาการชดเชยค่างานก่อสร้างตามสัญญาแบบปรับราคาได้ (ค่า k) ของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 141)

31. การอนุมัติจ่ายเงินยืมในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 142-143)

32. อนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายค่าเช่าใช้บริการวิทยุ โทรศัพท์ระบบต่างๆของการสื่อสารแห่งประเทศไทย และองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 144)

33. การยกเลิกใบเสร็จรับเงินสูญหายของสถานศึกษาซึ่งเป็นส่วนราชการผู้เบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด ณ อำเภอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 146)

34. การเก็บรักษาเงินบำรุงการศึกษาเป็นเงินสดสำรองจ่าย ณ สถานศึกษาและวงเงินฝากธนาคารของสถานศึกษาตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0414 / 209 ลงวันที่ 7 มกราคม 2547

35. การอนุมัติเบิกจ่ายเงิน การก่อหนี้ผูกพันเกี่ยวกับเงินรายได้ของสถานศึกษาตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 3734 / 2547 เรื่อง มอบอำนาจ เกี่ยวกับเงินรายได้ของสถานศึกษา

สรุป จากข้อบ่งชี้ ภารกิจ และแนวทางการรับรู้การบริหารและการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงบประมาณ จะมีข้อบ่งชี้ และภารกิจที่สำคัญ ดังนี้ 1) การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน 2) การบริหารการเงิน 3) การบริหารการบัญชี 4) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ซึ่งมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาไปแล้ว 35 เรื่อง ดังกล่าว

5.4 การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้การบริหารงานด้านอื่นๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพ และ เป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด วัตถุประสงค์ ขอบข่ายของเนื้อหา และแนวทางปฏิบัติของการบริหารทั่วไป ดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2537 : 182 ; นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอานวย เดชชัยศรี. 2545 : 1-32; ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. 2545 : 55-65 ; ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา โชควรวรรณกร. 2545 : 20-27 ; สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 57-65 ; สรรค์ วรอินทร์ และทิพวัล คำคง. 2545 : 17-18 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค: 65-73 ; วีระ รุญเจริญ. 2546 : 89-95)

5.4.1 แนวคิดของการบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงาน ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

5.4.2 ความหมายของการบริหารทั่วไป

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 164) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับเอกสารต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ทั้งที่เป็นงานภายใน และ งานที่ติดต่อกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างดี มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

หวน พันธุ์พันธ์ (2528 : 59) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป คือ การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริการหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา ทั้งในด้านงานสารบรรณ งานการเงิน งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานบุคคล และงานบริการต่างๆ ไป เพื่อให้การดำเนินงานทุกอย่างในสถานศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

พนัส หันนคินทร์ (2529 : 325) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นการบริการหน่วยต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้แล้ว

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2529 : 115) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นงานที่ช่วยสนับสนุนงานวิชาการ ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการมีส่วนสัมพันธ์กับงานด้านนี้ เป็นอันมาก

แคนดอลี่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 111 ; อ้างอิงจาก Candoli. 1992) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับทั้งให้บริการด้านต่างๆ แก่ระบบสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป การบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับงานธุรการ และสารบรรณ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้การปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.4.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารทั่วไป

1) เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลงาน ของสถานศึกษาต่อ สาธารณะชนซึ่งจะก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจเจตคติ เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัด การศึกษา

5.4.4 ขอบข่ายและภารกิจของการบริหารงานทั่วไป

- 1) การดำเนินงานธุรการ
- 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
- 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 10) การรับนักเรียน
- 11) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 13) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 17) การควบคุมภายในหน่วยงาน
- 18) งานบริการสาธารณะ
- 19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

1. การดำเนินงานธุรการ

การดำเนินงานธุรการ ประกอบด้วยงานสารบรรณ การดำเนินงานทั่วไป ของสถานศึกษาตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ การควบคุมงาน เอกสารและหลักฐานต่างๆ เช่น สมุดหมายเหตุ ทะเบียนครู ทะเบียนนักเรียน บัญชีเรียกชื่อ สถิติต่างๆ เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

- 1.1 ศึกษาวิเคราะห์สภาพงานธุรการของสถานศึกษาและระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 วางแผนออกแบบระบบงานธุรการ ลดขั้นตอนการดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพ โดยอาจนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานให้เหมาะสม
- 1.3 จัดบุคลากรรับผิดชอบและพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้
- 1.4 จัดหา Hardware และ Software ให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานด้านธุรการได้ตามระบบที่กำหนดไว้
- 1.5 ดำเนินงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และคุ้มค่า

2. งานเลขานุการและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการปฏิบัติ

- 2.1 รวบรวมประมวลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่จะใช้ในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2 สนับสนุนข้อมูล รับทราบ หรือดำเนินการตามมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 ดำเนินงานด้านธุรการในการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.4 จัดทำรายงานการประชุม และแจ้งมติที่ประชุมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบ ดำเนินการหรือถือปฏิบัติแล้วแต่กรณี
- 2.5 ประสานการดำเนินงานตามมติการประชุมในเรื่องการอนุมัติ อนุญาต สั่งการ เรงรัด การดำเนินการและรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ

3. การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ควรมีระบบเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา สามารถใช้ฐานข้อมูลเกี่ยวกับได้ เพื่อประโยชน์ในการ

วิเคราะห์ติดตาม ประเมินผล จัดทำนโยบายหรือการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

- 3.1 สำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 3.2 จัดทำระเบียบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 3.3 จัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา
- 3.4 พัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติการกิจ
- 3.5 จัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยง กับสถานศึกษาอื่น เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง
- 3.6 นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการ และ การประชาสัมพันธ์
- 3.7 ประเมินและประสานงานระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และ ปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะ ๆ

4. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ควรเป็นทั้งแนวดิ่งหรือแนวราบ ซึ่งต้องมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- 4.1 จัดให้มีระบบการประสานงาน และเครือข่ายการศึกษา
- 4.2 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.3 ประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของสถานศึกษา
- 4.4 เผยแพร่ข้อมูลเครือข่ายการศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษา และ ผู้เกี่ยวข้องทราบ

4.5 กำหนดแผนโครงการ หรือ กิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

4.6 ให้ความร่วมมือ และ สนับสนุนทางวิชาการแก่เครือข่ายการศึกษาของสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร

5.1 การจัดระบบการบริหาร

แนวทางการปฏิบัติ

- 5.1.1 ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้าง ภารกิจ การดำเนินงาน ปริมาณ คุณภาพ และสภาพของสถานศึกษา

5.1.2 วางแผนออกแบบการจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในระบบการทำงานและการบริหารของสถานศึกษา

5.1.3 นำเสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษา

5.1.4 ประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ส่วนราชการตลอดจนประชาชนทั่วไปทราบ

5.1.5 ดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นไปตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการที่กำหนด

5.2 การพัฒนาองค์กร

ปีเตอร์ เซนจี (ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. 2545 : 62-65 ; อ้างอิงจาก Peter Senge. 2002) ได้เสนอแนวคิดของการพัฒนาได้แก่ การเป็นผู้รู้ใฝ่เรียน (Personal Mastery) การเชื่อมโยงและพัฒนารอบแห่งภูมิปัญญา (Mental Model) การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) และการคิดเป็นระบบ (System Thinking System) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

แนวทางการปฏิบัติ

5.2.1 ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาองค์กรของสถานศึกษา

5.2.2 กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรให้ครอบคลุมโครงสร้าง ภารกิจ บุคลากร เทคโนโลยี และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา

5.2.3 ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ความสามารถที่เหมาะสมกับโครงสร้างภารกิจ เทคโนโลยีและกลยุทธ์ของสถานศึกษา

5.2.4 กำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด ในการปฏิบัติงานของบุคลากร

5.2.5 ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนาองค์กร เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

5.2.6 นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรและกระบวนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

6. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ความเจริญอย่างรวดเร็วทางด้านวิทยาการต่างๆของโลก การเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของสังคม และลักษณะสังคมสารสนเทศ หรือสังคมข้อมูลข่าวสาร มีผลกระทบ โดยตรงต่อ

การดำรงชีวิต การปรับตัวและพัฒนาการของนักเรียน จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี ยุคสังคมข่าวสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อหลักในการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

แนวทางการปฏิบัติ

- 6.1 สำรวจข้อมูลด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
- 6.2 วางแผน กำหนดนโยบายและแนวทางการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหาร และพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
- 6.3 ระดมจัดหาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้งานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา
- 6.4 สนับสนุนให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา
- 6.5 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
- 6.6 ส่งเสริมให้มีการวิจัย และพัฒนาการผลิตการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา
- 6.7 ติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และ บริหารทั่วไป

แนวทางการปฏิบัติ

 - 7.1 สำรวจปัญหาความต้องการจำเป็นของด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และ บริหารทั่วไป
 - 7.2 จัดระบบส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการบริหารงาน ด้าน วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
 - 7.3 จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุน และ อำนาจความสะดวกในการปฏิบัติงานทุกด้าน
 - 7.4 ติดตาม ประเมินผลการสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านต่างๆ
 - 7.5 นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การสนับสนุน และ อำนาจความสะดวกด้านต่างๆ ให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ
8. การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมประกอบด้วย การจัดสถานศึกษา /สำนักงาน ห้องธุรการ ห้องพยาบาล ห้องประชุม และห้องอื่นๆ การดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ อุปกรณ์ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย รวมทั้งการปรับปรุงบริเวณให้มีภูมิทัศน์ที่ดี ร่มรื่น สะอาด และปลอดภัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

8.1 กำหนดแนวทางการวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

8.2 บำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์

8.3 ติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้

8.4 สรุป ประเมินผล และ รายงานการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

แนวทางการปฏิบัติ

9.1 ประสานงานกับชุมชน และท้องถิ่นในการสำรวจข้อมูล จำนวนนักเรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษา

9.2 จัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา

9.3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากการสำมะโนผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.4 เสนอข้อมูลสารสนเทศการสำมะโนผู้เรียนให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ

10. การรับนักเรียน

แนวทางการปฏิบัติ

10.1 ให้สถานศึกษาประสานงานดำเนินการแบ่งเขตพื้นที่บริการการศึกษา ร่วมกันและเสนอข้อตกลงให้เขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบ

10.2 กำหนดแผนการรับนักเรียนของสถานศึกษา โดยประสานงานกับ เขตพื้นที่การศึกษา

10.3 ร่วมมือกับองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ชุมชน ในการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเข้าเรียน

10.4 ประเมินผลและรายงานผลการรับเด็กเข้าเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

11. การส่งเสริม และ ประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

แนวทางการปฏิบัติ

11.1 สำรวจความต้องการในการเข้ารับบริการการศึกษา ทุกรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

11.2 กำหนดแนวทาง และความเชื่อมโยงในการจัดและพัฒนาการศึกษา
ของสถานศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตาม
ความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแนวทางของเขตพื้นที่การศึกษา

11.3 ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้งสามรูปแบบ

ตามความเหมาะสมและศักยภาพของสถานศึกษา

11.4 ประสานเชื่อมโยงประสานความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการจัด
การศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

11.5 ติดตามประเมินผลการส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาทั้ง
ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

12. การส่งเสริมกิจการนักเรียน

แนวทางการปฏิบัติ

12.1 วางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริม การจัดกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษา
โดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ในกระบวนการวางแผน

12.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมใน
การจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัด และความสนใจของนักเรียน

12.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้
คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

12.4 สรุปและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข การส่งเสริมกิจการนักเรียน เพื่อให้การ
จัดกิจกรรมเกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

13. การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาและสาธารณชนได้รับรู้รับทราบและเข้าใจร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษา
ควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

13.1 ศึกษาความต้องการในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและผลงานของสถานศึกษา
รวมทั้งความต้องการในการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการศึกษาของชุมชน

13.2 วางแผนการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล
ชุมชน องค์กร สถาบันและสื่อมวลชนในท้องถิ่น

13.3 จัดให้มีเครือข่ายการประสานงานประชาสัมพันธ์

13.4 พัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความสามารถ
ในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษา

13.5 สร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายรูปแบบ โดยยึดหลักการ มี
ส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ์

13.6 ติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ทราบถึงผลที่ได้รับและนำไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เหมาะสมต่อไป

14. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น

การมีส่วนร่วมมี ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษา ของบุคคล ชุมชน องค์กรนั้น เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 182) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมนั้นเกี่ยวกับ 1) การเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Involvement) 2) การให้หรือเอื้อประโยชน์ (Contribution) 3) ความรับผิดชอบ (Responsibility) ดังนั้น การที่บุคคล ชุมชน องค์กรและทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และทรัพยากรชุมชน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

14.1 กำหนดแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรและหน่วยงานอื่น

14.2 ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน และ ประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

แนวทางการปฏิบัติ

15.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ตามโครงสร้าง และ ภารกิจสถานศึกษา

15.2 วิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินงาน กำหนดปัจจัยเสี่ยง และ จัดลำดับความเสี่ยง

15.3 กำหนดมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินงาน ของสถานศึกษา

15.4 ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำมาตรการป้องกันความเสี่ยงไปใช้ในการควบคุมการดำเนินงานตามภารกิจ

15.5 ดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์มาตรการและวิธีการที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด

15.6 ประเมินผลการดำเนินการควบคุมภายใน ตามมาตรการที่กำหนด และปรับปรุงให้เหมาะสม

15.7 รายงานผลการประเมินการควบคุมภายใน

16. งานบริการสาธารณะ

แนวทางการปฏิบัติ

16.1 จัดให้มีระบบการบริการสาธารณะ

16.2 จัดระบบข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาเพื่อให้บริการต่อสาธารณะ

16.3 ให้บริการข้อมูล ข่าวสาร และบริการอื่นๆ แก่สาธารณะชน ตามความ

เหมาะสมและศักยภาพของสถานศึกษา

16.4 พัฒนาระบบการให้บริการแก่สาธารณะชนให้มีประสิทธิภาพ เกิดความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ

16.5 นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาระบบงานบริการสาธารณะ

17. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

แนวทางการปฏิบัติ

17.1 จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานตามความเหมาะสม และ ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน

17.2 ให้ผู้ที่รับผิดชอบงานวางแผนปฏิบัติงาน และ ดำเนินงานให้เสร็จสิ้นตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

17.3 กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย

17.4 ประเมินผล การปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย

จากข้อบ่งชี้ ภารกิจ และ แนวทางการรับรู้ทางการบริหารและการจัดการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการ จัดการศึกษาด้านการบริหารงานทั่วไปพบว่า ตั้งแต่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลใช้บังคับเมื่อ 7 กรกฎาคม 2546 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานมีการมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และ หนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องไปแล้ว จำนวน 8 เรื่อง ดังนี้

1. การใช้รถส่วนกลางที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 10,41)

2. การพิจารณาอนุญาตการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาและ ค้างคืนศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 16,46)

3. การออกไปสุทธิ หรือไปแทนไปสุทธิ ที่ขอรับเมื่อพ้น 10 ปีของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 48,57)

4. การออกหนังสือรับรองให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน สถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 154)

5. การตอบขอบคุณ หรืออนุโมทนาและออกประกาศเกียรติคุณบัตรสำหรับการบริจาคไม่ถึง 5 ล้านบาทของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. 2547 : 18-20)

6. การผ่อนผันให้เด็กเข้าเรียนก่อนหรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547จ : 15-16)

7. การจำหน่ายนักเรียนออกจากสถานศึกษากรณีนักเรียนพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547จ : 24-25)

8. การจำหน่ายนักเรียนออกจากสถานศึกษากรณีนักเรียนเรียนจบการศึกษาตามหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547จ : 25)

สรุป จากข้อข้อย่อย ภารกิจ และแนวทางการรับรู้การบริหารและการจัดการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทั่วไป จะมีข้อข้อย่อย และภารกิจที่สำคัญ ดังนี้ 1) งานธุรการและสารบรรณ 2) งานพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี 3) งานอาคารสถานที่ 4) งานกิจการนักเรียน 5) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารสถานศึกษาไปแล้ว 8 เรื่อง ดังกล่าว

6. บริบททั่วไป และข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บริบททั่วไป และข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถจำแนกได้ ดังนี้ (สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2546 : 2-10 ; ศิริวรรณ คุ่มให้. 2546 : 348-351)

6.1 สภาพภูมิศาสตร์

6.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 645 กิโลเมตร ระหว่างละติจูด (เส้นรุ้ง) ที่ 8 องศา 15 ลิปดา–9 องศา 90 ลิปดา และลองติจูด (เส้นแวง) ที่ 98 องศา 60 ลิปดา–99 องศา 60 ลิปดา ตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 12,891.469 ตารางกิโลเมตร หรือ 8,057,168.125 ไร่ มีเนื้อที่มากเป็นอันดับ 6 ของประเทศ และมีพื้นที่มากที่สุดในภาคใต้

จังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ห่างจากจังหวัดสงขลา และภูเก็ต ซึ่งเป็นจังหวัดสำคัญในภาคใต้ 300 และ 250 กิโลเมตรตามลำดับ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดชุมพร และ อ่าวไทย
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดกระบี่ และ นครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และ อ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดระนอง พังงา และ กระบี่

6.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาประมาณ 49 % ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีเทือกเขาภูเก็ททอดยาวตามแนวเหนือใต้ของพื้นที่จังหวัด ก่อให้เกิดลุ่มน้ำน้อยใหญ่รวม 14 ลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำที่สำคัญได้แก่ ลุ่มน้ำตาปี พุมดวง ท่าทอง ท่ากระจาย ไชยา ท่าฉาง เป็นต้น แม่น้ำลำคลองในจังหวัดทุกสายไหลลงสู่อ่าวไทยด้านทิศตะวันออกทั้งสิ้น สำหรับลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) ภูมิประเทศเป็นที่สูงจนกระทั่งภูเขาสลับซับซ้อน ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอ คีรีรัฐนิคม พระแสง พนม ท่าฉาง ไชยา ท่าชนะ เวียงสระ ชัยบุรี และ กิ่งอำเภอวิภาวดี
- 2) ภูมิประเทศเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมือง และพุนพิน
- 3) ภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงด้านตะวันออก ได้แก่ พื้นที่อำเภอดอนสัก กาญจนดิษฐ์ เวียงสระ และบ้านนาสาร
- 4) ลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะในทะเลอ่าวไทย ได้แก่ พื้นที่อำเภอเกาะสมุย เนื้อที่ 227.250 ตารางกิโลเมตร เกาะพะงันมีเนื้อที่ 194 ตารางกิโลเมตร หมู่เกาะอ่างทองและเกาะบริวาร รวม 42 เกาะ

6.1.3 สภาพดินฟ้าอากาศ

พื้นที่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีลักษณะอากาศเป็นแบบศูนย์สูตร ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทย และมรสุมตะวันออกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดีย ลมมรสุมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอากาศ ลักษณะอากาศ จึงอบอุ่นและชื้นตลอดปี มี 2 ฤดู ได้แก่

- 1) ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 26.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 17.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดประมาณ 35.6 องศาเซลเซียส
- 2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - มกราคม และจะมีฝนตกชุกอยู่ในช่วงปลายเดือนมิถุนายน-ปลายเดือนพฤศจิกายน โดยเฉพาะพื้นที่ในบริเวณฝั่งตะวันออก ได้แก่ บริเวณเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และเกาะพลวย เป็นต้น จะมีฝนตกหนักถึงหนักมาก คลื่นพายุลมแรง การคมนาคมติดขัด จะถูกตัดขาดในระยะสั้นๆทุกปี ทั้งปีจะมีฝนตกเฉลี่ยประมาณ 142 วัน

6.2 สภาพการเมืองการปกครอง

6.2.1 เขตการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 18 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ 1) เมืองสุราษฎร์ธานี 2) กาญจนดิษฐ์ 3) ดอนสัก 4) เกาะสมุย 5) เกาะพะงัน 6) ไชยา 7) ท่าชนะ 8) คีรีรัฐนิคม 9) บ้านตาขุน 10) พนม 11) ท่าฉาง 12) บ้านนาสาร 13) บ้านนาเดิม 14) เคียนซา 15) เวียงสระ 16) พระแสง 17) ชัยบุรี 18) พุนพิน 19) กิ่งอำเภอวิภาวดี

6.2.2 ประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ เมษายน 2544 รวมทั้งสิ้น 888,798 คน เป็นชาย 443,849 คน หญิง 444,949 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง มีจำนวน 151,350 คน รองลงมา ได้แก่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ มีจำนวน 92,414 คน และอำเภอพุนพิน มีจำนวน 90,800 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมือง 654 คน / ตารางกิโลเมตร รองลงมาอำเภอเกาะสมุย 167 คน / ตารางกิโลเมตร และ อำเภอเวียงสระ 134 คน / ตารางกิโลเมตร

6.3 สภาพเศรษฐกิจ

6.3.1 การเกษตร

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่การเกษตร 3,054,724 ไร่ (43.50 % ของพื้นที่จังหวัด) มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร จำนวน 2,401,724 ไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และทำรายได้ให้กับจังหวัด ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว เงาะทุเรียน และกาแฟ

6.3.2 การประมง

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีรายได้จากการประมงปีละหลายล้านบาท ซึ่งมีการทำประมงน้ำเค็ม น้ำกร่อย น้ำจืด และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สัตว์น้ำสำคัญที่ทำรายได้ให้กับจังหวัด ได้แก่ กุ้งทะเล หอยนางรม หอยแครง ปลาเก๋า และปลากะพงขาว

6.3.3 การปศุสัตว์

เดิมจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน ปัจจุบันเกษตรกรได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงสัตว์เพื่อการส่งออกสัตว์เศรษฐกิจสำคัญที่ทำรายได้ให้กับจังหวัด ได้แก่ โค สุกร ไก่ เป็ด และกระบือ

6.3.4 การอุตสาหกรรม

ปี 2544 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจำนวน 781 โรง (เพิ่มขึ้นจากปี 2543 จำนวน 23 โรง หรือร้อยละ 2.94) เงินลงทุน 17,341 ล้านบาท

6.3.5 การพาณิชย์

ปี 2544 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีมูลค่าของสินค้าส่งออก จำนวน 5,812 ล้านบาท และมีมูลค่าของสินค้านำเข้า 240 ล้านบาท มูลค่าของสินค้าส่งออกมีมูลค่ามากกว่าสินค้านำเข้า 5,572 ล้านบาท

6.3.6 การท่องเที่ยว

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยว มีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลายประเภท ที่สำคัญ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาสก เขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติใต้ร่มเย็น โครงการจุฬาภรณ์ 8 สวนโมกขพลาราม พระบรมธาตุไชยา นอกจากนี้ยังมีแหล่ง

ท่องเที่ยวทางทะเล ที่สำคัญ ได้แก่ เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีปีละประมาณเกือบหนึ่งล้านคน โดยในปี 2544 มีจำนวนนักท่องเที่ยว รวม 823,122 คน แยกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 130,684 คน ชาวต่างประเทศ 692,438 คน เปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่ามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.96 ซึ่งสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 9,850 ล้านบาท

6.4 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลากหลาย ได้แก่

6.4.1 ป่าไม้ มีทั้งป่าดิบเขา ป่าดิบชื้นและป่าชายหาดซึ่งพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าว คงสภาพเหลือประมาณ 1,881,875 ไร่

6.4.2 แหล่งน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ มีอยู่ 2 สาย คือ แม่น้ำตาปี และ แม่น้ำพุมดวงซึ่งเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ใช้เพื่อการเกษตร

6.4.3 แหล่งท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติหลายแห่ง คือ มีทั้งเกาะ แก่งหาดทราย ทะเล ภูเขา น้ำตก และอุทยานแห่งชาติ ซึ่งยังเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ หลายแห่ง

6.4.4 สัตว์น้ำทะเล มีชายฝั่งทะเลยาว 156 กิโลเมตรซึ่งตลอดแนวชายฝั่ง มีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งจับสัตว์น้ำที่สำคัญ ทำรายได้ให้กับจังหวัดปีละหลายล้านบาท

6.4 สภาพทางสังคม

6.4.1 การศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนรวม 672 แห่ง และมีสถาบันอื่นๆเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล ได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยการอาชีพไชยา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาล โรงเรียนตำรวจภูธร และ การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นต้น

6.5.2 เป็นเมืองศูนย์กลางการ เป็นศูนย์กลางการบริหารงานของภาครัฐและเอกชน มีหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ทั้งระดับจังหวัด เขต ภาค เกือบ 200 หน่วยงาน

6.5.3 การสาธารณสุข มีโรงพยาบาลของรัฐทุกอำเภอ สำหรับโรงพยาบาลอำเภอเมือง คือ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี เป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ซึ่งจัดเป็นโรงพยาบาลศูนย์ นอกจากนี้ ยังมีโรงพยาบาลเอกชนด้วย รวมทั้งมีสถานอนามัยทั่วทุกตำบลและหมู่บ้าน

6.6 สภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

ในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี มีภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ระดับ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1. 2547 : 1 ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต2. 2547 : 1 ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต3. 2547 : 1)

6.6.1ระดับก่อนประถมศึกษา บริหารและจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กกลุ่มอายุ 4-5 ปี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อเด็กวัยดังกล่าวได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และ

สติปัญญาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความพร้อม ในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

6.6.2 ระดับประถมศึกษา บริหารและจัดการศึกษาสำหรับเด็กในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 7 ถึงย่างเข้าปีที่ 16 ได้รับการศึกษาภาคบังคับจนจบหลักสูตร มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายหลักสูตรสามารถเรียนต่อหรือประกอบอาชีพได้

6.6.3 ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น บริหารและจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้ความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถ ในการประกอบการทำงานและอาชีพ

2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย บริหารและจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัด และ ความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็น การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้จังหวัด สุราษฎร์ธานีมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 เขต เพื่อทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา. 2546 : 26) ดังนี้

เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอดอนสัก อำเภอเกาะสมุย และอำเภอเกาะพะงันจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีสถานที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ที่อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี มีสถานศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 153 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 300 คน) จำนวน 108 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ (นักเรียนเกินกว่า 300คนขึ้นไป) จำนวน 45 แห่ง มีนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 6,064 คน นักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 23,332 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 21,763 คน รวมมีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 51,159 คน มีครู จำนวน

2,371 คน คิดอัตราส่วนครู ต่อนักเรียนเป็น 1 : 22 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. 2547 : 1-9)

เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่อำเภอพุนพิน อำเภอคีรีรัฐนิคม อำเภอไชยา อำเภอกาบัง อำเภอท่าชนะ อำเภอบ้านตาขุน อำเภอพนม และ กิ่งอำเภอวิภาวดีจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีสถานที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อยู่ที่อำเภอพุนพิน มีสถานศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 240 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 300 คน)

จำนวน 176 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ (นักเรียนเกินกว่า 300คนขึ้นไป) จำนวน 64 แห่ง มีนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 9,592 คน นักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 32,703 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 16,866 คน รวมมีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 59,161 คน มีครู จำนวน 2,875 คน คิดอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเป็น 1 : 21คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. 2547 : 1-5)

เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่อำเภอเวียงสระ อำเภอบ้านนาสาร อำเภอพระแสง อำเภอเคียนซา อำเภอบ้านนาเดิม และอำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีสถานที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ที่อำเภอเวียงสระ มีสถานศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 202 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 300 คน) จำนวน 158 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ (นักเรียนเกินกว่า 300คนขึ้นไป) จำนวน 44 แห่ง มีนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 9,144 คน นักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 30,756 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 15,678 คน รวมมีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 55,578 คน มีครู จำนวน 2,312 คน คิดอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเป็น 1 : 24 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. 2547 : 1-8)

6.7 ปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1, 2 และ 3 ดังนี้

จากสรุปผล การประชุมสัมมนาปัญหาการจัดการศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ เมื่อวันที่ 24-25 เมษายน พ.ศ 2545 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2545 : 13-16) และ สรุปผลการตรวจราชการการเข้าสู่โครงสร้างเขตพื้นที่การศึกษาในเขตตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ เขต 11 ประกอบด้วย เขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต เขตพื้นที่การศึกษาพังงา เขตพื้นที่การศึกษากระบี่ เขตพื้นที่การศึกษาระนอง เขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1, 2, 3 และ 4 เขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 1 และ 2 และเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ระหว่างวันที่ 14-15 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 และ ระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม-1 สิงหาคม พ.ศ. 2546 (อารีรัตน์ วัฒนสิน. 2546 : 1-5 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . 2546ก : 1-8 ; สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2546 : 2-10 ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. 2547 : 8-15 ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. 2547 : 14-20) ;

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. 2547 : 12-17) ได้สรุปสภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหารและการจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีจำแนกได้ 4 ด้าน ดังนี้

6.7.1 ปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

ปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า

ก. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีกลุ่มประสบการณ์ที่มีปัญหาซึ่งมีผลการเรียนอยู่ในระดับ 0 (ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด) มากเป็นอันดับ 1 คือ คณิตศาสตร์ รองลงมาคือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ตามลำดับ

ข. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีกลุ่มประสบการณ์ที่มีปัญหาซึ่งมีผลการเรียนอยู่ในระดับ 0 (ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด) มากเป็นอันดับ 1 คือ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ตามลำดับ

ค. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีกลุ่มประสบการณ์ที่มีปัญหาซึ่งมีผลการเรียนอยู่ในระดับ 0 (ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด) มากเป็นอันดับ 1 คือ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

2) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ พบว่า

ในการประเมินคุณภาพการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2545 โดยใช้แบบทดสอบของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายวิชาที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ และ ต้องปรับปรุงมากที่สุด ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และ

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และรายวิชาความถนัดทางการเรียน ด้านความสามารถทางภาษา ด้านความสามารถทางการคิดคำนวณ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3) อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียน พบว่า ในปีการศึกษา 2545 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีนักเรียนซ้ำชั้นสูงถึง 3,310 คน คิดเป็นร้อยละ 4.22 ของนักเรียนทั้งหมด (98,397 คน) โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนซ้ำชั้นมากที่สุด จำนวน 1,979 คน คิดเป็นร้อยละ 17.11 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด (11,560 คน)

4) ด้านสุขภาพอนามัย

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาของนักเรียน ปีการศึกษา 2545 พบว่า นักเรียนทุกระดับมีน้ำหนัก และ ส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 2,547 คน น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 3,817 คน ส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 15,492 คน ซึ่งในภาพรวมนักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการ จำนวน 21,856 คน คิดเป็นร้อยละ 27.87 จากนักเรียนทั้งหมด 78,397 คน

5) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า นักเรียนมีความอ่อนด้อยทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ขาดระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ไม่มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่เคารพกฎระเบียบของโรงเรียน ขาดทักษะในการที่จะเรียนรู้และทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่า กระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียน หลักสูตร การวัดและประเมินผล การประเมินและการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การนิเทศติดตามผล การขาดแคลนอัตรากำลังครู ส่งผลให้การบริหารและจัดการด้านวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร

6.7.2. ปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาด้านบริหารงานบุคคล

นอกจากปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการแล้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ยังประสบปัญหาด้านบุคลากรกล่าวคือ

1) ครูขาดแคลน ขาดขวัญกำลังใจ ส่งผลร้ายแรงต่อคุณภาพนักเรียน ปี 2547 (1 เมษายน 2547) มีครูสมัครใจลาออกก่อนเกษียณกำหนด 782 คน เมื่อรวมกับที่ขาดแคลนอยู่ 1,365 อัตรา รวมเป็นขาดแคลนอัตรากำลังครูสูงถึง 2,147 คน ภาระงานครูมีมากเกินไป นักเรียนในสภาพที่ขาดแคลนครูผู้สอน จำเป็นต้องยุบห้องเรียนบางห้องแล้วนำมาเรียนรวมกัน นักเรียนก็จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเกินกว่ามาตรฐานที่จะพึงมีได้ในแต่ละห้อง การเรียนการสอนจะให้เกิดประสิทธิภาพคงไม่ได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงออกมาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เพราะนักเรียนมีมากเกินไป ย่อมขาดสมาธิ การดูแลเอาใจใส่ของครูย่อมลดน้อยลง

2) ภาระงานครูมีมากเกินไป เพราะครูนอกจากจะทำหน้าที่สอนโดยตรงแล้ว ครูยังทำหน้าที่ธุรการ งานสารบรรณ งานการเงินพัสดุ งานประกันคุณภาพ งานจิตอาสา ในโรงเรียน งานคำสั่งของหน่วยเหนือเพื่อสนองงานนโยบาย และงานของหน่วยงานอื่น ที่ขอความร่วมมือตลอดเวลา จนดูเหมือนว่าเวลาเพื่องานสอนมีน้อยกว่างานอื่น ๆ ซึ่งให้เห็นว่า การมีเวลาไม่เพียงพอเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุด เพราะการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาต้องการเวลาจากทุกฝ่าย ทำให้ครูมีความเบื่อหน่ายที่ต้องสละเวลาเพิ่มมากขึ้น

3) ครูยังใช้การสอนแบบเดิมๆ ครูไม่ได้รับการพัฒนา งบประมาณในการอบรม เวลาและวิธีในการอบรมไม่สอดคล้อง แม้ครูจะเฝ้าพัฒนาคุณภาพตนเอง เช่น ศึกษาต่อก็ต้องรับภาระด้านค่าใช้จ่ายทั้งหมด และใช้เวลานอกราชการ หากใช้เวลาราชการก็จะได้ขึ้นเงินเดือน อย่างน้อย 1-2 ปี เรียนจบแล้วมีรางวัล หรือการให้ขวัญกำลังใจแต่อย่างใด

4) ความไม่สอดคล้องระหว่างอำนาจที่ต้องการกับอำนาจที่เคยได้รับ ครูต้องตัดสินใจในเรื่องที่ตนเองไม่สนใจ หรือไม่มีความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ครูต้องการร่วมตัดสินใจ ในเรื่องทางวิชาการ แต่หน่วยบริหารมักจะไม่ค่อยยอมมอบอำนาจนี้ให้สถานศึกษา

6.7.3. ปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ

ปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับน้อยทำให้ได้วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ไม่เพียงพอตรงกับความต้องการ บางรายการราคา

สูงกว่าราคากลางมากทำให้ไม่สามารถจัดซื้อจัดจ้างได้ การโอนเงินประจำงวดล่าช้า งบประมาณค่าที่ดินสิ่งก่อสร้างและครุภัณฑ์การจัดสรรได้รับจัดสรรมาเป็นรายย่อยบางรายการไม่ตรงกับความต้องการจำเป็นทำให้ไม่คล่องตัวในการบริหารงบประมาณ งบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซม

อุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีน้อยไม่เพียงพอ งบประมาณโครงการอาหารเสริม (นม) สถานศึกษาได้รับล่าช้าและเกิดการสูญเสีย (กรณีนมพาสเจอร์ไรต์) สถานศึกษาอยู่ในสภาพขาดแคลนอัตรากำลังครู ไม่มีเวลาปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุ ขาดความรู้ ด้านระเบียบและการปฏิบัติในทางการเงินและพัสดุทำให้เกิดความผิดพลาดในการบริหารงานการเงินและพัสดุ ระบบบัญชี มีความเหลื่อมล้ำกันอยู่ระหว่างสถานศึกษาในเมืองกับชนบท และสถานศึกษามีความขาดแคลนอาคารเรียน อาคารประกอบ งบประมาณค่าซ่อมแซมมีน้อย ไม่สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนห้องเรียนได้ การบริหารโครงการสถานศึกษามักจะโหมทำหลายโครงการ และ เร่งเปลี่ยนวิธีทำงานอย่างมากมาเพียงในระยะเวลา 1-2 ปี ซึ่งความเป็นจริงแล้วควรใช้เวลา และทำอย่างเป็นระบบ และค่อยเป็นค่อยไป

6.7.4.ปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาด้านการบริหารทั่วไป

ปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ส่วนกลางจะเป็นผู้สั่งการมายังสถานศึกษาในลักษณะ Top-down ซึ่งผู้ปฏิบัติมีหน้าที่ปฏิบัติตามไม่มีโอกาสเสนอแนะและตัดสินใจเอง สถานศึกษาถูกเรียกร้องให้นำโครงการหลายๆโครงการไปปฏิบัติ ในขณะที่ยังทำงานภายใต้อุปสรรคนานาประการ ที่เกิดขึ้นจากข้อบังคับ กฎเกณฑ์ต่างๆทั้ง จากรัฐบาล กระทรวง จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทจัดการศึกษาระดับสถานศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจาก

1) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 2) ขาดทักษะเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม 3) ขาดการทำความเข้าใจในบทบาทของตนเอง ประชากรที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อพยพมาจากต่างจังหวัดและมีการโยกย้ายของคนต่างถิ่นเข้ามามาก มีความหลากหลาย ขาดระเบียบวินัย มุ่งแต่รายได้ทางเศรษฐกิจ มีวัฒนธรรมหลากหลาย เป็นบ่อเกิดอาชญากรรม และสภาพแวดล้อมเป็นพิษได้ เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า มีการใช้แรงงานเด็กในเขตท่องเที่ยว แหล่งบันเทิงและสถานเริงรมย์ ขาดเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา มีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างอิสระ การคมนาคม ไม่สะดวก ทำให้การติดต่อ สื่อสารและการประสานงานในบางพื้นที่มีปัญหาและอุปสรรค และการไม่กระจายอำนาจการตัดสินใจให้สถานศึกษาอย่างแท้จริง รวมทั้งไม่สนับสนุนทรัพยากรต่างๆอย่างเพียงพอ

7.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งในประเทศ
และต่างประเทศ พอสรุปได้ ดังนี้

7.1 งานวิจัยต่างประเทศ

โรเบิร์ตสัน (Robertson. 1976 : 3456 – A) ศึกษาความต้องการในการอบรมประจำการของผู้บริหารงานวิชาการแห่งเมืองออนทARIO ประเทศแคนาดา โดยศึกษาจากผู้บริหารด้านวิชาการของวิทยาลัยชุมชน 21 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในเรื่องนิเทศการสอน การจัดโปรแกรมการเรียน การประเมินผลการบริหารบุคคลด้านวิชาการ การฝึกทักษะพิเศษประจำตัวบุคคลในด้านอื่นๆ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังได้เสนอความคิดเห็นว่า การฝึกอบรมระหว่างประจำการเป็นงานที่ต้องดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง และควรเป็นโครงการ ที่ยืดหยุ่นได้

แมททอกซ์ (Mattox. 1978 : 6061–A) ศึกษาความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการที่อยู่ในระดับมากคือความต้องการที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผล ตลอดจนปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร

สลีเกอร์ และคนอื่นๆ (ภาณุวัฒน์ ภัคติวงศ์. 2540 : 38 ; อ้างอิงจาก Sleege and others. 1983) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่าการกระจายอำนาจให้โรงเรียนทำให้โรงเรียนได้มีโอกาสกำหนดนโยบายด้านวิชาการ ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพทางวิชาการสูงขึ้น

ไรเอซ (ภาณุวัฒน์ ภัคติวงศ์. 2540 : 37; อ้างอิงจาก Riaz. 1992) ศึกษาผลของการนำการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปใช้ในปากีสถาน พบว่ารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของปากีสถานนั้น การปฏิบัติงานจะต้องกระจายอำนาจในแนวตั้ง ระหว่างระดับบนและระดับล่างกับการกระจายอำนาจในแนวนอนระหว่างนักวางแผน นักบริหาร ครู และชุมชนโดยกระจายอำนาจในด้านต่างๆ ได้แก่ หลักสูตร และงบประมาณ

สมิท และ โฮลเวย์ (Smith & Holdaway. 1995 : บทคัดย่อ) ศึกษาข้อจำกัดที่มีผลโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ข้อจำกัดโดยรวมที่พบมากที่สุด ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ เวลาในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนที่มีปัญหา สิ่งอำนวยความสะดวกไม่พร้อม การได้รับสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงาน มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพของโรงเรียนด้วย

อิสาเบล (กานดา ตันตพพันธ์. 2545 : 63; อ้างอิงจาก Isabel. 1996 : 358) ศึกษาการกระจายอำนาจการศึกษาในโคลัมเบีย จากมุมมองในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน : การเรียนรู้ภายในบริบทของการปฏิบัติ พบว่า ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การมีส่วนร่วม นวัตกรรม การแก้ปัญหาและการตรวจสอบจากชุมชนทำให้การกระจายอำนาจทางการศึกษา เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

นสาลิวา (กานดา ตันตพพันธ์. 2545 : 63; อ้างอิงจาก Nsaliwa. 1996 : 375) ศึกษาการกระจายอำนาจการตัดสินใจทางการศึกษาในมาลาวี พบว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษา

ต้องมีการมอบอำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานแก่บุคคลที่มีความรับผิดชอบ และ มีการเพิ่มอำนาจในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาปัญหาของการกระจายอำนาจทางการศึกษา ได้แก่ กระทรวงขาดการเตรียมความพร้อม ทรัพยากรขาดแคลน การขาดความร่วมมือจาก ผู้บริหาร อาวุโส แรงจูงใจไม่เพียงพอ และการต่อต้านการมอบอำนาจ

นีย (Nye. 1996 : 4371) ศึกษาขนาดของโรงเรียนกับประเภห้องเรียน จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มลรัฐเทนเนสซี พบว่า ขนาดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยประเภห้องเรียนขนาดเล็กจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าประเภห้องเรียน ขนาดใหญ่ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการอ่านของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับประเภห้องเรียนขนาดเล็กมากที่สุด

แม็คคี (McKee. 1997 : 5126) ศึกษาขนาดของโรงเรียนระดับประถมศึกษากับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 5 ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของโรงเรียนมีผลต่อระดับจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผิวดำในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่านักเรียนผิวดำที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

พราย; เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และสมจิต เลิศไพฑูรย์ (1999 : 2-5 , 8-10) ศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของไทย พบว่า

1) ในด้านโครงสร้างอำนาจทางการตัดสินใจในระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษามีอยู่ในระดับต่ำ ขาดความคล่องตัว ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของบุคลากร และผู้เรียนในพื้นที่

2) ในด้านผู้บริหารการศึกษา อำนาจการตัดสินใจสูงสุดอยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง โดยเฉพาะหัวหน้าหน่วยราชการระดับกรม ซึ่งต้องใช้เวลาในการบริหารงานภารกิจประจำวันค่อนข้างมาก ทำให้ขาดโอกาสแสดงความเป็นผู้นำทางการศึกษา ในการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายระดับชาติ เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารในระดับจังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา จะเป็นผู้ปฏิบัติตามการตัดสินใจจากกรุงเทพมหานครเป็นหลัก และมีอำนาจเฉพาะที่กฎหมายและระเบียบกำหนด

3) ในด้านการบริหารการคลังและงบประมาณ พบว่า แม้สถานศึกษาจะเป็นหน่วยจัดทำงบประมาณแต่การกลั่นกรองในแต่ละระดับ และอำนาจการตัดสินใจที่รวมศูนย์ภายใต้ระบบการจัดทำงบประมาณแบบจำแนกรายการ ทำให้การจัดสรรงบประมาณ และการใช้ทรัพยากรมีความล่าช้าไม่ตรงต่อความต้องการของหน่วยปฏิบัติในท้องถิ่น

4) ในด้านการบริหารบุคลากรทางการศึกษา พบว่า มีการกระจุกตัวของผู้บริหารที่หน้าทีในหน่วยงานทางการศึกษาในทุกระดับ

5) ในด้านการบริหารหลักสูตร พบว่า สัดส่วนของหลักสูตรระดับชาติและระดับท้องถิ่น ยังไม่มีความสมดุล โรงเรียนนิยมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นภายในกรอบที่กำหนด

โดยหน่วยราชการส่วนกลาง มากกว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สะท้อนภาพที่แท้จริงของชุมชน และท้องถิ่น

6) ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาโดยท้องถิ่นนั้น รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมยังคงเน้นการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนมากกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาวิชาการ

7) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยนั้น การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา จะต้องตั้งอยู่บนสภาพการณ์ที่การเมืองเป็นระบบเปิด ส่งเสริมให้ทุกส่วนของประเทศไทยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและตรวจสอบการดำเนินงานด้านการศึกษา ประกอบกับการมีระบบเศรษฐกิจที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7.2 งานวิจัยในประเทศ

สุทัศน์ ขอบคำ (2540 : 166 – 168) ศึกษารูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า

1) อำนาจหน้าที่จัดการศึกษาตามกฎหมายของกระทรวงศึกษาธิการควรกระจายลงไปยังองค์กรทางการศึกษาระดับจังหวัด

2) จุดมุ่งหมายของการกระจายอำนาจ คือ การให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการจัดการศึกษาตอบสนองผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา การจัดการศึกษายืดหยุ่นได้ การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพและรวดเร็ว มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3) หลักการกระจายอำนาจ คือการกระจายงาน ทรัพยากรและอำนาจการตัดสินใจเป็นการบริหารโดยองค์กรบุคคล ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหลายฝ่าย

4) โครงสร้างของอำนาจหน้าที่ที่กระจาย คือ กระจายงาน ทรัพยากร และการตัดสินใจให้องค์กรทางการศึกษาระดับจังหวัด

5) วิธีการกระจายอำนาจ โดยจัดให้มีการจัดตั้งองค์กรทางการศึกษา โดยพระราชบัญญัติหรือกฎหมายในระดับจังหวัด และบริหารงานโดยคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้แทน ภาครัฐ เอกชน และประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม

6) ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจทางการศึกษา คือ การบริหารงานจังหวัดมีความคล่องตัว การจัดการศึกษาตอบสนองผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษามากขึ้น มีการประสานงานทางการศึกษาทั่วถึง เป็นธรรม และคุณภาพทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคนอื่นๆ (2541 : I - iii) ศึกษาการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1) การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาการเรียน การสอน การกระจายอำนาจทางการศึกษาจึงเป็นวิธีการไปสู่เป้าหมายที่สำคัญ คือคุณภาพ ของการศึกษา

2) ทุกองค์กรจะต้องบริหารงานทั้งแบบรวมอำนาจและกระจายอำนาจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การวิเคราะห์สถานการณ์ และพิจารณาภารกิจใดควรบริหารแบบรวมอำนาจและภารกิจใด ควรบริหารแบบกระจายอำนาจ

3) ความสำเร็จของการกระจายอำนาจทางการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ บริบท ทางวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ การสนับสนุนทางการเมืองที่ส่งเสริม และสนับสนุน การกระจายอำนาจ การวางแผนและการจัดการที่ดี การตระหนักของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีอำนาจใน การตัดสินใจควรมีความรู้ความเข้าใจในภารกิจ และอยู่ใกล้กับภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้มากที่สุด และมีความเชื่อว่า ผู้รับมอบอำนาจมีความสามารถในการตัดสินใจในภารกิจและอยู่ใกล้ภารกิจที่ จะต้องปฏิบัติให้มากที่สุด มีวัตถุประสงค์ นโยบาย และ มาตรการที่ชัดเจนและต้องเพิ่มอำนาจ ให้แก่ท้องถิ่น

4) การนำการกระจายอำนาจไปสู่การปฏิบัติจะต้องทำเป็นระบบและทำอย่างค่อยเป็น ค่อยไปในทางการศึกษา

5) การกระจายอำนาจทางการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นการถ่ายโอน (Transfer) อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือของศูนย์รวมอำนาจไปสู่ส่วน ต่าง ๆ ขององค์กรหรือตามระดับชั้นขององค์การ โดยให้ทุกส่วนขององค์การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ

6) การกระจายอำนาจจะก่อให้เกิดความยืดหยุ่น (Flexibility) และสามารถตรวจสอบได้ (Accountability)

7) การกระจายอำนาจทางการศึกษาของไทย มีข้อจำกัดบางประการที่เกิดจาก พระราชบัญญัติและระเบียบบางฉบับที่ไม่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ การบริหารงาน บริหารคน บริหารเงิน และบริหารวัสดุอุปกรณ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 70-73) ศึกษาพฤติ กรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษา พบว่า

1) อายุราชการ พบว่า กลุ่มที่มีอายุราชการไม่เกิน 20 ปี มีความเชื่อมั่นในตัวเอง นิสัยในการทำงานและความเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุราชการมากกว่า 20 ปี

2) ระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสามารถในการ บริหารต่างกัน โดยผู้ที่จบปริญญาเอกได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้จบปริญญาโทและปริญญาตรี

3) ประสบการณ์ในการบริหาร พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นนักบริหารที่ดีมากกว่า

ประยูร ศรีประสาธน์ และคนอื่นๆ (2543 : 51-52) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาในประเทศไทยและรวบรวมความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ผลการศึกษา พบว่า

1) ผู้บริหารการศึกษาในส่วนกลาง ส่วนใหญ่มีความประสงค์ที่จะกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษาไปสู่ภูมิภาคจนกระทั่งถึงระดับปฏิบัติมากที่สุด ทั้งในการบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง การพัสดุ และงานวิชาการ แต่ขณะนี้การกระจายอำนาจยังอยู่ในรูปของการมอบอำนาจ รวมทั้งยังอยู่ในกรอบหลักเกณฑ์ของระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

2) รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร ที่ผู้บริหารเห็นว่าควรจะเป็น คือ รูปขององค์คณะบุคคล รูปของคณะกรรมการ หรือสภาการศึกษา เช่นเดียวกันกับผู้บริหารส่วนกลาง

3) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาคเห็นว่า การบริหารการศึกษาของไทยจะประสบผลสำเร็จเพิ่มมากยิ่งขึ้น ควรมีการกระจายอำนาจทางการบริหารให้มากกว่าการมอบอำนาจการบริหารที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะจะทำให้การบริหารงานการศึกษาได้รวดเร็วทันการ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น นอกจากนั้นจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นด้วย

บังอร ศรีสุทธิกุล (2544 : 109-112) ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำและการรับรู้ด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า

1) การรับรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารมีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริหารในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการบริหารโรงเรียน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนมากน้อยเพพพพเพียงใดขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของผู้บริหาร

2) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำที่รอบรู้ ทันสมัย ให้การสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรทุกคนให้มีความรู้ และเกิดทักษะในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการปฏิบัติงาน

3) การรับรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารเกิดจากการศึกษาหาความรู้ และการเข้ารับการอบรมด้วยตนเอง หรือจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ โดยนำมาใช้ในงานด้านวิชาการ มากที่สุด

เสนห์ เหล่าเสนา (2544 : 98-104) ศึกษาความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า

1) ความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ในด้านมีความมุ่งมั่นต่อการทำงาน การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้และสร้างผลงานทางวิชาการ มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน

2) ความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณด้านพฤติกรรม การปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก ในด้านไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิควรจากศิษย์ หรือจากโรงเรียน การพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพ วิชาชีพให้ทันต่อความก้าวหน้า และร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มความสามารถ

3) ความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับมาก ในด้านการให้บริการอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์แก่ชุมชน โรงเรียน และชุมชนร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4) ความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณด้านบรรยากาศองค์การอยู่ในระดับมาก ในด้านครูทำงานร่วมกันในบรรยากาศที่สร้างสรรค์ ชุมชนยอมรับและศรัทธาโรงเรียน

5) ปัญหาและอุปสรรค

5.1 การจัดสรรงบประมาณเกิดความไม่เป็นธรรม โรงเรียนที่มีชื่อเสียงจะได้รับงบประมาณมาก แต่ขณะเดียวกันโรงเรียนที่มีปัญหาจะได้รับงบประมาณน้อย

5.2 โรงเรียนในเขตกันดาร หรือเขตยากจนจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านการเงิน ความรู้ ความคิด และประสบการณ์

5.3 บางโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนใจศึกษานโยบาย และแนวปฏิบัติการกระจายอำนาจ ไม่เห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจ

5.4 อำนาจการบริหารถูกผูกขาดหรือจำกัดไว้แต่คณะกรรมการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กานดา ตันตพันธ์ (2545 : 146) ศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่เพื่อการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษา พบว่า

1) งานด้านการเรียนการสอน มีปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนในการจัดการเรียนการสอน และควรมุ่งเน้นการใช้ชุมชนเป็นฐานจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และตรงกับความต้องการของชุมชน และมีการใช้ทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน

2) งานบริการทางวิชาการ มีปัญหาการขาดการตรวจสอบด้านคุณภาพของการให้บริการทางวิชาการควรกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพมีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและระบบการรายงานผล

3) งานควบคุมคุณภาพ มีปัญหาระบบการประเมินที่ไม่ยุติธรรมและการไม่เห็นความสำคัญในการควบคุมคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง ควรมีการตรวจสอบคุณภาพ

การศึกษาจากบุคคลภายนอกและผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการจัดการศึกษา จะทำให้มีการจัดการศึกษามีคุณภาพ

4) ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ

5) ควรพัฒนาอาจารย์และบุคลากรทุกระดับในองค์การให้พร้อมต่อการรองรับการกระจายอำนาจ

6) ส่วนกลางควรทำหน้าที่ด้านนโยบาย ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจในการบริหารจัดการอย่างอิสระในด้านงานบุคคล งบประมาณให้วิทยาลัย หรือ สถานศึกษา

พิชัย ทิพย์รักษ์ (2545 : 133-144) ศึกษาความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า

1) การบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป มีความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2) การบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป โรงเรียนขนาดเล็กมีความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

3) การบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป พบว่า ด้านวิชาการมีความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเฉพาะ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลและการประเมินผล

4) ปัญหาที่พบในแต่ละด้านที่ต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การบริหารงานบุคคล เกี่ยวกับ การดำเนินการทางวินัย การบริหารงบประมาณเกี่ยวกับ การดำเนินการจัดหารายได้ และผลประโยชน์จากราชพัสดุ และการบริหารทั่วไปเกี่ยวกับ การได้รับความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาจากสมาคมผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า หรือมูลนิธิต่างๆ

สุรศักดิ์ หนูพยนต์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ พบว่า โรงเรียนทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความพร้อมในระดับมาก ในงานวิชาการ การจัดทำงบประมาณ การบริหารทั่วไป งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานทะเบียนสถิติและรายงาน และงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการเปรียบเทียบความพร้อมในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป

พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง มีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กในทุกด้าน

ธีระ รุญเจริญ (2545 : 135-136) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทยโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินการตามการกระจายอำนาจการบริหารทั้ง 4 ด้านของในโรงเรียนคือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ผลการศึกษา พบว่า

1) โรงเรียนรับรู้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 แต่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการจริงจังมากนัก ส่วนใหญ่ดำเนินงานไปตามปกติ เพราะยังไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ แต่ยอมรับว่า การกระจายอำนาจเป็นสิ่งดี

2) ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนไม่น้อยหรืออาจจะเป็นส่วนใหญ่วางเวลาอยู่นอกโรงเรียนมีอยู่เป็นปกติ และความสนใจด้านวิชาการมีน้อยกว่าด้านอื่น ทั้งมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานขาดขวัญกำลังใจ

3) การใช้ครูอาจารย์ไปทำหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน มีค่อนข้างมาก ทำให้กระทบกระเทือนคุณภาพนักเรียน

4) ผลงานของโรงเรียนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนที่นักเรียนมีคุณภาพดีมักจะเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารในโรงเรียนสนใจงานวิชาการและอยู่ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบ ณ โรงเรียนมาก

5) การรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนควรได้รับการศึกษา ฝึกอบรมในเนื้อหาสาระและวิธีการต่าง ๆ ในระดับมาก

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคนอื่นๆ (2545 : บทสรุป.) ศึกษารูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผลการศึกษา พบว่า

1) การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาแต่เดิมใช้การฝึกอบรมเป็นหลัก ขาดความยืดหยุ่นและพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่จำนวนมากได้ไม่ครอบคลุมและทั่วถึง

2) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3) วิธีในการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือการพัฒนาตนเอง การวิจัยปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การจัดระบบพี่เลี้ยง (Mentor) และการศึกษาต่อ

4) กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา ได้แก่ ครูใหม่และครูประจำการ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สนับสนุนการศึกษา

5) รูปแบบเครือข่ายการพัฒนา ประกอบด้วย หน่วยงานที่กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน คือ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา(คุรุสภา) คณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา(ก.ค.ศ.) สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) หน่วยงานแม่ข่าย คือ ศูนย์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาแต่ละเขตพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาโดยดำเนินการเอง มอบให้ผู้อื่นทำ และส่งเสริมให้ผู้อื่นทำ หน่วยงานลูกข่าย เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือหลายทาง ได้แก่ ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารดีเด่น คณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ สถานศึกษาของรัฐบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิ สมาคม ชมรม บริษัท กลุ่มสนใจ เป็นต้น และหน่วยรับการ พัฒนา ได้แก่ บุคคล สถานศึกษา หรือหน่วยงานทางการศึกษาอื่น โดยเครือข่ายสามารถ เชื่อมโยงติดต่อกันได้ทั้งจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และตามแนวนอน โดยอาศัยทรัพยากร บริหารจัดการเครือข่าย ได้แก่ งบประมาณ วิชาการ บุคคล และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการ ประเมินเครือข่ายโดยประเมินตนเอง และผู้อื่นประเมิน

วิโรจน์ สารรัตนะ; และอัญชลี สารรัตนะ. (2545 : 49-53) ศึกษาปัจจัยทางการบริหาร กับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีระดับการ พัฒนาการต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ทั้งด้านการพัฒนาความมีประสิทธิภาพของ โรงเรียน การบริหารตนเองและการติดต่อสื่อสาร และการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

พิมลศักดิ์ พิงพันธ์. (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการพัฒนางานวิชาการของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในพื้นที่เขตการศึกษา 3 พบว่า ความต้องการพัฒนางานวิชาการของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มากที่สุดตามลำดับ คือ

- 1) การนิเทศภายในลักษณะเครือข่ายทางวิชาการรูปแบบกัลยาณมิตร
- 2) การจัดห้องสมุดโรงเรียนที่ทันสมัยมีระบบ Internet E-mail และกิจกรรมที่

หลากหลาย

- 3) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ
- 4) การจัดสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเพียงพอ
- 5) การส่งเสริมนักเรียนสู่ความเป็นเลิศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 6) การจัดทำเอกสารคู่มือและแนวปฏิบัติในการวัดผลประเมินผลของนักเรียน
- 7) การแนะแนวการศึกษาต้องมีครูหรือบุคลากรทางการศึกษารับผิดชอบโดยตรง
- 8) การประชุมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2545 : บทสรุป) ศึกษาผลการประเมินภายนอกโครงการ นำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในพื้นที่ 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดพิษณุโลก อำนาจเจริญ ชลบุรี เพชรบุรี และภูเก็ต เพื่อศึกษา ผลการ ดำเนินการตามภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย

การบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารวิชาการ ผลการศึกษา พบว่า ด้านบริบทของเขตพื้นที่ทำให้ความกลมกลืนในวัฒนธรรมประเพณีและความทั่วถึงในการติดต่อสื่อสารของประชากรในจังหวัดที่มีการแบ่งเขตพื้นที่เป็นเขตย่อยและมีความแตกต่างและอุปสรรคในการเดินทางติดต่อสื่อสารในจังหวัดที่จัดการศึกษาแบบรวมเขต ด้านผลการเตรียมการเขตพื้นที่และการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพทุกเขตพื้นที่ และด้านผลการปฏิบัติหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามภารกิจ 4 ด้านทุกเขตพื้นที่ และสถานศึกษาสามารถทำได้ดีในด้านการบริหารวิชาการ และ การบริหารทั่วไป รวมทั้งการพัฒนาคูณการ แต่มีปัญหาการบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณเหมือนกันทุกเขตพื้นที่และสถานศึกษา

สุขสันต์ สุขเจริญ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาคูณการในโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสกลนคร พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาคูณการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการจัดระดับสูงสุด ด้านการส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อ และการจัดระดับน้อยที่สุดด้านการปฐมนิเทศ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาคูณการไม่แตกต่างกัน

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2546 : 74-82) ศึกษาความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1) การลงทุนทางการศึกษามีสภาพแนวโน้มเพิ่มขึ้น โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองจะได้รับการลงทุนทางการศึกษามากกว่าโรงเรียนในเขตนอกเมือง

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาการติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 1 – 12 ของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตร จำนวน 158 โรงเรียน โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร จำนวน 1,632 โรงเรียน และโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2546 จำนวน 7,922 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 9,712 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตร โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร และโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2546 มีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และพบว่าผู้บริหารและครู

ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละสาระการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผลขาดความต่อเนื่องไม่ทั่วถึงและยังไม่เป็นระบบ นโยบายการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขาดความแน่นอน ไม่ชัดเจน ขาดแคลนสื่อเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลสารสนเทศ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูมีภาระงานอื่นมาก จึงมีระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรน้อย สถานศึกษาบางแห่งจัดทำหลักสูตรไม่ได้ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำและบริหารหลักสูตรและมีเวลาในการวางแผนน้อย

กิตติยวดี บุญซื่อ. (2546 : บทสรุป) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนา ครู ทั้งโรงเรียน จาก 61 จังหวัด ในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยครอบคลุมโรงเรียนทุกสังกัด 99 โรง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทและความรับผิดชอบที่สำคัญและยิ่งใหญ่ ถ้าผู้บริหารมีหัวใจของนักปฏิรูปและมุ่งมั่นพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความจริงใจ และมุ่งมั่น มีความรู้สึกที่เป็นมิตรที่มีความเมตตา เอื้ออาทร มีวิญญานของนักวิชาการที่เห็นการณ์ไกล และมีจิตสำนึกของความเป็นครู คือผู้ให้ อันจะส่งผลต่อการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (2546 : 47-55) ศึกษาความพร้อมของโรงเรียนในการเตรียมการเข้าสู่เขตพื้นที่การศึกษา (ศึกษาเฉพาะกรณีเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1) พบว่า ความพร้อมในการเตรียมการเข้าสู่เขตพื้นที่การศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ในด้านความพร้อมในการเตรียมการเข้าเขตพื้นที่การศึกษา ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุครุภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป มีความพร้อมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และการศึกษา ยัง พบว่า ผู้บริหาร ครู และกรรมการศึกษา ผู้นำชุมชน ยังไม่มีความชัดเจน ในเรื่องของเขตพื้นที่และบทบาทหน้าที่ของครู ผู้บริหาร ตลอดจนการดำเนินงานของเขตพื้นที่ให้ครูและชุมชนได้รับทราบ และขาดงบประมาณในการพัฒนาการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546 : บทคัดย่อ). ศึกษาการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2544 จำนวน 36 โรงเรียน จาก 12 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ ปัตตานี ชุมพร ตรัง สุพรรณบุรี ลพบุรี พิษณุโลก พะเยา หนองคาย อุบลราชธานี นครราชสีมา และปราจีนบุรี โดยคัดเลือกโรงเรียนจังหวัดละ 3 ขนาด ขนาดละ 1 โรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 800 คนขึ้นไป) ขนาดกลาง (มีนักเรียน 300-799 คน) และขนาดเล็ก (มีนักเรียนต่ำกว่า 300 คน) ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนทั้งสามขนาดปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันมากนัก โรงเรียนทั้งสามขนาดมีความพอใจมากที่สุดต่อผลที่เกิดขึ้นในเรื่องความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารเปลี่ยนยุทธวิธีในการบริหารจากตนเองเป็นศูนย์กลางมาเป็นวิธีการกระจายอำนาจและให้บุคลากรมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำงานมีระบบสร้างความพร้อมด้านอุปกรณ์ สื่อการ

เรียนการสอน และติดตามดูแลการใช้เวลาของครูมากขึ้น ประการสำคัญ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการดีขึ้น ครูมีการทำงานเป็นทีมและทำงานอย่างมีเป้าหมาย ทิศทาง และ มุ่งสัมฤทธิ์ผลในงานมากขึ้น ส่วนกิจกรรมหรือผลที่ยังไม่น่าพอใจ คือ การนิเทศที่ขาดความต่อเนื่อง ระบบสารสนเทศและทักษะการประเมินเชิงพัฒนา

โดยสรุปแล้ว การบริหารและการจัดการศึกษานั้น ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก หรือขนาดใหญ่ ภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและงานที่จะต้องปฏิบัติย่อมมีงานทุกอย่างที่เหมือนกันทั้งสิ้น โดยถือว่า งานวิชาการเป็นหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ส่วนงานอื่น ๆ นั้นถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมา และเป็นงานสนับสนุน มีผลการศึกษาค้นคว้าทั้งในประเทศและต่างประเทศชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ยึดถือเอางานวิชาการเป็นหลักในการบริหารและการจัดการศึกษา และมีความเป็นผู้นำทางวิชาการจะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ (Effective School) ตรงกันข้ามกับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่เห็นความสำคัญของงานวิชาการ อาจเป็นเพราะไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดทักษะและประสบการณ์ทางวิชาการ มองเห็นงานอื่นสำคัญกว่างานวิชาการ จึงไม่สามารถที่จะนำพา

สถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้

จากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี และสถานศึกษาในสังกัดยังมีปัญหาและอุปสรรคในหลายด้าน ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาการศึกษาทั้งกระบวนการให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศและสร้างคนที่พึงประสงค์ได้ในอนาคต ตามความมุ่งหมายและหลักการของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 ที่กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” นั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข : 5-6,20) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 จึงได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ การบริหารบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป ไปสู่สถานศึกษาโดยตรง ตลอดจนให้สถานศึกษาของรัฐเป็นนิติบุคคลมีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ก : 20,23-25 ; กระทรวงศึกษาธิการ.

2546ข : 5-6,20,27-28) รวมทั้งการกำหนดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรา 27 แห่ง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (2547: 14) ทั้งนี้ มีเหตุผลและข้อสนับสนุนที่นักบริหารและนักการศึกษารวมทั้งผลการวิจัย พบว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาโดยตรง เป็นการมอบอำนาจ แบ่งอำนาจ หรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่รับผิดชอบและการตัดสินใจให้สถานศึกษา บริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาให้เกิดความคล่องตัว มีอิสระ และดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว (จันทนา จันบรรจง. 2540 : บทคัดย่อ ; พิณสุตา สิริรังศรี. 2540 : บทคัดย่อ ; ศรีสว่าง เลี้ยงวาริน. 2541 : บทคัดย่อ ; สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545ก. : 5-6 ; ชีระ รุญเจริญ. 2546ข. : 95-96) เป็นการลดขั้นตอน ลดกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งการประสานงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น(เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ; และคนอื่น ๆ 2541 : 93-94) ช่วยลดปัญหาการรวมศูนย์อำนาจ และช่วยแก้ปัญหาการขาดเอกภาพ และประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา(มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา. 2544 : 28-29) เป็นรากฐานในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา (กมล สดุดประเสริฐ. 2544 : 171-172 ; สมชัย ฤชุพันธุ์. 2546 : 7-15) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ประหยัด คุ่มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถตรวจสอบได้ สร้างความสามารถในการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง (สรרך วรอินทร์ ; และทิพวัล คำคง. 2545 : 5-8 ; กานดา ตันตพันธ์. 2545 : 19-20 ; สุภัต สุขขาลาศัย. 2546 : 2-5) ซึ่งเงื่อนไขความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาใน 4 ด้าน ดังกล่าว ก็คือ ความเข้มแข็งและความเป็นอิสระของสถานศึกษา ความมีเอกภาพในเชิงนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา (นิตยา เงินประเสริฐศรี. 2545 : 124) รวมทั้งบริบททางวัฒนธรรม การสนับสนุนทางการเมือง การวางแผนและการจัดการ และความตระหนักของผู้เกี่ยวข้อง (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2540-2541 : 46) ตลอดจนสถานะของชุมชนที่เข้มแข็ง สถานะขององค์กรทั้งภายในและภายนอก ลักษณะของกิจกรรม เกื้อกูลสนับสนุนให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ(จรัส สุวรรณมาลา. 2541 : 14-17) ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยการแบ่งอำนาจ และมอบอำนาจให้ ผู้บริหารสถานศึกษาไปแล้ว 46 เรื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ค : 1-154) ซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าวมีข้อจำกัด คือ เมื่อมอบอำนาจไปแล้วผู้รับมอบอำนาจ ไม่สามารถมอบต่อไปได้อีก ทำให้เกิดการรวมอำนาจในระดับสถานศึกษาเกิดขึ้นอีก (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2540-2541 : 47) ซึ่งถือว่าการกระจาย

อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาโดยตรงเป็นเรื่องใหม่และจนถึงปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจที่ชัดเจนแต่อย่างใด ประกอบกับภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก

ที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 5) ซึ่งถือว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ ผลของการบริหารและการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารและการจัดการสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ; และคนอื่น ๆ. 2541 : I-iii ; รุ่ง แก้วแดง 2543 : 44 ; จันทราณี สงวนนาม. 2545 : 123 ; ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 135-136) ดังนั้น เพื่อเป็นการรับทราบสภาพการรับรู้ปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาใน 4 ด้าน จึงได้ศึกษาวิจัยเรื่องนี้ขึ้นเพื่อใช้เป็นสารสนเทศ ในการสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป รองรับการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) เป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีปัญญา และ มีความสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และ ตัวแปรที่วิจัยไว้ดังนี้

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ในปีการศึกษา 2547 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 595 คน (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา. 2547 : 26) จำแนกได้ ดังนี้

1.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 153 คน จำแนก เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 108 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 45 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. 2547 : 1-9)

1.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 240 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 176 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 64 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. 2547 : 1-5)

1.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 202 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 158 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 44 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. 2547 : 1-8)

1.2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 234 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 173 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 61 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา โดยเลือกแบบหลายขั้นตอนโดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา) จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 234 คน

1.2.2 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

- 1) เลือกกลุ่มตัวอย่างจากทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) แต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างอำเภอโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

3) จากอำเภอที่เลือกได้ แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของประชากรทั้ง สถานศึกษาขนาดเล็ก และ ขนาดใหญ่ แล้วเลือกผู้บริหารสถานศึกษาแบบเจาะจงสถานศึกษาละ 1 คน ดังนี้

ก. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน จำแนก เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 38 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 21 คน

ข. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 100 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 72 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 28 คน

ค. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 75 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 63 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 12 คน ปรากฏดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาด และสังกัดของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษา สุราษฎร์ธานี	อำเภอ/ กิ่ง อำเภอ	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง						หมายเหตุ
		ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
		ผู้บริหาร สถานศึกษา ขนาดเล็ก	ผู้บริหาร สถานศึกษา ขนาดใหญ่	รวม	ผู้บริหาร สถานศึกษา ขนาดเล็ก	ผู้บริหาร สถานศึกษา ขนาดใหญ่	รวม	
เขต 1	เมืองสุราษฎร์ธานี	21	16	37	14	11	25	
	กาญจนดิษฐ์	44	12	56	-	-	-	
	ดอนสัก	20	5	25	14	3	17	
	เกาะสมุย	15	10	25	10	7	17	
	เกาะพะงัน	8	2	10	-	-	-	
	รวม	108	45	153	38	21	59	
เขต 2	คีรีรัฐนิคม	26	6	32	-	-	-	
	ไชยา	26	9	35	18	6	24	
	ท่าฉาง	15	6	21	-	-	-	
	ท่าชนะ	26	9	35	18	6	24	
	บ้านตาขุน	12	3	15	-	-	-	
	พนม	17	7	24	-	-	-	
	พุนพิน	41	12	53	27	8	35	
	กิ่งอ.วิภาวดี	13	12	25	9	8	17	
	รวม	176	64	240	72	28	100	
เขต 3	พระแสง	32	11	43	-	-	-	
	บ้านนาสาร	40	7	47	27	5	32	
	เวียงสระ	38	8	46	26	5	31	
	ชัยบุรี	7	5	12	-	-	-	
	เคียนซา	27	10	37	-	-	-	
	บ้านนาเดิม	14	3	17	10	2	12	
	รวม	158	44	202	63	12	75	
	รวมทั้งสิ้น	442	153	595	173	61	234	

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และสังกัดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามภารกิจ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

- 5 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นอื่น ๆ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. เสนอเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และแก้ไข
4. เสนอเครื่องมือต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ซึ่งได้แก่ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) และนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1,2 และ 3 จำนวน 40 แห่ง จำแนกเป็น สถานศึกษาขนาดใหญ่ในเขตเทศบาล จำนวน 10 แห่ง สถานศึกษาขนาดใหญ่นอกเขตเทศบาล จำนวน 10 แห่ง สถานศึกษาขนาดเล็กในเขตเทศบาล จำนวน

6. ได้เครื่องมือวิจัยครบสมบูรณ์นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เขต 2 และเขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. นำสำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เขต 2 และเขต 3 โดยเสนอผ่านหัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและส่งแบบสอบถามให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูลกลับคืน
3. ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามกลับคืนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จากหัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา
4. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทั้งสิ้น 234 ฉบับได้รับคืนและถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 230 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.29 เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมจากคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นอื่นๆ ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และนำเสนอในงานวิจัย

4. การทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้ค่า Z (Z - test) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย
ข้อ 1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และ ค่า t (t - test)
ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อ 2

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยของช่วงระดับ
คะแนน (Class Interval) โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 -5.00 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 -4.49 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 -3.49 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 -2.49 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 -1.49 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้

การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)
2. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach 's alpha coefficient)
3. สถิติทดสอบ ได้แก่ ค่า Z (Z - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และ ค่า t (t - test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรค และ ข้อเสนอแนะ
แต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 จำนวน 230 คน เมื่อแจกแจงความถี่ และ ค่าร้อยละ สภาพทั่วไป ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว ได้ผลตามตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 จำนวน และ ค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา

สภาพทั่วไป	รวม	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการบริหาร		
ไม่เกิน 5 ปี	50	21.74
5- 10 ปี	80	34.78

ตาราง 2 (ต่อ)

	รวม	ร้อยละ
สภาพทั่วไป		
เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป	100	43.48
รวม	230	100.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	145	63.04
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	85	36.96
รวม	230	100.00
ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	169	73.48
ขนาดใหญ่	61	26.52
รวม	230	100.00
สถานที่ตั้งของสถานศึกษา		
ในเขตเมือง	117	50.87
นอกเขตเมือง	113	49.13
รวม	230	100.00
สังกัดของสถานศึกษา		
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1	55	23.91
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2	100	43.48
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3	75	32.61
รวม	230	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหาร เกินกว่า 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.48 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าคิดเป็นร้อยละ 63.04 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 73.48 สถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมือง คิดเป็นร้อยละ 50.87 และ สถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 คิดเป็นร้อยละ 43.48

ตอนที่ 2 ผลการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งได้ข้อมูลมาจากผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม และ รายด้าน ได้ผลตามตาราง 3 - 4 ดังนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 โดยรวม และรายด้าน

การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ	ระดับการรับรู้		
การบริหารและการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.30	0.38	มาก
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.21	0.33	มาก
ด้านการบริหารงบประมาณ	4.22	0.35	มาก
ด้านการบริหารทั่วไป	4.28	0.36	มาก
รวม	4.25	0.36	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) โดยมีการรับรู้ในด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.22$) และด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ

ตาราง 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 โดยรวม และ รายด้าน กับ การรับรู้ในระดับปานกลาง

การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	ระดับการรับรู้					
	n	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	Z	p
ด้านการบริหารวิชาการ	230	4.30	0.38	มาก	52.117***	0.000
ด้านการบริหารงานบุคคล	230	4.21	0.33	มาก	55.815***	0.000
ด้านการบริหารงบประมาณ	230	4.22	0.35	มาก	53.587***	0.000
ด้านการบริหารทั่วไป	230	4.28	0.36	มาก	53.802***	0.000
รวม	230	4.25	0.36	มาก	40.843***	0.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 4 แสดงว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 โดยรวม และรายด้าน กับ การรับรู้ในระดับปานกลาง (2.50 – 3.49) แสดงว่า การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 โดยรวม และ รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ มีการรับรู้สูงกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา ได้ผล ตามตาราง 5 -13 ดังนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร โดยรวม และรายด้าน

การรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา	ไม่เกิน 5 ปี			5-10 ปี			เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป		
	ระดับการรับรู้			ระดับการรับรู้			ระดับการรับรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.11	0.38	มาก	4.33	0.36	มาก	4.46	0.42	มาก
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.04	0.35	มาก	4.25	0.32	มาก	4.28	0.30	มาก
ด้านการบริหารงบประมาณ	4.04	0.36	มาก	4.27	0.33	มาก	4.29	0.31	มาก
ด้านการบริหารทั่วไป	4.03	0.40	มาก	4.31	0.33	มาก	4.41	0.29	มาก
รวม	4.05	0.35	มาก	4.27	0.33	มาก	4.34	0.33	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ,2 และ3 ที่มีประสบการณ์ในการบริหารเกินกว่า 10 ปี ขึ้นไป มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม และ รายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 5 –10 ปี ($\bar{X} = 4.27$) และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่เกิน 5 ปี ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

ตาราง 6 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3
จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร โดยรวม และ รายด้าน

การรับรู้ในการรับการ กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา	แหล่งความแปร ปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.984	1.992	13.019***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	34.837	0.153		
	รวม	229	38.821			
ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	2.022	1.011	10.009***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	23.020	0.101		
	รวม	229	25.042			
ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.247	1.123	10.495***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	24.363	0.110		
	รวม	229	26.610			
ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	2	4.899	2.450	22.272***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	24.918	0.107		
	รวม	229	29.817			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.863	1.431	15.554***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	20.956	0.092		
	รวม	229	23.819			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 6 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกัน มีการรับรู้ในการรับ
การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา โดยรวม และ รายด้านแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ได้ผลตาม
ตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร โดยรวม และ รายด้าน

การรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา	ประสบการณ์ ในการบริหาร	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 5 ปี	5-10 ปี	เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป
ด้านการบริหารงานวิชาการ	ไม่เกิน 5 ปี	4.11	-	-0.22*	-0.35*
	5 - 10 ปี	4.33	-	-	-0.12
	เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.46	-	-	-
ด้านการบริหารงานบุคคล	ไม่เกิน 5 ปี	4.04	-	-0.21*	-0.24*
	5 - 10 ปี	4.25	-	-	-0.03
	เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.28	-	-	-
ด้านการบริหารงบประมาณ	ไม่เกิน 5 ปี	4.04	-	-0.23*	-0.25*
	5 - 10 ปี	4.27	-	-	-0.21
	เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.29	-	-	-
ด้านการบริหารทั่วไป	ไม่เกิน 5 ปี	4.03	-	-0.28*	-0.38*
	5 - 10 ปี	4.31	-	-	-0.10
	เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.41	-	-	-
รวม	ไม่เกิน 5 ปี	4.05	-	-0.22*	-0.29*
	5 - 10 ปี	4.27	-	-	-0.27
	เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.34	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่เกิน 5 ปี มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม และ รายด้าน น้อยกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์ในการบริหารอยู่ระหว่าง 5 - 10 ปี และ เกินกว่า 10 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ตาราง 8 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ใน 4 ด้าน
จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม และรายด้าน

การรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา	ปริญญาตรีหรือต่ำ กว่า		ปริญญาโทหรือสูง กว่า		t	p
	n=145		n=85			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.25	0.38	4.48	0.43	4.149***	0.000
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.17	0.34	4.30	0.29	3.058**	0.003
ด้านการบริหารงบประมาณ	4.18	0.36	4.30	0.29	2.622**	0.009
ด้านการบริหารทั่วไป	4.21	0.38	4.41	0.28	4.399***	0.000
รวม	4.19	0.37	4.35	0.32	4.033***	0.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทและสูงกว่า มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านการบริหารงานวิชาการ และ ด้านการบริหารทั่วไปสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล และ การบริหารงบประมาณสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ใน 4 ด้าน
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวม และรายด้าน

การรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา	สถานศึกษาขนาดเล็ก		สถานศึกษาขนาดใหญ่		t	p
	n=169		n=61			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.28	0.38	4.49	0.45	-3.334**	0.001
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.20	0.35	4.28	0.27	-1.864	0.064
ด้านการบริหารงบประมาณ	4.21	0.36	4.28	0.26	-1.601	0.111
ด้านการบริหารทั่วไป	4.24	0.38	4.42	0.27	-3.859***	0.000
รวม	4.23	0.37	4.34	0.31	-3.160**	0.002

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการรับรู้ในการรับ
การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำรง
ตำแหน่งอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีการรับรู้ในด้านการ
บริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีการรับรู้ในด้านการบริหารงานทั่วไป
สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับการรับรู้ด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการ
บริหารงบประมาณไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3
ใน 4 ด้าน จำแนกตามสถานที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวม และรายด้าน

การรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา	สถานศึกษา ในเขตเมือง		สถานศึกษา นอกเขตเมือง		t	p
	n=117		n=113			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.46	0.41	4.21	0.38	4.713***	0.000
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.30	0.31	4.14	0.33	3.798***	0.000
ด้านการบริหารงบประมาณ	4.31	0.30	4.15	0.36	3.753***	0.000
ด้านการบริหารทั่วไป	4.41	0.29	4.16	0.38	5.478***	0.000
รวม	4.35	0.33	4.15	0.36	4.947***	0.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่ในเขตเมือง มีการรับรู้ในการรับการกระจาย
อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม และ รายด้านสูงกว่าจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มี
ที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่นอกเขตเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ
การบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ใน 4 ด้าน จำแนกตามสังกัดของสถานศึกษาโดยรวม และรายด้าน

การรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา	สุราษฎร์ธานี เขต 1			สุราษฎร์ธานี เขต 2			สุราษฎร์ธานี เขต 3		
	ระดับการรับรู้			ระดับการรับรู้			ระดับการรับรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.48	0.28	มาก	4.37	0.34	มาก	4.19	0.52	มาก
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.30	0.27	มาก	4.26	0.32	มาก	4.09	0.36	มาก
ด้านการบริหารงบประมาณ	4.32	0.26	มาก	4.29	0.33	มาก	4.09	0.37	มาก
ด้านการบริหารทั่วไป	4.41	0.24	มาก	4.32	0.34	มาก	4.16	0.43	มาก
รวม	4.35	0.26	มาก	4.29	0.33	มาก	4.12	0.42	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 1,2 และ 3 มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ($\bar{X} = 4.29$) และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

ตาราง 12 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3
ใน 4 ด้าน จำแนกตามสังกัดของสถานศึกษาโดยรวม และ รายด้าน

การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.885	1.442	9.126***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	35.936	0.158		
	รวม	229	38.821			
ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.667	0.833	8.087***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	23.376	0.103		
	รวม	229	25.043			
ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.203	1.101	10.194***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	24.407	0.108		
	รวม	229	26.610			
ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	2	2.018	1.009	8.270***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	27.798	0.122		
	รวม	229	29.816			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.038	1.019	10.614***	0.000
	ภายในกลุ่ม	227	21.782	0.096		
	รวม	229	23.820			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีสังกัดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวม และ รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ได้ผลตามตาราง 13 ดังนี้

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ใน 4 ด้าน จำแนกตามสังกัดของสถานศึกษาโดยรวม และรายด้าน

การรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา	สังกัด ของสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	สุราษฎร์ธานี เขต 1	สุราษฎร์ธานี เขต 2	สุราษฎร์ธานี เขต 3
ด้านการบริหารงานวิชาการ	สุราษฎร์ธานีเขต 1	4.48	-	-0.11	-0.29*
	สุราษฎร์ธานีเขต 2	4.37	-	-	-0.18*
	สุราษฎร์ธานีเขต 3	4.19	-	-	-
ด้านการบริหารงานบุคคล	สุราษฎร์ธานีเขต 1	4.30	-	-0.04	-0.21*
	สุราษฎร์ธานีเขต 2	4.26	-	-	-0.17*
	สุราษฎร์ธานีเขต 3	4.09	-	-	-
ด้านการบริหารงบประมาณ	สุราษฎร์ธานีเขต 1	4.32	-	-0.03	-.023*
	สุราษฎร์ธานีเขต 2	4.29	-	-	-.020*
	สุราษฎร์ธานีเขต 3	4.09	-	-	-
ด้านการบริหารทั่วไป	สุราษฎร์ธานีเขต 1	4.41	-	-0.09	-0.25*
	สุราษฎร์ธานีเขต 2	4.32	-	-	-0.16*
	สุราษฎร์ธานีเขต 3	4.16	-	-	-
รวม	สุราษฎร์ธานีเขต 1	4.35	-	-0.06	-.023*
	สุราษฎร์ธานีเขต 2	4.29	-	-	-0.17*
	สุราษฎร์ธานีเขต 3	4.12	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 และเขต 3 มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม และรายด้านน้อยกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในเขต 2 และ เขต 3 มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะนี้เป็นความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 86 คน (จากผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด 230 คน) คิดเป็นร้อยละ 37.39 ที่ได้ตอบแบบสอบถาม ปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป โดยการหาค่าความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ด้านการบริหารงานวิชาการมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ โดยเฉพาะในเรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นการลอกเลียน บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร และ โรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบ ทุกกลุ่มสาระ การจัดการเรียนรู้โดยครูที่มีคุณวุฒิ หรือความรู้ความสามารถไม่ตรงกับวิชาที่สอน หรือ มีไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลตามแนวทางที่กำหนด ในหลักสูตรและแบบพิมพ์ต่าง ๆ ในการวัดและประเมินผล ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และการนำผลการทำวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน สถานศึกษาขนาดเล็ก ขาดสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ ศึกษานิเทศก์มีน้อย ส่วนใหญ่มาจากระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่กว้างใหญ่มาก นิเทศการเรียนการสอนไม่ทั่วถึง

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา เช่น การสร้างความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรให้แก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครือข่ายวิชาการตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกันทางวิชาการ การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง การส่งเสริมการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาครูต้นแบบ ครูเครือข่าย ครูแกนนำ อย่างจริงจังต่อเนื่อง และ ศึกษานิเทศก์ควรเยี่ยมสถานศึกษา และนิเทศครูให้มากขึ้นอย่างน้อยเดือนละครั้ง ใช้การนิเทศทางไกล

2. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ด้านการบริหารงานบุคคล มีปัญหา และอุปสรรคอยู่หลายประการ อาทิ ครูไม่ครบตามกรอบอัตรากำลัง ครูขาดแคลนมาก ครูต้องทำงานหนัก ทั้งงานสอน และงานธุรการ การคัดเลือกบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย ปรับเปลี่ยน ตำแหน่งทำได้ล่าช้าโดยเฉพาะการย้ายข้ามเขตพื้นที่การศึกษา

สำหรับแนวทางแก้ไข และพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ควรเน้นการจัด อัตรากำลังครูให้ครบชั้น และตรงตามวิชาเอก มีการเกลี่ยบุคลากรให้สถานศึกษาที่ขาดแคลนครู การ พัฒนาครูต้นแบบ ครูเครือข่าย ครูแกนนำ อย่างต่อเนื่อง และการคัดเลือกครูควรให้สถานศึกษาสรร หาครูได้เองจะได้บรรจุครูที่มีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของสถานศึกษา

3. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงบประมาณ

ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่า งบประมาณค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ ที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา การอนุมัติ งบประมาณตามที่สถานศึกษาได้รับจัดสรรล่าช้า ไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง ระเบียบการเงินการคลัง บางเรื่อง ยุ่งยาก ลำสมัย ระบบ GFMS ยังมีปัญหา ขาดการพัฒนาบุคลากรด้านการเงิน – พัสดุ ทำให้เป็นภาระงานแก่ครู และบุคลากรในสถานศึกษา การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้าง ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุอย่างเคร่งครัด และ การตรวจสอบภายใน เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การพัสดุ ในสถานศึกษายังไม่ทั่วถึง

ด้วยปัญหา และอุปสรรคดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและ พัฒนาว่า ต้องเพิ่มبودหนุนรายหัวให้มากขึ้น และเพิ่มงบดำเนินการให้สถานศึกษาขนาดเล็กที่อยู่ นอกเขตเมืองมากกว่าในเมือง เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ควรเร่งรัดจัดสรร งบประมาณด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้างสู่สถานศึกษาโดยตรง และให้สถานศึกษาดำเนินการ จัดซื้อ จัดจ้างเอง มีการติดตาม ตรวจสอบ การเงิน บัญชี พัสดุในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง และ ต่อเนื่อง และการพัฒนาครู บุคลากรด้านการเงิน บัญชี พัสดุในสถานศึกษา

4. ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป

ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่า การติดต่อประสานงานระหว่างสถานศึกษากับเขต พื้นที่การศึกษาไม่คล่องตัว ระยะทางในการเดินทางไกลมาก ทำให้การทำงานล่าช้า ขาด ประสิทธิภาพ และระบบการติดต่อสื่อสารในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การติดต่อด้วย ระบบ e – office ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากบางแห่งไม่มีคู่มือโทรศัพท์ในสถานศึกษา บุคลากรขาด ความรู้ความเข้าใจในระบบต่าง ๆ เช่น e – office , e- filling เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย

จากสภาพปัญหา และอุปสรรคดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ต้องปรับปรุง การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาใหม่ให้เล็กลง หรือให้มีเขตย่อยประสานงานระดับอำเภอ เพื่อดูแล ติดต่อ ประสานงานอย่างใกล้ชิด ควรพัฒนาระบบ e – office ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีเจ้าหน้าที่ธุรการ การเงิน พัสดุในสถานศึกษาโดยเฉพาะ และ ควรมีการประสานระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา กับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัด การศึกษา

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญ และประโยชน์ไว้ เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป รองรับการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่งผลต่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นผู้ที่พร้อมสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสรุปสาระสำคัญ และ ผลการวิจัยได้ ดังนี้

สังเขปวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป

2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไปโดยรวม และรายด้าน มีการรับรู้ในระดับปานกลาง

2. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา มีการรับรู้แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1,2 และ 3 ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 234 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 173 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 61 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ในการรับภาระกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และ การบริหารทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และ ความคิดเห็นอื่นๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดส่งเครื่องมือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1,2 และ 3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด และไปรับกลับคืนด้วยตนเอง ปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมา 230 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.29

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมจากคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล และ แปลผล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้ค่า Z (Z - test) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) และ การทดสอบค่า t

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยสรุปผลได้ ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการบริหาร เกินกว่า 10 ปี (ร้อยละ 43.48) มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 63.04) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก (ร้อยละ 73.48) สถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมือง (ร้อยละ 50.87) และสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (ร้อยละ 43.48)

2. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และ จัดการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี โดยรวม และรายด้าน อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$) โดยมีการรับรู้ในด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{x} = 4.30$) รองลงมา ด้าน การบริหารทั่วไป ($\bar{x} = 4.28$) ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x} = 4.22$) และด้านการบริหารงาน บุคคล ($\bar{x} = 4.21$) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และ การจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 โดยรวม และรายด้าน กับการรับรู้ในระดับปานกลาง (2.50 - 3.49) พบว่า การ รับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และ การจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 โดยรวม และ รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีการรับรู้สูงกว่าระดับปานกลางอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 ที่มีประสบการณ์ในการบริหารเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป มีการรับรู้ในการรับการกระจาย อำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$) รองลงมา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 5 – 10 ปี ($\bar{x} = 4.27$) และ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่เกิน 5 ปี ($\bar{x} = 4.05$) ตามลำดับ

5. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 ที่มีประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกัน มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 , 2 และ 3 ที่มีประสบการณ์ในการ

6. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทและสูงกว่า มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม สูงกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านการบริหารงานวิชาการ และการบริหารทั่วไป สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม สูงกว่าผู้บริหาร สถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีการรับรู้ด้านการบริหารงานวิชาการ สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีการรับรู้ด้านการบริหารทั่วไป สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับการรับรู้ด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ ไม่แตกต่างกัน

8. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่ในเขตเมือง มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม และ รายด้าน สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่นอกเขตเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

9. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ($\bar{X} = 4.29$) และ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

10. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีสังกัดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 และ เขต 3 มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวม และ รายด้านน้อยกว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

11. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า การบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ยังมีปัญหา อุปสรรค ใน 4 ด้าน ดังนี้

11.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร การวัดและการประเมินผล ตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด การทำวิจัยในชั้นเรียน และ ยังไม่มีความรู้ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการอย่างเพียงพอ และมีข้อจำกัดในการผลิต และ ใช้สื่อ เพื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะสื่อ ICT นอกจากนี้ ยังขาดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง สำหรับแนวทางในการแก้ไข และพัฒนานั้น ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า ควรจัดประชุม อบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ครูเพิ่มพูนความรู้ และทักษะ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล การใช้สื่อ และ ICT เพื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมการพัฒนาครูให้เป็นครูต้นแบบ ครูแกนนำ ครูเครือข่าย เพื่อที่จะได้นิเทศ ติดตามและจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

11.2 ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ สถานศึกษายังขาดแคลนครูผู้สอน ครูต้องทำงานหนักทั้งงานสอน และ งานธุรการ โอกาสที่จะได้รับการพัฒนาค่อนข้างจำกัด สำหรับแนวทางแก้ไข และพัฒนานั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็น ว่า ควรจัดอัตรากำลังครูให้ครบชั้น และ ตรงตามวิชาเอก และ ควรลดภาระงานครูที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีการพัฒนาครูต้นแบบ ครูแกนนำ ครูเครือข่าย อย่างต่อเนื่อง

11.3 ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และ สิ่งก่อสร้าง ค่าซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบไม่เพียงพอต่อความต้องการจำเป็น มีความล่าช้า ขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะเกี่ยวกับการเงิน - พัสดุ และ การตรวจสอบภายในยังไม่ทั่วถึง ต่อเนื่อง สำหรับการแก้ไข และ การพัฒนานั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็น ว่า ควรเพิ่มงบอุดหนุนรายหัวให้มากขึ้น โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่นอกเขตเมือง ควรได้รับการเพิ่มงบดำเนินการให้มากขึ้น และ ควรกระจายอำนาจให้สถานศึกษา ได้ดำเนินการจัดซื้อ/จ้างเอง ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการการเงิน - พัสดุ ตลอดจนมีการตรวจสอบภายในอย่างต่อเนื่อง ทั่วถึง

11.4 ด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ การประสานงานระหว่างสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษายังไม่คล่องตัว และ ล่าช้า ด้วยข้อจำกัด ระยะเวลาห่างไกล เขตพื้นที่ การศึกษากว้างใหญ่มาก ระบบการติดต่อสื่อสารในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจาก ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบต่างๆ เช่น e - office, e - filing รวมทั้ง เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย และสถานศึกษาบางแห่งไม่มีคู่มือโทรศัพท์ สำหรับแนวทาง

แก้ไข และ พัฒนานั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็น ว่า ควรแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาใหม่ ให้เล็กลง หรือ ให้มีเขตย่อยประสานงานระดับอำเภอ ควรมีเจ้าหน้าที่ธุรการ การเงิน และ พัสดุในสถานศึกษาโดยเฉพาะ รวมทั้งมีการพัฒนาระบบ e – office ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ การประสานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ระหว่างสถานศึกษา และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อภิปรายผล

การวิจัยการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี มีประเด็นที่นำมา อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1,2 และ 3 มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหารและ การ จัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหาร งบประมาณ และการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งให้เห็นถึงภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาจะ ประสบผลสำเร็จ ต้องอาศัยปัจจัยหลักหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยในระดับปฏิบัติ คือ สถานศึกษา ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งทรัพยากรที่ จำเป็น (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 4) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ความสำเร็จของการ บริหารและการจัดการสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ; และคนอื่นๆ. 2541 : 1-iii ; รุ่ง แก้วแดง. 2543 : 44 ; จันทราณี สงวนนาม. 2545 : 123 ; กิตติยวดี บุญชื่อ. 2546 : บทสรุป) ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2545ก : 5) ถือว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ และตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ. 26ข : 20) รวมทั้งการบริหารสถานศึกษาตามนโยบายและแนวโน้มต่อไปจะเป็นการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน (School – based – Management : SBM) (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ; และคนอื่นๆ. 2541 : 93 - 94) เพราะผลการศึกษาหรือ คุณภาพนักเรียนจะเกิดที่โรงเรียนเป็นหลัก ผู้บริหาร สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องรับรู้และดำเนินการตามการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัด

2. การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด สถานที่ตั้ง และ สังกัดของสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการบริหารพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่เกิน 5 ปี มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้าน 4 ด้านน้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารอยู่ระหว่าง 5 – 10 ปี และ เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ เมื่อพิจารณาการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเทียบตามระดับการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่ามีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวม สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านการบริหารงานวิชาการ และ ด้านการบริหารทั่วไปสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความสามารถในการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไปให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์มากกว่า มีแนวโน้มที่จะเป็นนักบริหารที่ดีมากกว่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 29 - 43) และการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกันมากขึ้นอยู่กับอายุ และ ประสบการณ์ ยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีอายุมากขึ้น ยิ่งมีโอกาสได้รับการฝึกฝน และพัฒนาทำให้เกิดทักษะหรือประสบการณ์มากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านประสบการณ์มามากย่อมมีมุมมองต่อ

สิ่งต่างๆรอบตัว มีวิจรณ์ญาณในการวิเคราะห์ได้ละเอียด สุขุม รอบคอบมากขึ้น ใช้เหตุผลคิดถึงความเป็นไปได้ คิดถึงใจเขาใจเรา และสังคมรอบข้างมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์มาก ย่อมมีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษามากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์มากกว่ามีช่วงเวลาแห่งประสบการณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์ และกลวิธีในการรับรู้ได้ชัดเจน และถูกต้องเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม สังคม และประเทศชาติมากขึ้น

ในการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ความร่วมมือและการแข่งขันเป็นสิ่งที่ควรตระหนัก ควรจะสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา และการแข่งขันระหว่างสถานศึกษา เป็นทั้งครูที่ดีที่ทำตัวเป็นแบบอย่าง ให้ความรู้ ความคิด และสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน มีความเป็นกัลยาณมิตร จึงจำเป็นต้องใฝ่รู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก ได้แก่ ครูใหม่ และครูประจำการ ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้สนับสนุนการศึกษา โดยใช้วิธีในการพัฒนาประกอบด้วย การฝึกอบรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ การพัฒนาตนเอง การวิจัยปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การจัดระบบพี่เลี้ยง และ การศึกษาต่อ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคนอื่น ๆ. 2545 : บทสรุป) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่าการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จ ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องได้รับการศึกษาฝึกอบรมในเนื้อหาสาระ และวิธีการต่าง ๆ (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 135 -136)

2.2 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ (นักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป) มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวม สูงกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 300 คน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีการรับรู้ด้านการบริหารงานวิชาการ สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีการรับรู้ด้านการบริหารทั่วไป สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับ การรับรู้ด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า ขนาดของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน สถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้งการบริหารตนเอง การติดต่อสื่อสาร และการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Nye. 1996 : 4371 ; McKey. 1997 : 5126 ; สุรศักดิ์ หนูพันธ์. 2545 : บทคัดย่อ ; วิโรจน์ สารรัตนะ ; และ อัญชลี สารรัตนะ. 2545 : 49 – 53 การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการรับรู้แตกต่างกัน มากน้อยขึ้นอยู่กับอายุ ประสบการณ์ในการบริหารดังกล่าวแล้ว ในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพพบว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ จะมีความพร้อมในด้านอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมทั้งห้องพิเศษ หรือห้องปฏิบัติการต่างๆ รวมทั้งโทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา และ สถานศึกษาขนาดใหญ่ส่วนมากตั้งอยู่ในเขตเมือง มีความสะดวก คล่องตัวในการติดต่อประสานงาน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความ

2.3 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัด

การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามสถานที่ตั้งของสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่ในเขตเมืองมีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้านสูงกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่นอกเขตเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 สอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาในเขตกันดาร หรือเขตยากจนจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดด้านการเงิน ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองจะได้รับการลงทุนทางการศึกษาเพิ่มขึ้น และ มากกว่าสถานศึกษานอกเขตเมือง (เสน่ห์ เหล่าเสนา. 2544 : 98 – 104 ; สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. 2546 : 74 – 82) การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการรับรู้แตกต่างกันมากน้อยขึ้นอยู่กับอายุ ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาดของสถานศึกษาแล้วนั้น ในด้านสถานที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในบริบทของเครือข่ายสถาบันทางการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน มีหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจทั้งระดับจังหวัด เขตภาค มีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ส่งผลต่อการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตเมืองมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในเขตนอกเมือง ซึ่งมีข้อจำกัดทั้งด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน เครือข่ายสถาบันทางการศึกษาหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร และการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษาในภาพรวมยังไม่คล่องตัว ลำช้า และขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ตั้งอยู่บนภูเขา ชายขอบ และในเกาะ เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า เกาะพลวย และเกาะนกเภา มีความห่างไกล กันดารส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตนอกเมืองมีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาได้น้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในเขตเมือง

2.4 เปรียบเทียบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจในการบริหาร และการจัด

การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามสังกัดของสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 และ เขต 3 มีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน น้อยกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 สอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบทของเขตพื้นที่การศึกษาทำให้ความกลมกลืนในวัฒนธรรมประเพณี และ ความทั่วถึงในการติดต่อสื่อสารของประชากรใน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

ผลการวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานสำหรับผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้แก่ 1) การพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้บริหารการศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้างานให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง เช่น กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา รวมทั้งกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง การบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ 2) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์คณะบุคคลคนอื่น ๆ ควรได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อเป็นกลไกการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสถานศึกษา 3) ควรพัฒนาองค์กรนักเรียนและส่งเสริมเครือข่ายผู้ปกครอง ชมรม สมาคม ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา 4) ควรส่งเสริมความร่วมมือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาหรือการถ่ายโอนสถานศึกษาตามเกณฑ์ความพร้อมและสมัครใจในจำนวน และช่วงชั้นที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานสำหรับครู ศึกษานิเทศก์ และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น เช่น โรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง การจัดกลุ่มเครือข่ายบริหารสถานศึกษา 2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมครูและ ผู้ปกครอง เครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน องค์กรนักเรียนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ และ ขอบข่ายภารกิจเพื่อร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา 3) ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเน้นการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป มีดังนี้

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือองค์คณะบุคคลอื่น

2) ควรศึกษาบทบาทที่เหมาะสมของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง
ศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. (2546, 7 กรกฎาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 120
ตอนที่ 63ก. หน้า 17-23.
- กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และ วิธีการสรรหาการเลือก
ประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง
ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546. (2546, 31 ธันวาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 123ก. หน้า 6-12.
- กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และ วิธีการสรรหาการเลือก
ประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546. (2546, 31 ธันวาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 129ก. หน้า 13-17.
- กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหาการเลือก
ประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง
ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546. (2546, 31 ธันวาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 129ก. หน้า 19-23.
- กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546. (2546, 1 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**.
เล่ม 120 ตอนที่ 74ก. หน้า 3-7.
- กมล สุดประเสริฐ. (2544). รายงานผลการวิจัยรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษา
แบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- กมล สุดประเสริฐ และสุนทร สุนันทชัย. (2540). รายงานการปฏิรูปการศึกษาของ
ประเทศสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : อรรถผลการพิมพ์.
- กรมสามัญศึกษา. (2546). รายงานการวิจัยสภาพความยากจนของนักเรียนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โฆษิตการพิมพ์.
- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2546). รายงานติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐานของโรงเรียนเครือข่าย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). แนวทางสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา.

- (2545ก). แนวการวัดและประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2545ข). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2546ก). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2546ข). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2546ค). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2546ง). โครงการผลิตครูการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- (2547). ผลการดำเนินงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา การปฏิบัติการพลังแผ่นดินพร้อมกวาดล้างยาเสพติด ครั้งที่ 1 (8 มีนาคม – 5 มิถุนายน 2547). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2548). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กันยา สุวรรณแสง. (2544). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- กานดา ตันตพันธ์. (2545). การศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่เพื่อการกระจายการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติยา บุญเชื้อ. (2546). รายงานการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูทั้งโรงเรียน : ประสพการณ์จากโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- จันทราณี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
- จิราภา เต็งไธรัตน์ และคนอื่นๆ. (2544). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- จรัส สุวรรณมาลา. (2541). ปฏิรูประบบการคลังไทย กระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- จำรัส นองมาก. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษา. ใน รวมบทบรรยายพิเศษ 2 ปี สมศ. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- จารุพงศ์ พลเดช. (2546, กันยายน). กล้าที่จะฝัน. พัฒนาชุมชน. 42(9) : 25-26.
- ฉันทนา จันบรรจง. (2540). รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยปี. กรุงเทพฯ : อรรถผลการพิมพ์.
- ชิตาภา สุขพลำ. (2546). การสื่อสารระหว่างบุคคล. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณรงค์ พิมสาร. (2545). ผู้นำกับการเปลี่ยนแปลง. (เอกสารประกอบคำสอน). กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- ดุสิต กิตติโมรากุล. (2536, มกราคม). การกระจายอำนาจทางการศึกษา ความจริงที่ต้องจริงจัง. ก้าวไกล. 3(9) : 6-9, 28-29.
- ณรงค์ สักพันโรจน์. (2539). การจัดทำ อนุมัติ การบริหารงบประมาณแผ่นดิน : ทฤษฎี และ ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บพิตรการพิมพ์.
- วิศิษฐ์ กมลานนท์. (2540). การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนแออัด. กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.
- ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2533). การสื่อสารระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล ธาราโกชน และศรัณย์ ดำริสุข. (2545). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2542). การเป็นผู้นำในชุมชน. (เอกสารประกอบการสอนวิชา บห.412). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทักษิณ ชินวัตร. (2546). เมื่อวาน วันนี้ และวันหน้าของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทับทิม วงศ์ประยูร และพรทิพย์ คำพอ. (2546). พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- (2546ก, เมษายน). ผู้บริหารที่ดีไม่ควรพึ่งพาหน่วยเหนือตลอดเวลา. สานปฏิรูป. 6(60) : 66-73.
- (2546 ข). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : แอล.ที. เพรส.

รัชชชัย ชัยจิระยากุล ปราณี สังฆะตะวรรณ และประภาพรรณ เอี่ยมสุภาษิต. (2546).

หลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

นิตยา เงินประเสริฐศรี และคนอื่นๆ. (2545). รายงานการวิจัยความเหมาะสมในการถ่าย

โอนสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ;

บทสะท้อนจากผู้มีส่วนได้เสีย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นวลจิตต์ เขาวีรดิพงษ์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัชเจน ไทยแท้. (2545). การจัดการ

เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

บังอร ตรีสุทธิกุล. (2544). อิทธิพลของภาวะผู้นำและการรับรู้ด้านเทคโนโลยีของ

ผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ

บริหารโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหาร

การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

บุญธิวา สิริธรรศรี. (2541). ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาของ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535- 2539). ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การ

อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย

เอกสาร.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา. (2546, 7 กรกฎาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 73ง. หน้า 1-31.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง แบ่งส่วนราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. (2546, 26

สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 120 ตอนที่ 95ง. หน้า 1-9.

ประกอบ คุณารักษ์ และคนอื่นๆ. (2543). สภาพความพร้อมของหน่วยงานทาง

การศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). **ทัศนคติ-การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย.**

กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ประยูร ศรีประสาธน์. (2544). **พัฒนาการของทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** ใน ประมวล

สารชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1. หน้า 41 –

53. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

----- (2546). **เส้นทางปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา

(องค์การมหาชน).

ประเวศ วะสี. (2541). **ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญา ทางรอดแห่งหายนะ.**

กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

- (2544). การปฏิรูปการเรียนรู้: ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จการศึกษาไทย.
กรุงเทพฯ : เอสอาร์ พรินติ้ง.
- ประสิทธิ์ เขียวศรี. (2544). การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร
โรงเรียนที่บริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2545). การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบ
การใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2545). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ปราโมทย์ เชาว์ศิลป์. (2532). จิตวิเคราะห์แนวใหม่. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.
- พิชัย ทิพย์รักษ์. (2545). การศึกษาความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร
การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา
11. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- พนม พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่นๆ. (2546). รวมกฎหมายการศึกษา เข้าสู่โครงสร้างใหม่
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พนัส หันนาคินทร์. (2529). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2536). เพื่ออนาคตการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ :
ธรรมสภา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 116 ตอนที่ 74ก. หน้า 1-30.
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547. (2547, 23
ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 121 ตอนที่ 79ก. หน้า 1-57.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. (2546, 6
กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 62ก. หน้า 22-74
- พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. (2546, 11 มิถุนายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 52ก. หน้า 1-30.
- พิณสุดา สิริธรรงศรี. (2540). รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์.
กรุงเทพ : เซเว่นพรินติ้งกรุ๊ป.
- (2541). รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.... ประเด็นการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ :
เซเว่น พรินติ้งกรุ๊ป.

- พิมลศักดิ์ พึ่งพันธ์. (2545). ความต้องการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่เขตการศึกษา 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พรศรี จิมแก้ว. (2545). การพัฒนาและการควบคุมวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2545). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์. (2529). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2543). การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา โชควรรณกร. (2545). การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ภานุวัฒน์ ภัคดีวงศ์. (2540). การวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปิญญู สาร. (2526). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณุสสมา.
- มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา. (2544). โครงการปฏิรูปด้านระบบบริหารและการเงินทางการศึกษา ภายใต้โครงการนำร่องการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา.
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546. (2546, 7 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 74 ง. หน้า 1-4.
- รุ่ง แก้วแดง. (2538). รีเอ็นจิเนียริงระบบราชการไทย. กรุงเทพฯ : มติชน
- (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2545). การสร้างศาสตร์ **SBM** บนแผ่นดินแม่. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี.
คอมมิว นิเคชั่น.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2546). โฉมหน้าการศึกษาไทยภายหลังการปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ : เอสอาร์ พรินติ้ง.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ
บางทีก็พลาดได้. ข่าวสารการวิจัย. 18(3) : 8-11.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : รุ่งเรือง.
- (2542). ผลงานการเรียนรู้:ในกระบวนการทัศน์ใหม่. กรุงเทพฯ :
เอสอาร์ พรินติ้ง.
- วิทยากร เชียงกุล. (2541). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2540. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์
พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- วิภาพร มาพบสุข. (2543). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2545). คุณภาพ : ความสำเร็จต้องเริ่มจากภายในสถานศึกษา.
ในการประชุมวิชาการงานบริหารสัมพันธ์ครั้งที่ 26 “ภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการ
การศึกษา.” หน้า 16-22. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ. (2545). ปัจจัยทางการบริหารกับความเป็น
องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9. ในการประชุมวิชาการ
งานบริหารสัมพันธ์ครั้งที่ 26 “ภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการศึกษา.” หน้า 16-22.
กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วันชัย ดนัยตโมนุก และไกร เกษทัน. (2543). การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา
ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา.
- วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์ อมรรัตน์ พันธงาม และชนาธิป หุ้ยแป. (2545). การประกัน
คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ศุภัช ศุภขลาศัย และคนอื่นๆ. (2546). เหตุผลและความจำเป็นของการกระจายอำนาจ
ทางการคลัง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2539). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ศรีสว่าง เลี้ยงวาริน. (2541). รายงานการปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน.
กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ศิริวรรณ คุ่มไให้. (2546). ประเทศไทย 76 จังหวัด. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์น.

- เสนาะ ตีเยวรี. (2534). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมชัย ฤชุพันธุ์. (2546). **การกระจายอำนาจทางการคลัง**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2545, พฤศจิกายน-ธันวาคม). ทิศทางการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา. **ข้าราชการ**. 47(6) : 61-65.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่น ๆ. (2542). **รายงานการวิจัยเอกสาร : ใบประกอบวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ มยุรี จารุปาน และกรรณิการ์ บารมี. (2545). **การพัฒนาวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สรรค์ วรอินทร์ และทิพย์วัล คำคง. (2545 ก). **การกระจายอำนาจทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- . (2545 ข). **ครูกับการจัดการศึกษาของชุมชน**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์
- สรุปผลการติดตามการนำนโยบายปฏิรูปสู่การปฏิบัติ. (2546, มิถุนายน). **สารปฏิรูปการศึกษา**. 3(8) : 7.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์เชียงใหม่.
- สุนันท์ เทพศรี. (2547). **การปฏิรูปการศึกษากับการศึกษาในอนาคต**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุปาณี สนธิรัตน์ และคนอื่น ๆ . (2545). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2543). **จุดประกายปฏิรูปการเรียนรู้สู่สหัสวรรษใหม่**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุศักดิ์ หนูพยัคฆ์. (2545). **ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2546). **ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ปี 2541, 2543 และ 2545**. สารนิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). **รายงานการประเมินการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ : ก้าวแรกแห่งความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- เสน่ห์ เหล่าเสนา. (2544). **ความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2534). **ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อสร้างสรรค์.**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตะเกียง.

----- (2537). **ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
บริหารการศึกษา.** ใน ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้ม
ทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 7. หน้า 178-217. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

----- (2540-2541, ตุลาคม-มกราคม). **การกระจายอำนาจทางการศึกษา.**

ราชบัณฑิตยสถาน. 23(1) : 41-45.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคนอื่น ๆ. (2541). **การกระจายอำนาจทางการบริหารและ
การจัดการศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

----- (2545). **รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการครู.

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. (2546). **ความพร้อมของโรงเรียนในการ
เตรียมการเข้าสู่เขตพื้นที่การศึกษา (ศึกษาเฉพาะกรณี เขตพื้นที่
การศึกษา 1).** นครราชสีมา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2545). **สรุปรายงานการประชุมสัมมนา
ปัญหาการจัดการศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ ระหว่าง 24-26 เมษายน 2545.**

สุราษฎร์ธานี : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2547). **ระเบียบกระทรวงศึกษา
ธิการ.** กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (2547). **บัญชีรายละเอียดข้อมูลจำนวน
ห้องเรียน นักเรียน และเกณฑ์อัตรากำลังครู ปีการศึกษา 2547.** สุราษฎร์ธานี
: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.

----- (2547). **แผนปฏิบัติการ ปีงบประมาณ 2547.** สุราษฎร์ธานี : สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. (2547). **บัญชีรายละเอียดข้อมูลจำนวน
ห้องเรียน นักเรียน และเกณฑ์อัตรากำลังครู ปีการศึกษา 2547.** สุราษฎร์ธานี
: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.

- (2547). แผนปฏิบัติการ ปิงบประมาณ 2547. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (2547). บัญชีรายละเอียดข้อมูลจำนวน
ห้องเรียน นักเรียน และเกณฑ์อัตรากำลังครู ปีการศึกษา 2547. สุราษฎร์ธานี
: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.
- (2547). แผนปฏิบัติการ ปิงบประมาณ 2547. สุราษฎร์ธานี : สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.
สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2546). แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประจำปี 2546.
สุราษฎร์ธานี : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). รายงานปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน. กรุงเทพฯ :
พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- (2545 ก). ปัญหาปฏิรูปการศึกษาแนวทางการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- (2545 ข). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
และสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- (2545 ค). การบริหารเขตพื้นที่การศึกษา : เพื่อคุณภาพการศึกษา.
กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2546). รายงานการวิจัยการติดตามผลการบริหาร
จัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 1-12.
กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1-12.
- สำนักงานสภาพัฒนาการศษการ. (2545). รายงานผลการประเมินภายนอกโครงการนำร่อง
ปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนัก
พัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาพัฒนาการศษการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). แนวทางการประเมินคุณภาพภายใน
สถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ : พัฒนา
หลักสูตร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). การบริหารงานธุรการ และ
การเงิน. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- (2541). เส้นทางสู่โรงเรียนในอุดมคติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2544). รายงานการศึกษาวิจัยการศึกษาสภาพการดำเนินการกระจาย
อำนาจการจัดตั้งจัดจ้างระดับโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ.

- (2545 ก). การวางแผนงบประมาณ จากแนวคิดสู่แนวปฏิบัติ ระดับ
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2545 ข). เอกสารประกอบการศึกษด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหาร
สถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2546). รายงานวิจัยปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2542). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). รายงานผลการประเมินพฤติกรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- (2545 ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค.
- (2545 ข). การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : รูปแบบที่
คัดสรร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- (2545 ค). พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ :
อรุณการพิมพ์.
- (2546). ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ :
21 เซ็นจูรี่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546 ก). สรุปข้อมูลพื้นฐานการศึกษา ปี
การศึกษา 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- (2546 ข). สารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2542-2546. กรุงเทพฯ :
รุ่งโรจน์อินเตอร์กรุ๊ป.
- (2546 ค). รวมคำสั่งมอบอำนาจการปฏิบัติราชการของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2546 ง). คู่มือการสรรหาและการเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2547 ก). เอกสารประกอบการศึกษด้วยตนเองหลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหาร
สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนา
ข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานผู้บริหารในสถานศึกษา ปีงบประมาณ
2547. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล และ นิติการ สพฐ.

- (2547 ข). **หนึ่งปี สพร. ก้าวใหม่ที่ไกลกว่า.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2547 ค). **คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2547 ง). **แนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- (2547 จ). **แนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- (2547 ฉ). **แนวทางการบริหารงานบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547.** กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.
- สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2546). **หลักการนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สุขสันต์ สุขเจริญ. (2545). **สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร.** วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรโสม. (2544). **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทัศน์ ขอบคำ. (2540). **รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.** ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หวน พันธุ์พันธ์. (2528). **การบริหารโรงเรียน.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). **การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School-Based Management).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- (2545). **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ จินดารัตน์. (2541). **คู่มือการดำเนินการทางวินัยสำหรับข้าราชการครู.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2545). **ปมปฏิรูป.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. (2546). **สรุปการตรวจราชการการเข้าสู่โครงสร้างเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 11 ระหว่าง 14-15 กรกฎาคม 2546 และระหว่าง 28 กรกฎาคม – 1 สิงหาคม 2546.** กรุงเทพฯ : สำนักผู้ตรวจราชการเขตการศึกษา 11 กระทรวงศึกษาธิการ.

- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2545). โรงเรียนในขนาดเล็กกับการกิจของผู้บริหาร. ใน การประชุมวิชาการงานบริหารสัมพันธ์ ครั้งที่26 “ภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา”. หน้า10-14. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- Arnold, Hugh J.and Feldman, David C. (1986). **Organization Behavior**. New York : McGraw-Hill International Education.
- Bloom. Benjamin S. (1975). **Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I : Conitive Domain**. New York : David Mckay.
- Brown, D.J. (1994). **Decentralization in Education Government and Management. In The International Encyclopedia of Education**. 2nd ed. Vol.3, T.Husen and T. Neville Postlethwaite. Oxford : Pergamon. p. 1407.
- (1990). **Decentralization and School-Based Management**. London : The Falmer Press.
- Bryk, H. Anthony and Thum, Y.M. (1989). **The Effects of High School Organization on Dropping Out : An Exploratory Investigation**. Center for Policy Research on Education.
- Chapman, G.D. et al. (1996). **The Reconstruction of Education**. London : Redwood Book Limited.
- Cheng, Y.C. (1996). **School Effectiveness and School- based Management : A Machanism for Devenlopment**. London : the Falmer Press.
- Devito, Joseph A. (1995). **The Interpersonal Communication Book**. 7th ed. New York ; Herper Collins.
- Flippo, E.B. (1976). **Principles of Personnel Management**. 4th ed Tokyo : McGraw-Hill Kogakucha, Inc.
- Fry, Gerald, Sermsak Wisalaporn and Somkit Lertpaitoon. (1999). **Management of Education Thailand : A Review and Recommendations for an Implementation Strategy for Decentralization**. Photocopied.
- Goldenson, Robert and Longman, M. (1986). **Dictionary of Psychology and Psychaitry**. New York : Langman, Inc.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York : Graw-Hill Book Company.
- Guralnik, David B. (1986). **Webster'S New World Dictionary of America Language**. Second Edition. Cleveland, Ohio : Prentice-Hall Press.

- Hoy, Wayne K. and Miskel, Cecil G. (1991). **Educational Administration : Theory.Reserch and Practice.** 4th ed. New York : McGraw-Hill, Inc.
- Kast, Fremont E. and Rosenzweig, James E. (1985). **Organizations and Management : A System and Contingent Approach.** 4th ed. Singapore : McGraw-Hill Book Company.
- Katz, Danial and Kahn, Robert L. (1966). **The Social Psychology of Organization.**New York : John Wiley.
- Kemmerer F. (1994). **Decentralization of Schooling in Developing Nations. In The International Encyclopedia of Education.** 2nd ed. Vol.3, T.Husen and T. Neville Postlethwaite. Oxford : Pergamon. p. 1412.
- Marquardt, M.J. (1996). **Building the Learning Organization : A System Approach to Quantum Improvement and Globle Success.** New York : McGraw-Hill,Inc.
- McKee, Geoffrey Todd. (1997, June). "The Relationship of Elementary School Size to the 1996 Stanford Achievement Test Score of Fifth-Grade Students." In **Dissertation Abstracts International.** 57(12) : 5126.
- Mattox, Donald Dean. (1978, June). " A Study of Inservice Need of Illinois Public School Elementary Principles". In **Dissertation Abstracts International.** 12(1) : 6061.
- Myers, Gail E. and Myers, Michelee Toleda. (1998). **The Dynamics of Human Commication.** 5th ed. Singapore : Mc Graw Hill , Inc.
- Nye, Kenneth Earl. (1996, May). "The Effect of School Size and Interaction of School Size and Class Type on Selected Student Achievement Measures in Tennessee Elementary School." In **Dissertation Abstracts International.** 56(11) : 4371.
- Prescador, J.A. (1985). **Decentralization and Education. In The International Encyclopedia of Education : Research and Studies,** Vol.3 ,T.Husen and T. Neville Postlethwaite. Oxford : Pergamon. p. 1317.
- Riley,D.D. (1993). **Puplic Personnel Administration.** New York : Harper Collins.
- Rizzo, John R., House Robert J. and Lirtzman Sidney I. (1970, June). "Role Couflict and Ambiguity in Complex Organizations," **Adminstative Science Quarterly.** 15(2) : 150-163.
- Robertson, George How Thorn. (1976, December). "A Proposed Inservice Training Program for Academic Administrators in Ontario Community Colleges". In **Dissertation Abstracts International.** 37(6) : 3456.

- Sergiovanni, T.J. Starlatt, R.J. (1993). **Supervision : A Redefinition**. Singapore : McGraw-Hill, Inc.
- Smith, Donna M. and Holldaway, Edward A. (1995). **Constrains on the Effectiveness of School and Their Principal**. **International Journal of Education Management**. Available : <http://thailis.oni.net/abift/Search.Nsp>.
- Steer, Richard M. (1984) **Introduction Organization Behavior**. New York : McGraw – Hill International Education : Management Series.
- Trenholm, Sarah. and Arthur Jensen. (1999). **Interpersonal Communication**. 4th ed. California : Wadsworth Publishing Company.
- Webster's New World Dictionary**. (Second Edition). (1970). New York : The World publishing Company.
- Wood, Julia T. (1999). **Interpersonal Communication Everyday Encounters**. 2nd ed. Belmont, CA : Wadsworth Publishing Company.

ภาคผนวก ก

- ⊗ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ⊗ หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ
- ⊗ สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ
- ⊗ ผลการวิเคราะห์เครื่องมือในการทดลองใช้(try out)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง
1	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสงศักดิ์	หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
2	ดร. มารศรี สุขานิติ	อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
3	นาย สุนันท์ เทพศิริ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
4	นาย เดชา พวงงาม	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
5	ดร. พิทักษ์ นิลนพคุณ	หัวหน้ากลุ่มนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

177

ที่ ศธ 0519.12/ 4159

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๙ เมษายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุรัช ทองทวี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีธานี” โดยมี ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศวาภรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุม การทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สุนันท์ เทพศรี หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบ บริหาร สพฐ. เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ ศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีธานี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แบบสอบถามให้ นายสุรัช ทองทวี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3545258, 02-3545256

178

ที่ ศธ 0519.12/4155

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๑ เมษายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุรัช ทองทวี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี” โดยมี ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุม การทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์เดชา พวงงาม รองผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพฯ เขต 1 และ อาจารย์พิทักษ์ นิลนพคุณ หัวหน้ากลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการ จัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แบบสอบถามให้ นายสุรัช ทองทวี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3545258, 02-3545256

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5731

ที่ ศธ 0519.12/5/31

วันที่ ๔ กรกฎาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายสุรชัย ทองทวี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี” โดยมี ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนาศ แสงวงศ์ และ อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสุรชัย ทองทวี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/5643

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๘ กรกฎาคม 2548

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุรัช ทองทวี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้ในการรับกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี” โดยมี ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลั่นกุลลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 38 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการรับรู้ในการรับกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุรัช ทองทวี ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-7877412

ที่ ศธ 0519.12/5644

181

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒8 กรกฎาคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุรัช ทองทวี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้ในการรับกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี” โดยมี ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลั่นกุลลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 38 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการรับรู้ในการรับกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุรัช ทองทวี ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-7877412

ที่ ศธ 0519.12/5645

182

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๖ กรกฎาคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุรัช ทองทวี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้ในการรับกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี” โดยมี ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 38 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการรับรู้ในการรับกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุรัช ทองทวี ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-7877412

สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	รวม	ค่า 1.0	แปล ผล
ด้านการบริหารงานวิชาการ								
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา								
1)การแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา.....								
2)การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3)การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือของครูและบุคลากรทางการศึกษา.....	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้								
4)การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
5)การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้โดยมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน.....	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา								
6)การเลือกและประเมินสื่อการเรียนรู้ที่จะใช้ของสถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการ.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
7)การให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดทำและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
8)การพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นศูนย์รวมสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน.....	1	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้

สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	รวม	ค่า 1.0	แปล ผล
การแนะแนวการศึกษา								
9)การพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
การวัดและประเมินผลการศึกษา								
10) การวัดและประเมินผลการศึกษาสามารถทำได้ทั้งระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับชาติ	1	0	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
11) การกำหนดระเบียบการประเมินผลของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	1	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
12) การจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
การนิเทศการศึกษา								
13) การนิเทศภายในสถานศึกษาเน้นความร่วมมือช่วยเหลือกันของครูและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะกัลยาณมิตร.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา								
14) การให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยของสถานศึกษา และเผยแพร่ผลงานของครูผู้ปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
การประกันคุณภาพการศึกษา								
15) การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้

สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	รวม	ค่า 1.0	แปล ผล
16) การแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และ รายงานคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสม.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
17) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาให้สอดคล้อง มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด สภาพของสถานศึกษา และ ชุมชน.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
18) การให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพการศึกษา จากหน่วยงานภายนอก และรายงานผลการประเมินให้ หน่วยงานต้นสังกัด กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สาธารณชนได้รับทราบ	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
ด้านการบริหารงานบุคคล								
การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง								
1) การเสนอความต้องการจำนวนอัตรากำลัง ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง								
2) การบรรจุและแต่งตั้งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากร ทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา..	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3) การย้ายและแต่งตั้งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากร ทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4) การบรรจุและแต่งตั้ง การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการของลูกจ้างประจำในสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
5) การสั่งจ้าง เลิกจ้าง การอนุญาตการลาของลูกจ้าง ชั่วคราวในสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
6) การสั่งจ้าง เลิกจ้าง การอนุญาตการลาของลูกจ้าง ชั่วคราวชาวต่างประเทศในสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
7) การมอบอำนาจการบังคับบัญชาลูกจ้างประจำ ของสถานศึกษาในฐานะผู้อำนวยการกอง.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้

สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	รวม	ค่า 1.0	แปลผล
การเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ								
8) การกำหนดและมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
9) การดำเนินการจัดสวัสดิการของสถานศึกษาในรูปคณะกรรมการ.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
10) การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในรูปคณะกรรมการ โดยยึดหลักคุณธรรม มีความเที่ยงตรง เปิดเผย และโปร่งใส.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
11) การส่งเลื่อนขั้นเงินเดือนให้ผู้ดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วยครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาโดยอนุมัติอ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
12) การอนุมัติหลักสูตรการอบรมภายในประเทศของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา...	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
13) การพิจารณาอนุญาตการลาของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งในสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
14) การอนุมัติไปราชการสำหรับการเดินทางไปราชการของตนเองและข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งในสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
วินัยและการดำเนินการทางวินัย								
15) การพิจารณาดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
การออกราชการ								
16) การพิจารณาอนุญาตการลาออกราชการของครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้

สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	รวม	ค่า 1.0	แปล ผล
ด้านการบริหารงบประมาณ								
การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน								
1) สถานศึกษาใช้กลยุทธ์หลักในการดำเนินงานตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2) การเสนอแผนการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
การบริหารการเงิน								
3) การรับรองการใช้สิทธิเบิกจ่ายเงินค่าเข้าบ้านของตนเอง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4) การรับรองการใช้สิทธิ ออกหนังสือรับรองการมีสิทธิการอนุมัติการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของตนเอง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
5) การรับรองการใช้สิทธิ ออกหนังสือรับรองการมีสิทธิการอนุมัติเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับช่วยการศึกษาบุตรของตนเอง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
6) การอนุมัติการเบิกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานภายในประเทศของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
7) การอนุมัติค่าใช้จ่ายในการเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ต (Internet) ของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
8) การอนุมัติจ่ายเงินรางวัลกรรมการดำเนินการสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก หรือการคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
9) การอนุมัติเบิกจ่ายในการจัดรายการ ผลิตรายการ และถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
10) การอนุมัติเบิกจ่ายในการจ้างเหมาเอกชนดำเนินงานของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
11) การอนุมัติเบิกจ่ายค่าตกแต่งและประดับไฟบริเวณอาคารที่ทำการของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้

สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	รวม	ค่า 1.0	แปล ผล
12) การอนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายเครื่องแบบและเครื่องนอน ของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
13) การอนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายบริการวิทยุโทรศัพท์เคลื่อนที่ ของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
14) การอนุมัติเบิกค่าจ้างทำเครื่องหมายตอบแทน ผู้ช่วยเหลือราชการของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
15) การอนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายเครื่องถ่ายเอกสาร ของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
16) การอนุมัติให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในสถานศึกษาปฏิบัติราชการนอกเวลาราชการปกติ.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
17) การอนุมัติเบิกค่าโทรศัพท์ โทรสาร ค่าส่ง ไปรษณีย์ภัณฑ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน สถานศึกษาที่เดินทางไปราชการต่างประเทศ.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
18) การใช้สำเนาเอกสารการจ่ายเงินกรณีที่ ใบเสร็จรับเงินสูญหายในการเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
19) การขอเจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาการณ์และควบคุม การส่งเงินของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
20) การอนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายการดำเนินคดีตาม คำพิพากษาศาลของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
21) การอนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายค่าเช่าใช้บริการวิทยุ โทรศัพท์ระบบต่างๆของการสื่อสารแห่งประเทศไทย และ องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทยของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
22) การยกเลิกใบเสร็จรับเงินที่สูญหายของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
23) การเก็บรักษาเงินบำรุงการศึกษาเป็นเงินสด สำรองจ่าย ณ สถานศึกษา และวงเงินฝากธนาคารของ สถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
การบริหารบัญชี								
24) การแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบการรับ – จ่ายเงิน ของสถานศึกษาทุกสิ้นวันทำการและหรือวันทำการสุดท้าย ของเดือน.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้

สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	ค่า 1.0	แปล ผล
25) การแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบภายใน ของสถานศึกษาจากผู้แทนครู ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน หรือผู้แทนชุมชน..... การบริหารพัสดุและสินทรัพย์	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
26) การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ของสถานศึกษา เต็มวงเงินที่ได้รับมอบอำนาจ.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
27) การแต่งตั้งบุคลากรภายนอกร่วมเป็นกรรมการวางแผน และจัดหาพัสดุสินทรัพย์ของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
28) การตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบตรวจสอบพัสดุ ประจำปีของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
ด้านการบริหารทั่วไป								
งานธุรการและสารบรรณ								
1) การใช้รถส่วนกลางที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2) การออกใบสุทธิ หรือใบแทนใบสุทธิที่พ้น 10 ปี ของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3) การออกหนังสือรับรองให้ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4) การตอบขอคุณ หรืออนุโมทนา และออกประกาศ เกียรติคุณบัตรสำหรับการบริจาคไม่ถึง 5 ล้านบาท ของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
งานพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ และเทคโนโลยี								
5) สถานศึกษาจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและ เทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดในการเชื่อมโยง เครือข่ายและสื่อสารสายตรงกันได้.....	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้

สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	รวม	ค่า 1.0	แปล ผล
งานอาคารสถานที่								
6) การให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการใช้และดูแล รักษาอาคารสถานที่ของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
งานกิจการนักเรียน								
7) การพิจารณาอนุญาตพานักเรียนไปนอกสถานศึกษา และค้างคืนของสถานศึกษา.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
8) การผ่อนผันให้เด็กเข้าเรียนก่อน หรือหลังอายุตาม เกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
9) การจำหน่ายนักเรียนออกจากสถานศึกษากรณี นักเรียนเรียนจบตามหลักสูตรของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
งานความสัมพันธ์กับชุมชน								
10) การแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
11) การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ ผู้ปกครองนักเรียน มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อการ ประสานงานและพัฒนาของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
12) สถานศึกษาจัดให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการ บริจาคทรัพย์ ปัจจัยทางการศึกษาและสิ่งของให้กับสถานศึกษา อยู่เสมอ.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
13) สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริม ความเข้มแข็งของชุมชน.....	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขต 1

ที่ ศช. 14014/ วันที่ 29 สิงหาคม 2548

เรื่อง การทดลองใช้ (Try out) "แบบสอบถามการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี"

เรียน ท่านศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต

ตามที่ข้าพเจ้า นายสุรัชย์ ทองทวี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี" โดยมีศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ซึ่งข้าพเจ้าได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนท่าน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ได้กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และให้ปรับปรุงแก้ไขอีกชั้นหนึ่งแล้วนั้น

ในการนี้สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1,2 และ 3 ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจริง จากผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในเขตเทศบาล จำนวน 10 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่นอกเขตเทศบาล จำนวน 10 คน รวม 20 คน และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตเทศบาล จำนวน 10 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กนอกเขตเทศบาล จำนวน 10 คน รวม 20 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 อย่าง คือ

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้าน 4 ด้าน คือ
 - 2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 18 ข้อ
 - 2.2 ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 16 ข้อ
 - 2.3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ จำนวน 28 ข้อ
 - 2.4 ด้านการบริหารทั่วไป จำนวน 13 ข้อ

โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α : Alpha - Coefficient) ของครอนบัก (ทวิรัตน์ พวงรัตน์. 2540 : 125 ; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951)

$$\text{สูตรที่ใช้} \quad \alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 หมายถึง ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

S^2 หมายถึง ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ในการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีวิธีการ คือ

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ดังนี้

1.1 หาค่าความแปรปรวนเป็นรายข้อของแบบสอบถาม ทั้ง 75 ข้อ ($\sum S_i^2$) และ
หาผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ ($\sum S_i^2$)

1.2 หาค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ (S^2)

โดยใช้สูตรการหาค่าความแปรปรวน ดังนี้ (ทวิรัตน์ พวงรัตน์. 2540 : 142)

$$\text{สูตรที่ใช้} \quad S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ S^2 หมายถึง ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถาม

n หมายถึง จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

X หมายถึง คะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน

เพื่อนำมาแทนค่าใน

$$\text{สูตรที่ใช้} \quad \alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

ซึ่งในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับในครั้งนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

2. หาค่าความเชื่อมั่นรายด้าน 4 ด้าน มีวิธีการ คือ

2.1 หาผลรวมของความแปรปรวนรายข้อของแบบสอบถามแต่ละด้าน ($\sum S_i^2$) คือ

2.1.1 $\sum S_i^2$ ของแบบสอบถามด้านการบริหารงานวิชาการ ได้ 6.97

2.1.2 $\sum S_T^2$ ของแบบสอบถามด้านการบริหารงานบุคคล ได้ 11.04

2.1.3 $\sum S_T^2$ ของแบบสอบถามด้านการบริหารงบประมาณ ได้ 25.77

2.1.4 $\sum S_T^2$ ของแบบสอบถามด้านการบริหารทั่วไป ได้ 7.91

2.2 การหาค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมดของแต่ละด้าน (S_T^2)

2.2.1 S_T^2 ของแบบสอบถามด้านการบริหารงานวิชาการ ได้ 53.54

2.2.2 S_T^2 ของแบบสอบถามด้านการบริหารงานบุคคล ได้ 99.28

2.2.3 S_T^2 ของแบบสอบถามด้านการบริหารงบประมาณ ได้ 392.99

2.2.4 S_T^2 ของแบบสอบถามด้านการบริหารทั่วไป ได้ 46.80

ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในแต่ละด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 18 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น 0.89
2. ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 16 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น 0.91
3. ด้านการบริหารงบประมาณ จำนวน 28 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น 0.95
4. ด้านการบริหารทั่วไป จำนวน 13 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น 0.85

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา เพื่อจะได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขถูกต้อง สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

(นายสุรัชย์ ทองทวี)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การทดลองใช้เครื่องมือ (Try out)

แบบสอบถามการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ระหว่างวันที่ 1 – 26 สิงหาคม 2548

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี	อำเภอ / กิ่งอำเภอ	ชื่อสถานศึกษา	สถานที่ตั้งของสถานศึกษา	ขนาดของสถานศึกษา
เขต 1	กาญจนดิษฐ์	1. รร. กาญจนดิษฐ์	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		2. รร. ท่าอุเทนพิทย	นอกเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		3. รร. วัดเขาแก้ว	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		4. รร. วัดบ้านโน	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		5. รร. กาญจนดิษฐ์วิทยาคม	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		6. รร. บ้านคลองสระ	นอกเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		7. รร. บ้านปากกะเคาะ	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		8. รร. ท่าเพื่องวิทยา	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		9. รร. เกาะพะงันศึกษา	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		10. รร. วัดราษฎร์เจริญ	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		11. รร. จุมนกบ้านไค้	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
เขต 2	คีรีรัฐนิคม	12. รร. คีรีรัฐวิทยาคม	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		13. รร. บ้านท่าเหมียบ	นอกเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		14. รร. คีรีรัฐนิคม	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		15. รร. วัดด้ายสังข	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		16. รร. ท่าฉางวิทยาคาร	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
	ท่าฉาง	17. รร. บ้านท่าแซะ	นอกเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		18. รร. วัดพระพรหม	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		19. รร. บ้านคลองวัว	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		20. รร. คาขุนวิทยา	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
	คาขุน	21. รร. บ้านพัฒนา	นอกเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		22. รร. บ้านช่องไม้งาม	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		23. รร. รัชชประภาวิทยาคม	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
	พนม	24. รร. พนมศึกษา	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		25. รร. บ้านอรุโณทัย	นอกเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		26. รร. ชุมชนบ้านช่องม้าเหลียว	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		27. รร. บ้านคลองชะอุ่น	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การ ศึกษา สุราษฎร์ธานี	อำเภอ / กิ่ง อำเภอ	ชื่อสถานศึกษา	สถานที่ตั้งของ สถานศึกษา	ขนาดของ สถานศึกษา
เขต 3	พระแสง	28. รร. พระแสงวิทยา	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		29.รร. วัดบางสวรรค์	นอกเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		30.รร. บ้านบ่อพระ	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		31.รร. บ้านควนสว่างวัฒนา	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		32.รร. วัดย่านดินแดง	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
	อ.ชัยบุรี	33. รร. บ้านคลองพังกลาง	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		34. รร. วัดสมัยสุวรรณ	นอกเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		35. รร.บ้านปลายซอก	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		36.รร.วัดสองแพรก	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
	อ.เคียนซา	37.ร.เคียนซาพิทยาคม	ในเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		38.ร.บ้านเสด็จวิทยาคม	นอกเขตเทศบาล	ขนาดใหญ่
		39.ร.วัดเพ็งประดิษฐ์ราษฎร์	ในเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก
		40. รร.บ้านควนสามัคคี	นอกเขตเทศบาล	ขนาดเล็ก

สรุป

1. สถานศึกษา ขนาดใหญ่ ในเขตเทศบาล จำนวน 10 โรง และ
สถานศึกษาขนาดใหญ่ นอกเขตเทศบาลจำนวน 10 โรง รวมทั้งหมด 20 โรง
2. สถานศึกษา ขนาดเล็ก ในเขตเทศบาลจำนวน 10 โรงและ
สถานศึกษา ขนาดเล็ก นอกเขตเทศบาลจำนวน 10 โรง รวมทั้งหมด 20 โรง

ภาคผนวก ข

- ⊕ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
- ⊕ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี

197

ที่ ศธ 0519.12/๒๒๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ สิงหาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุรัช ทองทวี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี” โดยมี ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลั่นกุลลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตอบแบบสอบถามการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุรัช ทองทวี ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-2180102 ต่อ 408

ที่ ศธ 0519.12/๔๖๖

198

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖๕ สิงหาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุรัช ทองทวี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี” โดยมี ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 100 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ตอบแบบสอบถามการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุรัช ทองทวี ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-2180102 ต่อ 408

199

ที่ ศธ 0519.12/๒๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ สิงหาคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุรัช ทองทวี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี” โดยมี ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 75 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ตอบแบบสอบถาม การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ , นายสุรัช ทองทวี ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-2180102 ต่อ 408

เรื่อง

การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป
2. การรับรู้ หมายถึง การตีความจากสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วแสดงออกโดยการแสดงความคิดเห็น หรือ การแสดงออกทางความรู้สึก ความตระหนัก และความเข้าใจ ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิม
3. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ
4. ข้อมูลที่ได้จะสรุปผลออกมาเป็นภาพรวมเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ และสถานภาพทางราชการของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด โปรดแสดงความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริง และตอบข้อคำถามในแบบสอบถามทุกข้อ ผลการวิจัยที่ได้จะใช้เป็นสารสนเทศในการสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และบริหารทั่วไป รองรับการบริหารและการจัดการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) เป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีปัญญา และมีความสุข

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นายสุรัช ทองทวี

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**แบบสอบถามการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและ
การจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา**

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ประสบการณ์ในการบริหาร

- ☐ ไม่เกิน 5 ปี
☐ 5 - 10 ปี
☐ เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

- ☐ ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า
☐ ปริญญาโทหรือสูงกว่า

3. ขนาดของสถานศึกษา

- ☐ ขนาดเล็ก (มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน)
☐ ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป)

4. สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

- ☐ อยู่ในเขตเมือง (ในเขตเทศบาล)
☐อยู่นอกเขตเมือง (นอกเขตเทศบาล)

5. สังกัดของสถานศึกษา

- ☐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
☐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
☐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ตอนที่ 2

การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับการรับรู้” ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งได้

กำหนดค่าระดับการรับรู้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการรับรู้ระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีการรับรู้ระดับมาก
 3 หมายถึง มีการรับรู้ระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีการรับรู้ระดับน้อย
 1 หมายถึง มีการรับรู้ระดับน้อยที่สุด

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	ระดับของการรับรู้				
	5	4	3	2	1
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารงานวิชาการ					
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
1) การแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา.....					
2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง.....					
3) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือของครูและบุคลากรทางการศึกษา.....					
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้					
4) การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้โดยตนเองและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย.....					
5) การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้โดยมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย.....					
สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา					
6) การเลือกและประเมินสื่อการเรียนรู้ที่จะใช้ ของสถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการ.....					
7) การให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดทำและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนของสถานศึกษา.....					
8) การพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นศูนย์รวมสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน.....					

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	ระดับของการรับรู้				
	5	4	3	2	1
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน					
การวัดและประเมินผลการศึกษา 10) การวัดและประเมินผลการศึกษาสามารถทำได้ทั้งระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับชาติ.....					
11) การกำหนดระเบียบการประเมินผลของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....					
12) การจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา.....					
การนิเทศการศึกษา 13) การนิเทศภายในสถานศึกษาเน้นความร่วมมือช่วยเหลือกันของครูและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะกัลยาณมิตร.....					
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 14) การให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยของสถานศึกษา และเผยแพร่ผลงานของครูผู้มีงานวิจัยในชั้นเรียน.....					
การประกันคุณภาพการศึกษา 15) การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....					

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	ระดับของการรับรู้				
	5	4	3	2	1
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16) การแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสม.....					
17) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาให้สอดคล้องมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด สภาพของสถานศึกษา และชุมชน.....					
18) การให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก และรายงานผลการประเมินให้หน่วยงานต้นสังกัด กรรมการสถานศึกษา และสาธารณชนได้รับทราบ.....					
ด้านการบริหารงานบุคคล					
การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง					
1) การเสนอความต้องการจำนวนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา.....					
การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง					
2) การบรรจุและแต่งตั้งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา..					
3) การย้ายและแต่งตั้งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา					
4) การบรรจุและแต่งตั้ง การดำเนินการทางวินัยการออกจากราชการของลูกจ้างประจำในสถานศึกษา.....					
5) การสั่งจ้าง เลิกจ้าง การอนุญาตการลาของลูกจ้างชั่วคราวในสถานศึกษา.....					
6) การสั่งจ้าง เลิกจ้าง การอนุญาตการลาของลูกจ้างชั่วคราวชาวต่างประเทศในสถานศึกษา.....					
7) การมอบอำนาจการบังคับบัญชาลูกจ้างประจำของสถานศึกษาในฐานะผู้อำนวยการกอง.....					

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	ระดับของการรับรู้				
	5	4	3	2	1
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ					
8) การกำหนดและมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา.....					
9) การดำเนินการจัดสวัสดิการของสถานศึกษาในรูปคณะกรรมการ.....					
10) การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในรูปคณะกรรมการ โดยยึดหลักคุณธรรม มีความเที่ยงตรง เปิดเผย และโปร่งใส.....					
11) การส่งเลื่อนขั้นเงินเดือนให้ผู้ดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วยครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาโดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา.....					
12) การอนุมัติหลักสูตรการอบรม และหรือ การไปทัศนศึกษาดูงานภายในประเทศของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา.....					
13) การพิจารณาอนุญาตการลาของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งในสถานศึกษา.....					
14) การอนุมัติไปราชการสำหรับการเดินทางไปราชการของตนเองและข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งในสถานศึกษา.....					
วินัยและการดำเนินการทางวินัย					
15) การพิจารณาดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงการออกราชการ					
16) การพิจารณาอนุญาตการลาออกจากราชการของครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา.....					

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	ระดับของการรับรู้				
	5	4	3	2	1
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารงบประมาณ					
การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเห็นผลงาน					
1) สถานศึกษาใช้กลยุทธ์หลักในการดำเนินงานตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเห็นผลงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย.....					
2) แผนการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา.....					
การบริหารการเงิน					
3) การรับรองการใช้สิทธิเบิกจ่ายเงินค่าเช่าบ้านของตนเองข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา					
4) การรับรองการใช้สิทธิ ออกหนังสือรับรองการมีสิทธิการอนุมัติการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของตนเองข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา.....					
5) การรับรองการใช้สิทธิ ออกหนังสือรับรองการมีสิทธิการอนุมัติเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยการศึกษานูตรของตนเอง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา...					
6) การอนุมัติการเบิกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานภายในประเทศของสถานศึกษา.....					
7) การอนุมัติค่าใช้จ่ายในการเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ต (Internet) ของสถานศึกษา.....					
8) การอนุมัติจ่ายเงินรางวัลกรรมการดำเนินการสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก หรือการคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา.....					
9) การอนุมัติเบิกจ่ายในการจัดรายการ ผลิตรายการ และถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ของสถานศึกษา.....					
10) การอนุมัติเบิกจ่ายในการจ้างเหมาเอกชนดำเนินงานของสถานศึกษา.....					
11) การอนุมัติเบิกจ่ายค่าตกแต่งและประดับไฟฟ้าบริเวณอาคารที่ทำการของสถานศึกษา.....					

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	ระดับของการรับรู้				
	5	4	3	2	1
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12) การอนุมัติเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายเครื่องแบบและเครื่องนอนของสถานศึกษา.....					
13) การอนุมัติเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายบริการวิทยุโทรศัพท์เคลื่อนที่ของสถานศึกษา.....					
14) การอนุมัติเบิกจ่ายค่าจ้างทำเครื่องหมายตอบแทนผู้ช่วยเหลือราชการของสถานศึกษา.....					
15) การอนุมัติเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายเครื่องถ่ายเอกสารของสถานศึกษา.....					
16) การอนุมัติให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาปฏิบัติราชการนอกเวลาราชการปกติ.....					
17) การอนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าโทรศัพท์ โทรสาร ค่าส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่เดินทางไปราชการต่างประเทศ.....					
18) การใช้สำเนาเอกสารการจ่ายเงินกรณีที่ใบเสร็จรับเงินสูญหายในการเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษา					
19) การขอเจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาการณ์และควบคุมเงินของสถานศึกษา.....					
20) การอนุมัติค่าใช้จ่ายการดำเนินคดีตามคำพิพากษาศาลของสถานศึกษา.....					
21) การอนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายค่าเช่าใช้บริการวิทยุโทรศัพท์ระบบต่างๆของการสื่อสารแห่งประเทศไทย และองค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทยของสถานศึกษา.....					
22) การยกเลิกใบเสร็จรับเงินสูญหายของสถานศึกษา....					
23) การเก็บรักษาเงินบำรุงการศึกษาเป็นเงินสดสำรองจ่าย ณ สถานศึกษา และวงเงินฝากธนาคารของสถานศึกษา.....					
การบริหารบัญชี					
24) การแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบการรับ – จ่ายเงินของสถานศึกษาทุกสิ้นวันทำการและหรือวันทำการสุดท้ายของเดือน.....					

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	ระดับของการรับรู้				
	5	4	3	2	1
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
25) การแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบภายในของสถานศึกษาจากผู้แทนครู ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน หรือผู้แทนชุมชน.....					
การบริหารพัสดุและสินทรัพย์					
26) การดำเนินการจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การแลกเปลี่ยนการเช่า การควบคุม การจำหน่าย และการดำเนินการอื่นๆตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมของสถานศึกษา เต็มวงเงินที่ได้รับมอบอำนาจ...					
27) การวางแผนและจัดหาพัสดุ สินทรัพย์ของสถานศึกษามีการแต่งตั้งบุคคลภายนอกร่วมเป็นกรรมการด้วย...					
28) การตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบตรวจสอบพัสดุประจำปีของสถานศึกษา.....					
ด้านการบริหารทั่วไป					
งานธุรการและสารบรรณ					
1) การใช้รถส่วนกลางที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา.....					
2) การออกใบสุทธิ หรือใบแทนใบสุทธิที่ขอรับเมื่อพ้น 10 ปีของสถานศึกษา.....					
3) การออกหนังสือรับรองให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา					
4) การตอบขอขออนุญาต หรืออนุโมทนา และออกประกาศเกียรติคุณบัตรสำหรับการบริจาคไม่ถึง 5 ล้านบาทของสถานศึกษา.....					
งานพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ และเทคโนโลยี					
5) สถานศึกษามีจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดในการเชื่อมโยงเครือข่ายและสื่อสารสายตรงกันได้.....					

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	ระดับของการรับรู้				
	5	4	3	2	1
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
งานอาคารสถานที่ 6) การให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการใช้และดูแล รักษา อาคารสถานที่ของสถานศึกษา.....					
งานกิจการนักเรียน 7) การพิจารณาอนุญาตพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา และค้างคืนของสถานศึกษา.....					
8) การผ่อนผันให้เด็กเข้าเรียนก่อน หรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในสถานศึกษา.....					
9) การจำหน่ายนักเรียนออกจากสถานศึกษากรณีนักเรียนเรียนจบตามหลักสูตรในสถานศึกษา.....					
งานความสัมพันธ์กับชุมชน 10) การแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา.....					
11) การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อการประสานงานและพัฒนาของสถานศึกษา.....					
12) สถานศึกษาจัดให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์ บัณฑิตทางการศึกษาและสิ่งของให้กับสถานศึกษา อยู่เสมอ.....					
13) สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน.....					

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ

1. ด้านวิชาการ.....
.....
.....
2. ด้านการบริหารงานบุคคล.....
.....
.....
3. ด้านงบประมาณ.....
.....
.....
4. ด้านการบริหารทั่วไป.....
.....
.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล

นาย สุรัชย์ ทองทวี

วัน เดือน ปีเกิด	23 กุมภาพันธ์ 2501
สถานที่เกิด	อำเภอกันทรารมย์ จังหวัด ศรีสะเกษ
สภาพที่อยู่ปัจจุบัน	96/2 หมู่ 3 บ้านละไม ตำบลมะเร็ด อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
สถานี่ทำงานปัจจุบัน	
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2514	ระดับประถมศึกษา จากโรงเรียนบ้านเมือง น้อย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2517	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียน กันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2519	ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาจาก วิทยาลัยครู อุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2522	ระดับพิเศษครูมัธยม ศึกษาด้วยตนเอง
พ.ศ. 2525	ระดับปริญญาตรี (กศ.บ. ประถมศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บาง แสน จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2550	ระดับปริญญาโท (กศ.ม. การบริหาร การศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

